

Anna Rodenburghs trouwen Batavier : treur-bly-eynde-spel

<https://hdl.handle.net/1874/35654>

Moltzer VI B 62

De tyd en heeft noyt weghgenomen

So blinkt hun deugt voor iedereen.

Den naam en 't overschot der vromen

Want nadat zy zijn overleên

ANNA ^{VI, B. 62}
RODENBURGHS
Trouwten
BATAVIER
Creur-bly-eynde-spel.

T'AMSTELREDAM,

Door Dirck Pieterz. Vol-cupl / Boeck-vercooper op den
hoek bande Doel-sraet / inden witten Enghel.

T B O E C K

Aen d'Eerbaere, Deughd-Rijcke,
en Kunst-lievende

A N N A
R O D E N B U R G .

I Anghe heeft mijn Rymert in twijffel-schael ghezuckelt, beradende of den trouwen Batavier ghemeen zoude ghemaect werden, of half duyster blyven, zo door berispinghs vrees, of wezende slechts een naboots van den ghelaurierden Poet en Ridder Guarijn: duchtende dat zommighe gaeren berispende al-bedillers, wanen mochten uw goed-rondise Rymert zich betracht op te pronckē met uytheemsche gekabaste cierselē. Doch wederom overwickende dat dees handelings beschrijf meest u E. aenporringh, en myn Rymers qua-bevochte pennens inck is gheweest, aen gheleyd door u konst-lievende neyghinghe, ghelijck V. E. noch in versche gheheugingh moet hebben dat de meesten hoop des reghelkens leven bequamen, ten tijde als u E. liefde uw Rymert verzelden in Albeonsche Iffingtouwn: Als de Paragonne Elisabet heur Scepter zwaeyden, (doch nu in triumphe des Elisefche gheweste) en Iacob zijn wel-waerde en eygen-erf-deelrijk bekroonde 't Waelsche princens hoost, voor wien uw lievert vaecken knielden, en zomwijlen een vry uurken stelende, bewandelde met zijn A N N A de betooverde Beemden, ghenietende de

vermaeckelijcke verwulfs-telghens daecken des olmen, elfen, en
eycke lommer, beooghende het wolle vlockx, op 't korte gras knab-
belende graechte, het melck veedmaeyende op de klaver timoer-
sche velden, en de pluymdierkens tierelietende in dartelende
vreughde, midlertijd d'eeue schaep-hoeder daer, en d'ander hier
yder voldeden hun bevolen zorge, en alles onder een bekommerde
na-beooging des plaets, waer d'eeue vande steeds vlietende Theems
scheyden van zyn baer-voete Herderinneken, de voet steden ku-
sten, d'ander knielende voor 't Carmille aerde-zit plaetskē, twelck
hem noch vernicude de aenghename verzelling met zyn gelief-
de may Meysken. D'eeue zittende aen d'Oever van een stilstaende
Beeckxken, ontroerende de zuivere baerkens, door zyn veelvou-
dighe bracke tranens druppelen, bemurmurende d'afkeerlijc-
heyd zijns Herderinne. D'ander neuryende op zyn havier-ried
de Lof-zanghen zijns vriendinneken. Ten dien tijde, waerde
ANNA, was 't dat uw Rymert in slordich voet-ghedicht ver-
zamelden zyn veerskens, wicns zielen van u quamen, en hy met
woorden afbeelden: dies zy zyn uwen, hebben van u ghetrocken
hun wesen, waer over myn Rymert vrymoedich zich heeft laten
bewegen den Trouwen Batavie te laten in 't licht komen, aen-
geport zijnde door bezondere beleefde Amstelsche leef-gierighe
Dianinneken, midts dat deze tweelingh zich verciereren mocht
met uw deugde-waerde-lofs name, om my vergeteling herboorte
te geven. Dus lieve ANNA hoedt my, borst-weerd my, en ver-
dedicht my tegens schempers alleen. Want de recklijcke bedaerde
ende heusche, zullen my aenvaerden als een zestien-jaren-verle-
den-tijd-verdrijf, en my verwelkomen, vermits wyt myn inhouts
besluit wel naecktelijck werd afgebeeld d'alwerckinge Godes, zyn
onveranderlijcke voorzichtigheyt, en niets bygheval, maer
alles door 't Orakels voorschick en bestuur-plaets grijpt, wiens
Heylighe voorzichtigheyt ghenade ick u wensch, uw verlcene heer
wensch, en zo wensch mijn Rymert, en uw Lievert.

Chi fara fara.

Inhoudt.

BENEN treffelijcken Batabier/Rijck-hert, Godbrezentlijck genegen zijnde tot Petronella, verkreegh door langdurighe vyage heur weer liefde/zo dat aen weerzide/na voorzachte beradingh/Sunliens beyde verzekeringhe van echte t'zamen vereeningh deur hand-tastingh en bezegeling van trou-woorden geschieden: waer door Rijck-hert zich verzekert hiel van heur liefde. 't Ghebeurde dat Petronella, alhoewel Ryck-hert 't minste afterdocht hadde. Verliefde op een ander/ die heur verzocht/ dies zy Rijck-hert verliet/heure ghegheven vrouwe gantsch nietichde / en alle heur liefde aenden tweeden besteden. Rijck-hert dit te hoozen komende/wet verdzietighe beklaging/niet wetende wat doen/ verzocht aende Goddinne Diana wzaeck ober Petronella: De Goddinne verstaende de ontrouwe/ en eed-bzeking van Petronella, vertooyende zo uytneemende / dat zy gebood te straffen Petronella aenden Lyve/en heur lichaem heur Kruaer opgeoffert te werde/ en vermits d'ontrouwe aen Rijck-hert geschiet was/ die zelven wzaeck verzocht / gebood dat Rijck-hert de offerhande zelven zoude doen: Waer ober Petronella ghebracht wert ter plaetse waer de sacrificie zoude gheschieden/ en Rijckhert met het zwaer. komende om Petronella t' onthalzen / kreech zodanigen schick/ syzuptende upt de vast gewoxtelde liefde zijns hert/ dat hy besloot in plaets van Petronella te doden/zelven te sterben/ doozstekinghe zijn hert/ en suurf. Petronella ziende d'overtrouwe liefde van Rijck-hert, ruckt het zwaer upt zijn boezem / deurstack heur zelven/ stervende gelijckelijck met Rijck hert. Hier door vertooyende Dion Diana zo heftich dat zy om Batabia te plaghen een al-vernielende pest zonde dooz 't gansche land: Daerbeneven datmen alle Jaren heur opofferen zoude een Bataeffsche Maeght. De Batabieren overballen zijnde met deze ellenden/verzochten in edoogen aen den Hemel / en dooz lange dootmoedige bede antwoozden 't Orakel dit navolghende:

*Batavia niet eer en zult ghy zien op houwen
De wreede droeve straf daer ghy meed' zijt gheplaeght,
Voor datter twee nyt liefd' in Echte t'zamen trouwen
Oock beyd' van Hemels bloed: en g'lyck ons heeft mishaezt
D'ontrouw van Petronel, en dat verstormte bloedt
Een ander door herts trouw die Vrouws ontrouheyd boet.*

Die wasser niemant in Batabia te vinden als Heereman, Hoogh-priester van Diana, affspruytende van Hercules, en eenen Zeeg-heer, van Pans afkomst/Deen hebberde een zoonne/ Woud heer, en d'ander een dochter Orania, waer ober deze twee Vaders/ ghenegen wezende tot het Waderlands ruste/ besloten het huwelijck / en verbonden Woud-heer, en Orania in beloften om in d' Echt te treden.

Den voozeyden Heere man had noch een zoone ghehad/Woud-heer ghenaemt/
wezende d'eerste ghebooren / welken zone hy had verloozen in 't Jaer 1574.
ten tyde als den Spangiaert Leyden belegiert hebbende / en heur Dooghmas
de Heeren Staten Generael/beneven zijn Eric. De Prins van Oranje / tot
ontzet vande Stadt de Land-schepers-dyck hadden laten doozsteken / met een
springh-bloed / welke Ebbe mede nam een dziftich wieghsken : Waer dooz
Heere man zijn zoone verlooz. 't zelve wieghsken werden aenden Oever vanden
Rijjn ghebonden met het kindken/ dooz eenen Vrede-rijck, die 't kind bergden/
en vernits hy 't bond in een wieghsken van Cypzelsch-hout gemaecht/ noemden
't kind Cypriaen, en boeden 't op ghelijck zyn eyghen. 't Was nu zo/ dat al
hoewel het huwelijck met Woud-heer en Orania gheraemt was/dat Woud-heer
gheen beweghingh van liefde hadde / maer zich alleen vermaecte in 't jaghen
en 't waepen. Ten zelven tyde was Cypriaen dooz zijn ghewaende/of gevonden
Vader Vredelijck, ghezonden om zijn studie te vervolghen te Leyden/en 't ghe
heerde dat Orania op den tweeden October / als de vertoontinghen aldaer ghe
schieden vande belegeringe en ontzet der zelver stede / vanden Haghe te Leyden
was ghekomen/ om die wonderbare wercken en ghenade Godes speel-wijs af
ghebeeld te zien / alwaer Cypriaen oock was / en ziende Oraniaes deftighe ghe
schickte wezen / 'k verswijghe heur uytmuntende schoonhepdt / midts die met
heur deughde ghelijck was / op heur zo ernstlijck verliesde/dat hy heur te ken
nen gaf zyn herts en zielens nepping. en om by heur behendelijck te geraecken/
gaf het gheheym zijns ghemoedts te kennen aen eene Margriet, speel-ghenode
van Orania, welke Margriet, ziende Cypriaens behalijckheyt/heulhepdt/en lich
aemelijcke begaefthepdt / op hem verliesde. Cypriaen volherden langhe tijdt
in bypage/ alhoewel Orania hem qualijck spraeck verleenden / vermidts zy met
Woud-heer verlooft was. 't Gheviel oock midler tijdt dat eene Theodora verlies
den op Woud-heer, maer hy gansch gheen bewegingh van liefde gheboelende/
boerten met heur passie. Margriet bemerkende dat zy Cypriaens weerliefde
niet kost verwerven/ ten aenzien alle zijn liefde op Orania oogghden / en zy oock
wel wist dat Orania met Woud-heer in beloften was / besloot een nickerlijcke
aenflach te ghebruycken om Orania 't leven te doen verliesen/ en zoo naderhand
Cypriaen te ghenieten. Midler tijdt Cypriaen volherdende in zijn bypage / en
Orania ziende Cypriaens ernstlijcke liefde / en overdenckende Woud-heers af
keerlijckhepdt/ weer-liefden hem heymelijck: maer zonder 't zulve hem te laten
blijcken/ vermits zy met Woud-heer verlooft was / en berpnsden oock met Marg
riet, Cypriaen niet te lieben. Doch Margriet die schalck en loos was / verbolg
den Orania ter plaetse waer zy in eenichepdt/ klagghende den Hemel heur onuck/
oberhoozden hoe Orania Cypriaen liefde / en vapsende / zeyden heur hoe zy
verwonderden dat zy aen Cypriaen heur weerliefde niet bekenden: Orania gaf
vooz verschooningh dat zy zonder de Goddin Diana te misdoen Cypriaen gheen
liefde mocht betoonen. Margriet bemerkende het deughdzame ghemoedt van
Orania, en dat zy alleeneelijck mits heur beloften aen Woud-heer, Cypriaen geen
liefde openbaren wilde / versierde Ancy een middel dienende tot volbzengingh
van heure boose vooznemingh: heur zeggghende dat Woud-heer in boelage leef
den met Lobberich, heur dienst-maecht/ en dat Orania daer ober oock ontlagen
bleef van heur beloften: en zo zy begheerden de boelage te zien/dat zy heur zoude
laten

laten binden by 't huys te Dersijn/ waer zy Woud-heer zoude zien boeleren met Lobberich. Orania, helaes! ghevende geloof aen Margriet, besloot op de bestemde upze derwaerts te gaen/ en schreyden zo van Margriet, die heur terstondt begaf by Cypriaen, handelende met hem vande liefde die hy Orania was dragende: zeggende dat zy zeer verwonderden hy zo uytnemende heftich tot Orania was ghenegghen/ en om die neygingh gansch te bryken / zeyde dat Orania in boelage was levende / met een onwaerdighen verachten Persoon/ en zo hy 't zelfve wilde zien/ dat hy op de bestemde uur zich zoude laten binden by 't huys te Dersijn/ en zy als een schalcke Wouw/ wees hem de selve plaats die zy Orania bestemt hadde. Cypriaen zeer bedroeft zijnde dit hoorzende / besloot dies niet tegenstaende derwaerts te gaen. Midler tijd gaet zy by den Hoogh priester Heereman, en gheeft te kennen hoe dat Cypriaen en Orania by 't huys te Dersijn boelcerden/ rekeningh maeckende dat zy beyde daer ghebonden zijnde / Orania nae de Wet van Diana sterben moft/ vermits zy trouw brack met Woud-heer, maer Cypriaen wezende een byz Persoon / in byzheyt ghesielt zoude werden/ om daer na zelven Cypriaen te ghenieten. d' Hoogh-priester gaet met zijn Dienaers derwaerts/ bind aen d'eene zyde van 't gheboomt Orania, die onnosselijk vertoefden nae Woud-heeren Lobberich, en Cypriaen aen d'ander zyde verwachtede nae Orania met heur gheboele/ doch d' Hooghpriester gheen kennis hier van nemende/ neemt hun ghevanghen / doch Cypriaen werd ontklagghen / maer Orania midts heur trouw-brack / werdt verwesen ter doot: 't Ghebet! nu ten zelven tijde/ dat Theodora verbolghde in boermans kledren heur gheliefde Woud-heer, en schynende after een Dage om niet gezien te sijn/en Woud-heer meenende dat het re wil was/ deur schoot heur/waer dooz hy beweeghde tot weerliefde. Cypriaen verstaende hoe dat Orania ter doot was verwesen / beschuldicht zynde met hem gheboeleert te hebben/ begheeft zich ter doot in heur plaats/ende schenckt heur 't leven/ als trouwe liefdens blijck. En ghebrocht zijnde ter plaats waer de offerhande zoude gheschieden / quam daer by ghevalle Vrederijck, die bindende sijn ghebonden zoonne Cypriaen in dootds nootd / begheerde vooz hem te sterben: d' Hoogh-priester onderzoekende het stuck/ onderckt dat Cypriaen sijn eyghen zoon was/ met groote verheugingh/ dies hy huwt met Orania, en Theodora met Woud-heer: waer doozt Ozakels voozzichte voibzocht was/ en Sabatia bevizdt vande Beste/ en het op-offren van een Maeght alle Jaer.

Perfoonagien.

W O U D - H E E R
R O E M E R T .
C Y P R I A E N .
R E Y N - H E R T .
M A R G R I E T .
Z E E G - H E E R .
H E E R E - M A N .
W A R N A E R .
T H E O D O R A .
M I E U W E S .
O R A N I A .
R e y v a n I o f f r e n .
H O R A T I U S .
A D R I A E N .
E E L - H E R T .
W E L - H E M .
V R E D E - R Y C K
B O D E .
H Y M E N E U S .

Het Tonneel is Graven-Haghe
en't Bosch.

Den Trouwen BATAVIER.

Eerste Bedrijf.

ROEMERT, WOOD-HEER.

WOOD.

Heeb' die de aerde Voed' met zyn ghezwigghē waegen/
Ghenackt de zonsens kreis mit s' t nu begint te daegen.
Wrouw' Hesperus de ster/ bodinn' des naere nacht
Trefat weer na heur gewesi/ zyn heeft heur ampt volbracht
Verdussterende d'aerd: nu Lucifer komt weder

Ter vaert van s' Hemels top/ ons lichtende hier neder.

Licht-sivalende Auroor nu uyt heur tente treet.

W' Hoozen Roemert blaesi/ d'aenstaende jacht verbræet/
De luye slapers droom wilt schichtelijck ontwaken/
Op dat wy met daeghs- krieck in tijts ter jacht gheraken.

Baravia zo ghy opt waepdman hebt gheteeft/
Waer Cincha heur aert/ dat s' jacht-lust heeft bedeeft/
En dooz de eelhepds-lust gheneughste vond' int waepen/
Laet die ons volghen nu/ en zyn herts lust vermaepen
In't waeghsse lommer-bosch/ in t' dicht beboomde veldt/
Waar onse eelheids aert ter proeve werdt ghesielt.

Laet ons aendacht' lik eerst dank gheven d' Hemel heplich/
Zo moghen wy de jacht bestaen byn vrank/ en beplich/
Wen zeydt Die wel begint heeft half zyn werk ghedaen.

Te dancken d' Hemel/ Woud-heer, wie zoud' dat niet raen?

Doch uw' jacht is te vzoech/ weet ghy niet dat dees klercken

Met daegheraeds beghin in hun vleyt-bondels werken

Als 't eel vernuft is rijpft/ en 't is noch al in siilt/
Ghy weet niet wat ghy doet/ ik weet niet wat ghy wilt.

De wispeltuur ge ieughde heeft gheen booz-beraden/
Het schijnt ghy nimmer zult uw' jaegens-lust verzaeden/
Ghy steets betracht te zyn booz d' haesen in het veldt.

't Is Roemert, vzeemt ghy u met myn wap-lusten quelt:

Ghy die dooz slaepens lust uw' loomheid niet kunt vzeken

Berispt de jacht/ dit is uw' s' luyheids 't rechte teken/
Het lichaems oeffeningh gheen rijp verstandt misvrijft.

W' evghen-zinnichepd ghy in uw' doen bewijft/
En zolleboldt in 't wilt/ is t anders niet als 't jaeghen?

En 't spzaekeloose woudt dat Woud-heer kan behaeghen?

ROEM.

WOOD.

ROEM.

Da Woud-Heer, waerom heeft nature u vergunt
 Dees jeughe: die nu bloepdt/ zo ghy die ghift niet kunt
 Ghebruycken na hun waerd/ en dees bebal' ke leden:
 't Schijnt ghy natuur bespot/ in 't doolhof uw' s onreder
 Was ik zo frissen spruyt/ had ik dees versche jeughd
 'k Zoud' dooz het zoet ghebruy betrachten myne vzeughd.
 Verzelligh met de nymphen dartele goddinnkens/
 Die herte-steelsters/ die aentreckelijcke minnekens/
 Dat liebe volcrken zoud' verquicken myne gheest.

WOUD. Popt docht ik dat ghy dus verblind zoud' zyn gheweest/
 Dees raed en hebt ghy my vooz deesen noyt ghegheven.

ROEM. Veranderingh van tijdt, verandering van leven.

WOUD. Hoe Roemert zyt ghy zot? gheeft ghy my desen raed?
 Raedt ghy my 't minnen aen 't gheen ik opt heb ghehaet?
 Myn wille wil dat niet/ en zoot myn wil mocht willen
 Ik zou die dolle wil dooz volle reden stillen.
 'k Jaeg lieber 't wilde wilt/ en volgh het haese spoor.

ROEM. Waer in dat Woud-heer laes/ zyn jeughdens tijd verlooz.
 In 't wilt jaecht ghy na 't wilt/ en wild' het wilt zo vanghen/
 En 't wilt is in uw' hand/ ghy gheeft het wilt verlaughen.

WOUD. Hoe' is het wilde wilt my zo na nu ter tijdt?

ROEM. 't Is u zo na ghelijck ghy tot u zelven zyt.

WOUD. Nu blijckt het Roemert wel dat ghy zyt buypen wesen/
 Wantwoord is te slecht/ hoe kunt ghy dit behesten?
 Zeght my in wat ghewest dit wilde beest onthoudt.

ROEM. Jaecht ghy in wat ghewest? hoe? ghy zels het woudt/
 Het wilde woeste dier dat daer gheslaech is groepende
 Is uwe hertens wreedheid die liefd' is verfoepende.

WOUD. Waerachtich Roemert, 't schijnt dat ghy zyt raesend' zot/
 Wat ist dat u beweecht? 't schijnt dat ghy met my spot.

ROEM. Da aldersoetste maecht/ zo lieflijck/ en zo aerdich/
 Wat zeg ick? hoe? zy is goddinnens pyjse waerdich/
 Ach alderschoonste nymph/ om wien zo meen' ghen heldt
 Staech quynich d'oevich leeft/ mits d' herten zyn ghequelt
 Dooz hun wantrouwe-hoop/ met dupsent diepe zuchten/
 Ach diepe zuchten/ laes/ maer zuchten zonder v'uchten/
 Mits zy dooz Gods voozzicht/ en 's menschen was gheteelet
 O Woud-heer, om te zyn/ ach woud-heer, uw' ghedeeldt.
 En 't schijnt dat ghy heur schuewt/ en rooyd wylt uw' ghedachten/
 Hoe zoud' men u niet wreed/ en vooz steenaerdich achten?

WOUD. Alst ghy my daerom wreed? zo noemt ghy wreedheyd deughd/
 Mits 't herte rustich is waer 't minnen niet verheughd.

Dies in yn ghemoed verblijd mits ik verkregh victooy.

Van ga ple zotte minn' / als Heroyksche gloey.

ROEM. Hoe kan d e liefds berwin by u doch zyn gheraekt
 Zo ghy de liefde noyt dooz lie ven hebt ghesmaekt?

Woud. Nochtans heb ik de liefd' gang' zonder liefd' verwonnen.
ROEM. Dat ghy de liefdens' vzeughd' eens had' beproeuen konnen
Dat ghy de rechte smaek' van lieve liefd' eens vint/
Wat lieve vzeughd' het is' oprecht te zyn hemint/
Als liefde is' geloont met repne weer-liefds' zoetheyd/
Ik weet ghy zegghe' zoud' / ha Prince aller goetheyd!
Waerom en plaetsten ghy niet eerder in myn hert?
Verlaet de jacht Woud-heer, en na liefds' jachte tert
G'lyk' jeughdens' tyd' berepcht de nymphen te beminnen.

Woud. Ik lief' diers' jacht' veel meer als van uw' held-goddinnen/
Jaecht ghy heur die heur liefdt' myn lust daer niet nae haekt.

ROEM. Wat kunt ghy voelen doch zo liefd' u niet vermaekt?
Het eenighst' eyndt en wit waer nae de menschen woelen/
De tyd' noch komen zal dat ghy wel zult gheboelen
Hoe al de minnens' aert zal gansch' zyn upt uw' macht:
Want als de Liefd' in ons betoonen wil zyn kracht/
Ghelooft' my' / 't is' het zwaerst' dat in natuur kan weesen
Als 't onbermoghen teghens' wille is' geseen/
In stramme grise' tyd' hoewel de liefde' groepd'
Natuure' wepghert' mits' de Lenten niet en bloepd.
Maer zo de liefd' u tergh't in 't krachtichst' uwes' jeughde
De na-smaek' lokt op nieuws' na d' onverzae'de vzeughde,
Ja hoe diep liefd' u wond' / en wat ghequel' hy zend'
Dooz' ongunst' of verachte' verlast' die weer' int end.
Maer zo hy u omringd' in 't kreup'le oude leven
Zo zult ghy uw' natuur de schuld' alleene gheuen.
Waerom neemt ghy uw' tijt niet waer nu ghy tijdt' hebt
Cer d' ouderdom' hoogh' vloepd' en jeughd' zal zyn ghe-ert?
Want als uw' grise' hooft' het lieben zal behaeghen
Dan zult ghy moed' loos' uw' verlozen' tijt' beklagghen
Dan 't gheen' ghy in uw' Jeughd' niet hebben wilt' bestaen
En in bejaertheyt' wenscht' / maer niet kan zyn ghedaen.
Woud-heer verlaet de jacht' / stelt na de liefd' uw' zinnen.

Woud. Waent ghy gheen' vzeughd' hier is' als in het' zotlyck' minnen!
ROEM. Hoe? dat ghy in de tijt' des' vzeughdighe' zapsoen

Als 't oude jaer' vernieuwt' / in plaets' van velden' groen/
Lents' bernden' trots' verciert' met dicht' ghebluchte' haeghen/
Zaecht' alles' gansch' verdozd' / zoud' ghy niet reën niet vagen
Of d'eedele' natuur' / en wereldt' waer' ten end?
Let wel op 't gheen' ik zeg' / u zelven' daer' dooz' kent.
De hooghen' Hemels' kracht' heeft' mild' 'lyck' ons' ghegheuen
Een peder' na zyn' tijt' gh'lyck' aerdicheyd' van leven/
En gh'lyck' naturens' zo zgh' onze jaren' wel' bestiert
Dat de sgh'lycks' ons' gezind' zo zoud' zyn' ghemaniert.
Gh'lyck' liefd' is' onbequaem' in d' oude liens' ghedachten
Misdoet de jeughd' natuur' diet' minnen' gansch' verachten.

Beziet wat ons behaecht in 't wijde werelbs dal
 Ghy zult bevinden 't zyn liefds werken al en al.
 De lucht/ 't vier/ d' aerd/ en zee 't is al in liefde verbonden/
 De tinsel-ster bzeekt uyt recht booz de mozzen stonden/
 Ghevoelend' heurs zoons blam/ en liefde in liefde vlynd
 Ja zp die 't lieben lieft in repne liefde schijnt.
 Dit s moogh'lik d'uur dat heure herts gestolen zoetheyd
 Ruichepdend' van heur lief ontfonkt weer uyt vermoepdheyd.
 Het woudens-wilt-ghediert/ ghesteech in liefde paert
 Den snellen Zee-dolphijn hoe woelende hy baert.
 Het vluchtich quelend' wilt dat dertelt dooz de boomen
 Staech hippelt/springdt/en schzild' de lieve min kan toomen.
 Ja dat natuurs boozsicht hun reden had bedeeidt
 't Zoud' hebben niet als van de zoete minn' ghequeeeldt.
 Hun herten voelen liefde/ jae dooz hun tierelicren
 Een d' ander wel verstaet als schijnt het dat zp tieren.
 Nu antwoord hy zyn lief met zoetelik' ghetoon
 Zy zingd'/ ik bzand booz liefde/ en gheef weer liefdens loon.
 Den os die ronckich loepd dat zyn niet als liefds duchten
 't Leeuws bzullen is gheen toozn/maer hertighe liefds zuchten.
 De Raben die steets krocht/ de daeg-raeds-kraping haen/
 De haechelende hen/ het snupden bande zwaen/
 De klappend' opehaer/ het zoete dupfens korren/
 Des eyters schat'ren/ en de bulg en beerens knorren/
 Des eendens hzoegh ghequaek/en 't hoerchoey roepen luyd/
 En 't paert dat moedigh bzinst niet als uyt liefde spruyt.
 Dus alles watter leeft stelt na de liefde hun zinnen
 Bezonder ghy Woud-heer, kan Woud-heer niet beminnen?
 Zo wel begaefden jeughd/ hebt ghy een reed'lyck hert?
 Waer and'ren binden vzeughd' bind' ghy alleen daer smert?
 Verlaet uw' jaegens lust/ laet u natuure leeren
 Dit trotsfe/wyerd ghezind wilt uyt uw' herte keeren.
 Laet uw' jeughd minlik' zyn bespoorz 't goddinnen veldt.

W O U D . Hoe Roemert? was myn jeughd ond'r uw' gebiedt ghestelt

Om my te doedst'ren op in quell'ke-bzous-gedachten?
 't Welck is de gaple min/berdwijnende met slachten/
 Denkt Roemert wien ghy zyt/ en oock wien dat ik ben.

R O E M . Bepd' menschen/ God zp dank. maer lacy/ ik en ken
 De menschelycke reen in u noch niet bevinden/
 Want noyt ick mensche hond die 't lieben niet bebinden.

W O U D . Noyt Hercules en had daer ik van ben gheteeldt

Dat al verwinneend'-hert der sellen zo gheedeeldt
 Had hy de zotte min in 't eerst niet overwonnen.

R O E M . Ho! ho! dat Hercules niet had beminnen konnen.

Hoe zoud' ghy Woud-heer dan hier hebben opt gheweest?
 Van al zyn bzome daden/ daermen bzeed van leeft?

Was 't niet de liefdens kracht die 't zelve in hem wozochte?
 Als hy eerst was verliedot en Onfala verfochte
 Om te behaeghen heur hy zynen rubwen huydt
 Bedeckten niet alleen maer trock die ganslik uyt:
 En in een vrouwen kleet zyn mann'lik lichaem klede
 Om dat hy heure gunst verwerben zoud' daer mede.
 In plaetse van zyn knods gheknobbelt/ en seer rouw
 Hy handelden 't spin-wiel/ en 't rocken gh'lyk een vrouw.
 Door al zyn arbeyd/ pijn/ en quel nam hy te loone
 Te rusten op de boesem zyns gheliefde schoone.
 En dus in liefdens Hof ghenoot na wensch zyn rust
 Van rusten liefd in liefd/ en liefde had zyn lust.
 Wat was zyn herts ghezucht? na smaek van liefdens vzeughden/
 En gh'lyk een scherpe spoor s' toecomende ghenueghden.
 Woud-heer zo ghy goed-ronds van Hercules betrachte
 In daed ghelyck te zyn/ als af-springh spns gheslachte/
 En 't woudens jagens-lust niet ganslik wilt verlaeten
 Zo volghe het matich/ zonder lieve liefd te haeten.
 'k Meen/ uw verplichte lief/ Orania: ghy kunt
 Wel Theodora schuewen/ maer Woud-heer vergunt
 Orania uw' liefd' zyt heur niet onghetrouwe.

Woud. Wat zeght ghy Roemert? hoe! zy is noch niet myn vrouwe.
 Roem. Hebt ghy heur trouwe niet zo opentlik Woud-heer?

Woud. Behyd van all' ghebapng hert grondich/ ja dat meer
 Is/ het mid-punt heurs hert. hoe! wilt ghy zotlik dwaalen?
 Woud. Des menschs vzy-hepden all' mild'lik van d' Hemel daeren
 Die gheen gheweld en doet aen die 't gheweld op komt.

Roem. Woud-heer hoozt s' Hemels stem/ u licken niet vermomt/
 Die in uw' erchte staet uw' licken lük beloden.

Woud. Dziend Roemert 'k houd voor wis/ 'k han anders niet ghelooben!
 Dan dat de boozsicht Gods my in volkomen rust
 Op d'aerde boeden zal/ alleen in wapdmang lust/
 Waer ghy die 't lieben liefd/ keert u na liefdens zothed.

Roem. Heeft d' Hemel u gheteelt? Een zekers/ want die Godheyt
 Propt teelden reed'lik mensch die repne liefd' benijdt:
 Woud-heer ik acht dat ghy van Thifphone zyt
 En van Alect' gheteelt alleen in wyredheyt groepende.
 En van Cupido niet ghesleets In Liefde bloeyende.

CYPRIAEN, REYNAERT.

O zoete vbandinn' bespotsier mijns herts klachten/
 Princesse mynes ziel! ha dool Hof myns ghedachten!
 Goddinne mijnes hert! beheerster myns ghemoede!
 En oorsprong mijnes vzeughd' / ontroester mynes bloede!
 In u ist waer ik leef/ want voedt op uw' ghezichte
 Als sunne mynes ziel/ o zuyvre Hemels lichte!

Op springh-tijts-kilaber-veld! waer op myn hongher graeft/
Wils ik t een oogen-blik het schynnt myn herte raest/
Gh'lijck t hongertighe beed' hierboetend' na de wapen
Om daer hun hongers ghraeght zoet knabb'lende te paepen/
Zo woelb en haecht myn hert/en boden zend boozheen/
t welk zyn herts zuchten/laes! die vaecken dooz' t gheween
Van t arme hickond' hert ghemooten bzacke meeren/
Dat/ zpnde halver wegh/ t ghezucht weerom moet keeren
Mits tranens overloed de tocht zo heeft bezet/
Dat/ laes! t ghezucht mijns herts de uptgangh werd belet.
Hoe dese voesem smert gheen tonge ken het uppen/
Mits t Water en het Oper/ helaes! te zamen sluyten.
Denckt wat bedzoeft getier dees arme bozt bedeckt:
Want zo myn oogen dan dooz' meedely verzwekt /
Om lichten t dzoewe hert hun bepd' tot schreyen paeren/
Die binden gansch geen vocht om traenen te vergaeren:
Vermits myn herts ghezucht het water heeft verdzoocht/
En t zwaer ghetraen des herts de hetten heeft ghepoocht
Te teeren gansch tot niet/ verliesen dus hun bepen/
Dies t hert niet zuchten kan noch d' oogen kunnen schreyen.
Dat een kunst-rijken-geest na t leven wercken woud
Om schild'zen dzoefheids beeld' k weet hy bemerkken zoud'
Dat zy in myn ghezicht zich levendich vertoonden/
Tot dat het ryk-gheluck de dzoefheid dan weer loonden
Met t by-zyn mynes liefs/ en woud' hy dan t ghezicht
Van bzeughd' nabootsen recht/ zo zoud' hy t blijde licht
Weer in myn ooghen zien: Want hoe groot dat de smerte
Dooz' t zwaere af-zyn teeldt de dzoefhepd' in myn herte/
Myn gheest meer lust gheniet dooz' heur by-wezens bzeughd/
Als opt de dzoefhepd' was van af-zyns ongheneught,
De spreuck zepdt datmen liefd' vergheet dooz' t lang afwesen/
Da valschlijck verziert! wat kenmen meerder bzelen
Als t missen van het beeld waer t leven in bestaet!
Die dese spreuck eerst vond' heeft zinneloos ghepzaet/
Wist niet wat liefde was/ noch was gheen liefde waerdich/
De reden doet bewijs/ dat liefd' in liefd' zo aerdich
En lieflijck vast verknocht dat t af-zijn liefd' niet bluft:
Maer t by-zijn steelt het hert/en t af-zijn steelt de rust.
O ghy rebieren! die zoet murmureerend' stromen
Dooz' uw ghelwoont en aert/ ach dicht beblade boomen!
Met telgeren bzeed versprepdt/ ha quelende ghediert!
Vol zoet en luyd' ghetoon/ ghy haeghsche Bos verciert
Met ephens lomner dicht/ ghy die t gras Wee bezinnen/
Ghy trotse blaetwe zee/ ghy zoete Meereminnen/
Doozt na mijn haersche stem die bitter-dzoebich klaecht/
t Geen myn bedzukt' hert niet smert en quelling draecht/

7
Zp haet my dien ick lief/ bespot myn ernstich vzien/
Zp trofst my dien ick eer/ en heeft ganseh gheen meed lgen
Doewel zp 't outaer is daer daegh'lyk ik voor kniel
Zp epnd'lik is my zels vermits ik niet behiel
Zins dat zp stal myn hert als 't arme rif wpt teerende:
Want sy myn Hert en Ziel is Metamorphoseerende
In een vervalschte hoop/ ja wat de hoop beloost
Dat werdt het arme rif/ Auw wederom ontrooft/
Vermits dees wyede Vrouw/ 't ghehoopte niet wil gheben:
Want zo ick het u gaf/ zepdt zp/ verloort ghy 't leven
't Welk hoop nu onderhoudt/ en hoop gheen hope blyft/
Dan duurende de tyd't dat 't hopen niet bedryft.
Orania dus wyed' en daer beneben schoone/
Kunt ghy zyn schoon en wyed' nochtans zwapt ghy de kroone
Der boven 't schoonste schoon. de grond die ghy betreed
Dynghd upt zyn klaber gras/ uw asem/ Lief/ verbrzed
Ambroselike reuck/ uw stem kan lieflik quelen/
De Meereminnen gh'lyk die d'hoorders herten steelen.
Zyt ghy (me Vrouw) volmaecht? Wat is 't ghy niet bemind?
Daer schewt hem die u liefdt/ en grondeljk bezind.

REYNHERT.

Hoe dus bynd Cypriaan? dus eenich hier te klaghen?
Daer niemant u verhoord. CYP. Met reden moocht ghy't vraghen/
Doch eenich ben ik niet: myn schoon is in myn hert.

REYNH. Klaccht aen heur uw verbziet/ afbeelt heur uw smert.
CYPRI. Het vzien heur verbziet. hoe zoudt ik liefd verwerben?
Nu 't spzecken heur misdoet zo wil ik zwijghend sterben.
En myn onrechte dood zal 't bulderend' ontweer
Beklaegen/ en dit bosch die 'k uw naem daegh'lyk leer.
Zal weenen met ghehupl/ door luyde hooghe winden/
De wild' en woestie zee zal mijn herts rouw ontbinden/
En mijn verbaesde gheest zal klaghen met ellendt:
Ja zoo 't voort alles sterft/ 'k ben zeker dat in 't endt
Myn dood noch spzecken zal/ beklaegende myn sterben.

REYNH. Liefds ziekten/ Cypriaen, zyn bittere/ quelt'ke erven
Maer die zyn alderzwaerst' die 't zwijghen-stil besloot/
Want een verburghen liefd' ons d' eer'lyk opt verdzoot:
Dan als wpt 't znder tyd't de tonghe eens ontbinden/
En spzecken byz'lik upt de quelle die wy binden/
Zo licht de naers pars/ als liebers tonghe spzeckt/
De zwaerst' ghebangh'nis is 't als liefd byz' spzaeck gebzeckt:
'k Heb baek/helars! ghesepd dat liefde u beheerden/
En in besloten vier al zwijghende wpt teerden:
Want die bedektlyck liefdt toont uptwaert d' inwaerts pijn.

CYPRI. Om heur niet te misdoen heb ick ghetuyghelt myn

Zelfs/

Zelfs/ Reynhert waerden vriend/ ja waer noch stont tot desen
Tijt/ 't waer de nood my dwong om eens verlicht te wesen/
'k hoor een gherucht/ helaes/ 't welck d'zoebe maer berond/
En door 't ghehoor myn hert met dupsent steken wond.

REYN.

Wat is! CYPRI. Men mompelt dat Orania zal trouwen:
Oran de eerste Pymph/ de perle aller vrouwen/
Doch als ik t wel bezie/ en recht beoogh myn staet/
't Schijnt dat myn sters gheboort dat luk niet toe en laet/
Zo waerde en lieben Vrouw myn echte bruyd zou weesen:
't Schijnt mijn planeet voorzeyd: helaes! ik macht wel vzesen:
Dat ik door liefdens brand zoud' sterben zonder vzeught/
En eynden met ghequel de lenten mynes jeughd'.
Doch aenghezien dat dit my was ten deel ghegheben
Ik t' steruend' lieben zoud' / en niet beminnen 't leven/
Wensch ik te sterben zo dat ik mach zyn ghewis/
Het heur zy aenghenam de d'oorzaek daer van is.

REYN.

Mocht ik heur noch eens zien/ toont Reynhert my uw jonste.
Dit's trouwe liebers wensch/ en achtent groote gonste
Te zien het gheen hun quelt/ of d'oorzaek van hun quele:
Zy zoeken Hemels vzeught maer vinden d'zoebe hel.
Vriend Cypriaen dat dit heur Vader quam te hoor
Dat zy 't heym'lik gheuyt dus steel wijs geeft ghehoort
Zy waer in een beklaghelike d'zoebe staet/
Hier om/ meen ick/ zy vlucht/ en u t'antwoorden laet/
Ja moogh'lik liefde zy u/ hoewel zyt niet wil toonen/
Dat zy uw liefde met heur weer-liefde tracht te loonen/
Wat t'vrouwelike gheslacht bevaynsder zyn als wy
Doch in stantvasticheyt wy wyzer zyn als zy.
Orania, ik neemt/ die teelden weerliefds vzychten
Want zoud' zy anders doen als stedich u t'ontvluchten?
Die gheen troost gheben kan ghelijc zy gaeren zou/
Maer hoozende uw klacht vlucht zy met groote rouw/
Dermits 't midpunt heurs hert uw d'zoebe klacht geraken/
Zo dat de nymphe vzeest uw weesen te ghenaken:
Want hoozende uw klacht heur herte quelling vaet
Dus haestich te ontlaen is d'alderwijste raed/
Het gheen men niet en mach behouden noch verwerben.

CYPRI.

Hely God/ ach was dit waer/ dat myn wantrouw kost sterben/
Zo waerd ghy Cypriaen d'alberluchichste man:

REYN.

Maer zegt my Reynhert, Dziend/ of hier een weezen kan
Die heur mocht waerdich zyn/ die eedle Vrouw schoone!
Hoe? kent ghy Woudheer niet/ Heer Heermans een'ge zone
Hoog Priestester van Diaen? zo faem-rijck en vermaerd.

CYPRI.

Hoe lulkich Woudheer is/ die al t'gheluck vergaert
In uw onrype Jeughd/ den Hemel is u jonstich
'k Beklaech myn ongheluck doch ben hem niet afgunstich.

- REYN. **O**neen benijdt hem niet: want arme Woud-heers staet
 Veel eer medooghen epscht/brind Cypriaen dus laet
 D teug'len eens ghebit. CIP. **W**aerom Reynhert meedoghen?
 Woud-heer beminde heur niet. 't schijnt dat hem is ontoghen
 REYN. **H**et menschelick gheboel. CIP. **I**s 't mooghlik: is hy blind?
 Doch als ik wel aemmerk hoe zy stal myn ghezind.
 Als zy met heur ghezicht vast ketende myn sinnen
 Blesf daer gheen vonck noch vier/ 't ontsteken ander minnen/
 Want al de liefde tot heur trok ik in my gheheel:
 Maer Reynhert waerom gheest zy heur weerliefd' ten deel
 Aen hem die liefde haest/en heure liefd' niet achten?
 REYN. **'t** Is 's Hemelsche doozicht die dooz Gods hooghe krachten
 Die 't huw'lik heeft bestemt tot 's Vaderlands welvaer:
 Weet ghy niet datmen hier betaelt noch alle jaer
 Aen onse Vrouw Diaen, tribuyp! (Ha d'zoef verkonden!)
 Dat 's een onnoof'le Daeght/als straffe onses zonden?
 CYPRI. **V**riend Reynhert zeggt my doch wat ghy daer mede mient/
 Wat zonde was zo groot die zulken straf verdiende?
 Kan weedheid in Diaen verkrijghen oock victoyp?
 REINH. **I**k u verhaelen zal de d'zoebighe Histoy/
 't Welck een steenherdich-hert recht tot de grond gheraekt:
 Een wyl verleen was hier een Held in deughd volmaekt/
 Op Petronel berliest: een overschoone Vrouwwe:
 Maer onskantvast/lichtbaerdich/valsch en zonder trouwe:
 Zy toonden langh weerliefd'/of immer zo het scheen/
 Tot Rychert, met belofst te lieben hem alleen/
 En troosten staech met hoop zyn lang gheleden smerte/
 Hy wenscheud' mid'ler tijdt de wensch eens Liebers herte:
 Maer laes! heel onverzins: g'lyk een Vrouw vol lichtbaerd':
 Verandert zy en liefst een botten boer onwaerd'/
 Zo dat zy naderhand heur Reynhert niet vermochte/
 Maer met heur nieuwe lief zy in weerliefd' verknochte/
 Optroepend' Rychert sluer/ brack heur ghegheben trou/
 Ziet hier de liefde van een wanckelbare Vrouw.
 Of Rychert heeft ghequypnt zal ick u oord'len laeten/
 CYPRI. **H**elaes! 't was zwaer verdriet/maer wat kan quypnen baten?
 REINH. **A**ls hy vond dat zyn herts gheklach was tijdt berlies/
 Nam tot Diaen zyn blucht/met he en op dese wijs.
 Zo ick met een trou hert uws licht opt heb ontstecken
 Wilt mi het groot' onrecht van Petronella werecken.
 Zy hoorde het verzoek/ 't ghebed/en klagghen groot
 Van dees ghetrouwen Held/en dienaer zeer deboot/
 Terstont nam zy heur boogh: want gramschap heur beheerden:
 En in Batavia schoot een Best die 't al verteerden.
 Ach alderd'zoefste eentw' vol ramp/en vol ghe zucht
 Ghenees-kunst was gheen kunst, want 't was al zonder vrucht/
 25

All' dolcken van boat staet/ 't zy arm of van vermogen/
 't Verdweenen staende doet/ daer was gansch gheen meedoghen/
 De een' ghe troost was hoop/ God biddend' 't alder stond
 Te liffen dese plaech/ maer 't hooghe Orakel zond
 Een antwoord al te wyed/ ghelyck een zeker teken
 Dat 't herte van Diana toornich was ontfieken:
 Doch zy kost zyn ghestilt/ zo Petronel, ontrou/
 Heur opgheoffert was/ mits dien dat Ryc-hert zou/
 De off' rhand zelven doen/ of wilden pemaunt sterben
 Dooz deze Wrouz misdaed/ men zou daer deur verwerben
 Onf' vrou Dianas hreed': als 't Petronel verstonde/
 Verwachten zy by stand heurs nieuwe lief/ maer bond
 De trouwe liefde niet/ dies het gherecht haer leyden/
 Rae 't Deylighe autaer/ waer Ryc-hert heur verbeyden/
 Tot dat d' ontrouwe Vrou ghelield op 't autaer lach/
 Met angst' en zeer bedroeft/ verwachten de doodsclach:
 Maer Rychert zeer verbaest/ en 't herte vol meedoghen/
 Beneben naer ghezicht/ met tranen in zyn doghen/
 Zich keerden na zyn lief/ en 't offer zwaerd gansch bloot/
 En spzack met diep ghezucht: als voozbood zijnes dood:
 Nu Petronell' uw staet beziet bedruckte Vrouwe/
 Wien dat ghy hebt gheliefst/ en wien ghy waert ontrouwe.
 Doen zwaeyden hy het zwaert/ als 't woord was upt zyn monde
 Dooz stack zyn epgghen hert/ en sturf aldaer terstonde.
 Dooz dit bedroeft' ghezichte Petronel verblenden/
 Dat bebende van slaentot zy dood noch leven kenden/
 Hoewel zy dooz het zwaert niet was ghewond in 't hert/
 De droefhepd bond heur ziel dooz 's herts denaude sinert.
 En zo haest als heur stem verhoerben weer krachtet/
 Zy barsten droeflijck upt dees jammerlijcke klachte.

Ha genereuse Held! ha baerck des deuchdengs licht!
 Waerom woud ghy: zepd zy: dooz een ontrouwich wicht/
 Dit byome manne hert dees wyede wonde gheuen/
 Om uw gentile gheest 't ontrouwen 't liebe leven?
 Daer na zy met voozzicht 't zwaert upt zyn boezem treckt/
 En zo bebloed/ helaes! zy 't in heur herte steckt/
 En sturf doozt op zyn bofst met duzent bitt' re woorden.
 Bedenckt hoe deerelijck dees twee hun zelfs vermoorden/
 't Gheen zyn ghetrouwe liefd' en heur ontrouwe woerht:
 Dit 's d' oorzacke bande plaech daer wy meed zyn bezocht.

C Y P R I .

Ellendich is dees liefd/ beklacelijck heur ontrouwe/
 Onlukelijck was zyn liefd/ doch luttelijck in zyn rouwe/
 Mits hy in 't openbaer zyn trouwe liefd beoont/
 En zy dook met heur dood zyn sterben heeft gheloont.
 Wat volghden hier doch nae? 'k gh' loof immer dat doen stilden
 De toozen van Diaen? R E Y N . Ach neen/ Diana wilden

Daer

Daer meed' niet zijn vernoecht/ want een jaer na die tijdt/
Heur gramfchap weer ontstack/ en teelden nieuwe strijt.
Als wy aen ons Goddinne medely verzochten/
Was 't antwoord al te wreed/ ja quader als wy dochten/
Hoe datmen doen/ en boozt de volghend' jaren zou
Op offeren aen heur een Bataviersche Vrouw:
Daer nebens heeft zy noch een stricker Wet gaen maecken/
Dat zo de Man of Vrouw ghegheven trouwe braecken/
En niemant sterben wil booz die ghezondicht heeft/
Dat den misdadighen hem stuyr ter dood begheeft/
En op het outaer sterft/ om die straf te voorzkomen/
Heeft Heereman (ons Vrouws Hoogh-priester) voorszghenomen
Om 't Nutwelick zijn's zoons te brengen nu ten end:
Want 't hoogh Orakels wil ons duyd'lyck is bekend/
Permits het antwoord dat ons onlangs was ghegheven/
Wat s' Hemels wille is/ dus klaerlyck was beschreven.

Batavia niet eer, en zult ghy zien ophouwen,

De wreede droeve straf daer ghy meed' zyt geplaeft:

Voor dat hier twee wyt liefd in echte t' zamen trouwen;

Oock beyd' van Hemels bloed, en g'lyck ons heeft mishaeft

D'ontrouw van Petronel, en dat verstoret bloed,

Een ander door herts trou, die Vrous ontrouwhedyd boet.

Du is hier niemant die affzuyp van Hemels stam

Als Woud-heer en Oracn, mits zy van God Pan quam/

En hy van Hercules, waer over zy betrachten/

Na dit Huw'lyc befluyt/ om zo ons hitt' te klachten

Te brenghen tot een eynd/ hier toe streckt hun ghezind.

CYPRI.

Hoe kan dees echt gheschieden zo hy heur niet bevind?

Bedzoefden Cypriaen, den Hemel is u teghen/

De mensch gansch niet vernach als dooz 't Orakels zeghen.

Mijn wille stijght te hoogh/ en mijn gheluck is laech/

Daer ick my brenghde zocht daer bind ick myne placch.

Ach valsche loose hoop! ach al te stout beginnen.

REYNH.

Zyt duldbich Cypriaen, wilt ghy de liefd verwinnen/

De liefde nimmer van wantrouwe is verzaed:

Laet ons gaen Cypriaen, en zoeken goeden raed/

't Zal aen myn kloeck beleyd u gheenzyng oock ghebruyken

Dat ghy noch huyden met Orana zult spreken.

Derde bedrijf.

MARGRIET.

Hestt peimant opt gdehoort van dierghelijcke grillen/
Waer repne liefd en haet met boozdacht beyde willen

In een verbonden zyn met rustelijck verdrach/
 Zo dat de een dooz d' aer/ 't weet niet hoet wezen mach/
 Zich onderhoud' en leeft/en zontijts sterben g'lyckelijck/
 Delaets! als ick aenschouw/ myn Cypriaen die rijckelijck
 Van d' Hemel is begaest/ zyn heusch gentiel ghelaet
 Zyn lief'lijck opghezicht/ beballich boben maet/
 Zyn frisse Lenter's joughd/ zyn skoute bzone leden/
 Natuur volmaecktheeds beeld/ zyn Hoffelijcke zeden/
 Ontsonckt de liefdens blam in myn beminne hert/
 Oers quelle overtreft de aller-zwaerste smert/
 Ach slot-heer mynes ziel! o Prince mynes lusten!
 O af-god mynes hert! ghy woecerden myn rusten
 Dooz 't Mannelijck ghezicht/ waer is myn gouden tijdt!
 Als ick my zelven was/ en leefden steets verblijdt
 In zo gheloose rust/ ach liefd' 't is uw vermoghen/
 Dat onze bypheyd flux dooz u ons werd' ontoghen/
 Verwisseldt ons gheluck/ onf' weeld' in rouw verkeeret/
 Want die in vzeughde was dooz dzoefheyd nu upt-teert.
 Beziet uw trotze zee/ uw onstantbaste vaeren
 Die Haben ons beloost/ maer nimmer by bevaeren
 Recht vaste anchor-grond/ hoe vaeck gheeft ons de klip
 Uw onghegrunde hoop! en byppen op de klip
 Van haet en stuur keracht/ daer zwerben dan ons zinnen
 Gans reuk loos zonder stuur/ g'lyck visschen zonder binnen.
 Uw hze emde geple aert/ wien ist die die verstaet?
 Ghy inwaerts ons vermoord/ en wptwaerts uw ghelaet
 Wertoond een ander schijn. ach liefd'! gheknaggh/en quelle/
 Ja wy die ghy beheerscht als slaven uwes Delle
 23 Niet weten wat ghy zyt: want die u wel beziet
 23 Uw wesen noch uw aert verstaet ghy zelven niet.
 23 Ja lijck wel liefd' niet zoet! is 't niet een zoete pijn?
 23 Is 't liefd' niet die ons woed? is 't niet een liebe lyne
 23 Waer liefd' ons in bestricht? is 't niet een wer'ld vol vzeughd?
 23 Ja die mensch oock een mensch die in liefd' niet verheughd?
 23 Is 't Cypriaen niet waerd' dat ick om hem mi sterbede
 23 De liefd' hierdubbeld liefd'/als wy weer liefde der ven:
 Maer als ick wer om denck dat zyn liefd' elders streckt/
 En hy een ander liefde/ en myn herts liefde begeckt/
 Mjn dzoebe quel bespot/ beboertende mijn klachten/
 En dat mijn trouwe liefd' gheen waer liefd' mach verwachten:
 Dan teelt liefd' weer een haet/ dies ick verwonder dan
 Dat ick hem noch bemin/ en hoe het wesen kan/
 Dat liebe liefdens spae mijn herte kan dooz delven/
 En vaecken spzeek ick dan/ helacp! met my zelven/
 Ach dat ick had myn wensch van Cypriaen zo eel/
 En was hy my alleen/en niemant anders deel/

13

Zo waerd ghy d'zoewt Maeght de luckichste gheboozen/
En dan werd trouwe liefde weder zoet herkoozen:
Zo minnelijck en lief dat vaerdich ick beslupt
Te lieven Cypriaen, en spreken klaerlijck upt,
Wat een die my veracht! en my niet wil beminnen!
Wel wetend dat ick lief en kan gheen weer-liefd vinnend!
Zal ick hem bidden! neen, by d' Hemel 't zal niet zyn/
Als my dit dus boozbeeld vermeerdert myn herts pijn/
En bzecht myn liefds beslupt/ my radend hem te laeten
G'lyck een onwaerdich man/ en Cypriaen te haeten.
Ick deed wel eer dat zom om my in groote smert/
Vol gupningh leefden/ en noyt vonden grond mijns hert/
En was verzocht/ ghevrijd van d' alder schoonsste Jeughden/
Doch ick beminden noyt: maer nam daer in mijn vzeughden/
Bedriegghende hun wensck/ met een begavns de trouw/
En waer zy waenden vzeughd te zyn/ daer was hun rouw:
Met woorden was ick mild/ hun houdend' in verlanghen/
En nu is Margriet zelfs met dese quel bevanghen/
Welar! arme Maeght/ belast met onluck boos/
Wat deed ick/ lacp/ dat ick nu was Wyper-loos!
Hoe zoud' ick 't arme hert met reden wel beheeren!
Ghy Joffren wilt nu allen/ t' mijnder schade leeren/
Weel lievers aen te slaen/ neemt d' een/ zo d' aer u laet/
Had 'k Cypriaen alleen 'k waer in bedzoefde staet,
Daer ick begaf my noyt gansch onder dese vzeppel/
Stantbaesticheden zyn doch niet als sab'len pdel/
Een zotte dwaze grif van hoofdeloos ghezind:
De trouwe van een Vrouw/ zo ghy der eene vind/
Die trouw om d' eer ontziet/ ick acht het deughd noch goedhepd
Maer een verzierde Met/ gansch sonder vzeughd noch zoethepd,
't Is een genaude band die zo de herten bind/
Dat wy van een alleen hier moeten zyn bemind:
Verstandeloos zyn die/ waer dat veel Wyers vzien
En huine vzyfter-lust met een alleene ljen.
Wat is 't vermomde schoon! ghezien en niet ghe-eerdt
Van veelen acht ick niet/ en is oock gansch niet weerdt:
Maer schoonhepd heeft heur wensck als bypers bypers teelen
Want dan heeft schoonhepd steeds veel poppen om te speelen.
Zo doen wy inden Maeght/ met die ons vzien/ want
Te wepgren byers spraeck waer hier een groote schand/
't Gheen d' eene niet kan doen werd door de aer bedzeben/
Zom zyn om dienen uit/ en and'ren om te gheben.
Dus doetmen hier in 't Hof/ met een lichtwaerd ghezind
Hier leerden ick de kunst die ick opt heb bemind/
Deen leyd ick by de hand/ en d' ander door de ooghen/
Doch die my best behaeghe is in mijn hert ghetoghen:

Maer niemand van hun allen huysvest in myn hert/
 Dies ick verwonder dat my Cipriaen teelt smert/
 En in myn arme hert niet haerd' als bittere pyne.
 Ach/ waeten quel is Liefd' wat weedelijck seynne!
 Ick steel myn eygen rust/ 'k vermoozd myn eygen kracht/
 Het slummericch gewoel 'k Auroras komst' verwaacht.
 In herte-bzeker liefd'! Da rooher onzes rusten!
 In dit beschaduw'd' bosch steeds graezen myn hert's lusten/
 En zo eck de liebe boed-steen mynes Cypriaen,
 Wat zult ghy doen Margriet? onderckt u/ bid hem aen/
 Dat laet myn hert niet toe/ de schzeume does my bzezen/
 Wat dan? Verzoeckt zyn liefd. Helas! hoe kan dat wezen!
 't Is best dat ick op t' bzeedst' myn liefd' aen hem ondeck/
 En zo my weer-liefd' mist/ bedroch daer tusshen treck.
 Doch zoo't myn quel niet stilt/ en ick myn liefmach troutwen/
 Zal gramschap wercken wzaeck/ 'twelck Cipriaen zal rouwen.
 Orania hy liefst: en acht myn liefde niet/
 'k Zal wzeken oock aen heur/ als d'oorzaeck myns verdziet/
 En deur myn schalck belepd' zy daed'lijck zal bemerken
 Wat haet/ en liefde kan in vrouwen herten wercken.

ZEEG-HEER, HEERE-MAN.

ZEEGH. Hoe dat de Opper-Al dooz hooghe Godhepd machtich
 De Mensch en wer'ld bestiert/ dooz waere liefd' eendzachtich:
 En alles hier beheerscht na zyn besluten raed/
 Tot 's mensschens nut en goed/ en heplhepd zynen scaet/
 Dit was ons laetst' bewijs. Maer laet ons nu doch spreken
 Waerom dat in Woud-heer weer-liefde zou gebreken/
 En dat myn dochter hem recht-grondich lieben zou?
 Want is't de Hemels wil dat zy zal zyn vrou?
 En zo hy heur niet liefst/ hoe kunnen zy dan paeren!
 Zou heur liefd' en zyn haet in echte t'zaem vergaeren?
 Nochtans zo zeght ghy dat het moet en zal ghescheyn/
 Op dat wy dooz dit huw'lijck ons gelucken zien.
 Wie kan dat liever zyn/ Heer-man, als my/ heur Vader!
 Als ick het wel bezued' / en overdencke nader/
 Zo bind' ick dat onz' hoop recht teghens reden streckt/
 Mits dat zy Woud-heer liefst/ en hy heur liefd' begeekt/
 Want was 't des Hemels wil dat zy te zaemen hulwen/
 De Hemel had gheschickt dat hy heur niet zou schuwven/
 Maer lieben repne liefd' g'lijck hy de iacht bemind.

HEERE. Let op zyn ieughd/ hy is niet meerder als een kind/
 Gansch onerbaren/ noch heel wulps/ in achtien iaren/
 De tijd zal liefdens aert in hem wel openbaeren/

ZEEGH. Helas! geen Vrouwe liefd/ maer tot het veld en iacht.
 HEER. Verwondert niet want ieughdens aerde daer na tracht.

15

ZEEG. En niet na echte liefde: helacs? dit doet my treuren.
HEER. Die booz zyn ryphepd mind/ misbruyckte de nature.
ZEEG. De liefde inde ruggh steeds weeldelprke groept.
HEEG. En moog'lyck zonder vrucht als liefde ontjdslyck bloept.
ZEEG. Als liefde bloeyd zo volghen wis de liefdens vruchten.
Wjnd Heerman, dese re'en bodinnen zyn myns duchten.
Hoe zeer dit my verdriet ick u niet upten ker/
Want gh'lyck ick Vader van myn liebe Dochter ben/
Weet ick hoe Vaders liefde' streckt ober liebe kind'zen/
Verdzieten zoudt my zeer dat Woud-heer zou verhind'zet
Zp elders niet en hulod/ daer zp werd toe verzocht.

HEER. Hoe! inden Hemel is dit huwelyck verknocht/
En 't is ons aller wensch: Ja zoud' men hier in salen?
Men zou Dianas tooz'n weer op ons allen halen.
Ghy weet hoe dees Goddin is teghens ons versteurt/
Daer ober ick gheloof: zoo 't immer is ghebeurt/
Een trouwe Pzisters hert eenboud'lyck kost doozgronden/
Wat dooz 't Ozakels antwoord kan zyn upt ghevonden:
Dit echelelyck verzaem zal volghen t'zjnder tyd/
'k Moet u vertrecken oock hoe dat ick ben verblijd/
En heugly'lyck dooz myn droom/ 'k wilt u op 't bzeets verhalen.

ZEEG. De dromers zyn onwys die na drooms vruchten talen.
HEER. Zeeg-heer ghedenckt u wel: doch hoe kan 't zyn belet?
Als men Landschepders dijck doozstack (Lepdens onzet/)
Een spring-bloeds water dooz spoorzweste wind zo bloeyden/
Dat visschen zwommen daer/ waer eerst de vog'len hzoeyden.
O blyd/en dzoef ghedacht/ 't herdencken teelt my smert:
Vermits ick doen verloor/ helacs/myn eyghen hert/
Een teer onnosel ki'd/ het eerste mijns gheslachte:
O Zeegheer 't is zo verschen vast in myn ghedachte:
De stroomen vor'eden 't wech/hant-repck was 't kind ondeeld.
'k Heb zedert steers gheshad zodanighen inbeeld/
G'lyck of de Wiffchen hadden 'twichtjen opghegheten.

ZEEG. Ghy hebt my dit verhaelt/ doch 'twas my gansch vergeten:
't Is dzoefsellyck/helacs! en' moet u moep'lyck zyn/
Maer ick acht dat dees kind'ren (theest oock waerhepd schyn)
D'een booz de Zee/en d'aer booz 't Woud u is gegheven.

HEER. Vriend Zeeg-heer ick verhoop dooz dees die is in 't leven
Mijn eerste zoons verdriet weerom zal zyn verzoet/
Na Godes wil men hier gelaeten leven moet.
Doch Zeegheer hoozt myn droom. Recht als de daeghraeds stralen:
De stuuere nacht verdween/ en 'theugly'lyck licht quam halen/
Ick heb bende ghewoeld de langhe naere nacht
Op 't haw'lyck mynes zoons steets speelden myn ghedacht/
En d'ooghen gansch vermoeyd dooz 't lange slupmerich waken/
Weed my de zoete slaep weer aen 't beschieten raken.

Op

Op beelden vooz terfont g'lyck of ick had ghewaecht/
 En dat ick aen de aijnens oever was gheraecht/
 Beschadukt dooz 't gheboomt met lieflyck loof behanghen/
 Ghescrecht met d' hanghel roed om verssche vis te vanghen;
 Op docht ick zach terfont dat upt de strome rees/
 Een naecten ouden Man/ k gheboelden strax een vrees/
 Dooz 't onverzies verschijn/ hy hebbend in zyn n'armen
 Zeer vriendelyck omhelt een tongh kleen kind/ ach armen!
 Daer is uw kind / zepd' hy / wacht dat ghy hem niet dood/
 En flux zoot scheen/ hy weer ter schicht in 't water schoot:
 Daer naer een donder weer met buldzingh is gherezen/
 Gelyck of Hem'l en Verd verhozrende hun wezen/
 Zo dat ick 't lieve wicht vast in mijn narmen sloot/
 Doch storm ontrucktend 't my/ ach/ hoe het my verdzoot.
 In korte wyl daer na schoon weer doen weerom keerden/
 En d' Hemel flux in silt die 't onweer overheerden.
 Het donderend gheraeg verdzeeft de gouden Son/
 De zupd-zupd-weste wind/ het Noozdens-scherp verkwon/
 Zo dat het platte land/ g'lyck vzeughdens teken heefden/
 Doozthzengend een gheluyd/ recht als een stem die leefden/
 En zepden dat Vataef zou hebben rust en vzeughd:
 Dooz deze droom ick was zo heughelyck verheughd
 Dat als ick was ontwaecht my vastelyck voozbeelden/
 Hoe dat de zelve droom een goede vooz-zegh teelden/
 Godt gunt/ Godt gheeft dat al tot onze vzeughd mach zyn.

ZEEGH.

De dromens heeld is niet als een verwaende schijn/
 Herkauwers onzes wensch/ van 't gheene wy beminnen.

HEERE.

Dochtans zo waecht de gheest al dromen onze zinnen.
 En mooghlyck werckt die best als het verstand niet steurt.

ZEEGH.

Al wat den Hemel wil is immer wis ghebeurt/
 Wie weet wat Gods besluyt was vooz onz' liebe kind'ren/
 Doch dat uw zoon heur haet dat doet mijn hoop vermind'ren/
 Hoe wel mijn dochter heur dooz trou aen hem verbind/
 Doch g'lyck hy heur niet liefst 't mach zyn z' hem niet verbind/
 Hoewel sy helen doet in liefde 't heurwaerts woelen/
 En vzeemd het waer dat sy gheen liefde zoud ghewoelen.
 Ick zie/ helaes! sy treurt/en deert my in mijn hert/
 Waer sy eerst vzeughde vond daer bind sy nu heur smert:
 't Is jammerlyck verdziet van Huwelijck te spreken/
 En in plaets van besluyt het zelfde weer te vzeken:
 G'lyck inde dart le Lent een ionghe teere roos
 't Schuypl plaetsken onder 't lof behendelyck verhoos/
 En zynde dus bedeckt kan niemant na heur taelen:
 Doch als de gouden zon ontdeckt zyn mozghen straelen/
 Kruypt upt de repne roos/ neemt na de zon heur keer/
 Die dan verquickt en boed het raofkens herte teer/

32 Wiens zuph' re zoete bocht upt zupghen d' honich bjen/
 33 En zomen dan de roos terfont niet af doet snjen
 34 Van heur beblade stam/ zp schielijck gansch verdozd/
 35 En heur ghedaente tyecht dat heur pet smaecklijckr schozt:
 36 Ja zo zp na zons loop ontfangt des middaeghs heeten/
 37 Zo quyt en treurt de roos ghelijck de zon gaet zetten:
 38 Desg'lijckr een jonghe maeght/ zo lang zp is bewaerd
 39 In moederlijck behoed/ is d' wech besloten daer't
 Zoet minnen lieflijck groeyd/ en na liefds lusten pooghen.
 Maer als heur pemant ziet/ 'k wil zegghen liebers ooghen/
 Die heur hun quel ondeckt/ heur klaghende zyn smert/
 Zeer heuselijck de maecht die opent hem heur hert/
 En 't minnelijck ghedacht/ die in liefds doolhof weyden.
 Zo dan het stuur onluch hun liefde doet versheypden.
 Ellendighe Jonckvrou dan zwijghende upt-teert/
 Dooz lieve liefdens blam die ganslijck heur verheert.
 Opt teerende helaes! de blozing heures haken/
 Vermits het lievend' hert liefds hychten niet mach smaken/
 En dus verliest zp 't luck neemt zp heur tijdt niet waer.
 Wy oozd lend haken luck als 't onluch ons is naer/
 Dies stelt u zels gherust: niet baeten kan ons hzen/
 Wat God besloten heeft/ dat moet/ en zal doch wzen.
 Zoo 't God voecht my ghenoecht. 'k beveeld zyn hepl' ghe raed
 Onz' zorgh' hycht loos is/ God houd bestemde maet.
 Vriend Zeegheer laet ons gaen ghelijck'lijck nu ter kercke/
 En met een p'zych hert onz' danckb' re off rand wercken/
 Ghy aen God Pan een gept/ ick Hercules een siert/
 En laet ons t' zamen gaen vreedzamelijck han hier.

HEER.

W A R N A E R .

Ghelijck de binn' ghe zon als hy de hond is nakende/
 Het teer' ghebloemt zo queld dat zp ghestaech zyn hakende
 Na d' avond- sterrens komst: en gh'lijck 't bezarde land
 Van wurmen werd ghebyoed. zo knaecht des menschs verstand
 De gayle blinde liefd/ die ons zo kan besricken/
 Dat als men ziet zyn aert men moet van hem verschricken/
 Nu plumpstryck/ dan veracht. Nu lacchent/ dan vol pijn/
 Nu zuchtend/ dan weer gepl/ de liefdens grillen zyn/
 Nu stijdt/ dan vreed' / nu vrees/ dan hoope groeyd vol dychten
 Nu zoet/ dan zuur/ nu wijs/ en dan weer zotte kluchten.
 Vermoeydheyp/ en wantrou/ bedroch/ en valscheyp wreed/
 Verbziet/ en slaverny/ gheklachten/ hoon/ en leed
 Het droefheyp/ twijffel/ ramp/ een ziekt/ een dood vol quellen
 Jaloursheyp vol mistroutw/ en duyzent duyzent hellen
 Zyn knaghing teelt ghestaech. Die die hem noemden vier
 Was een veel wetend- man/ verstonid zyn dul ghetier.

C

Ziet

Ziet hoe het hier ons loekt/ dan zoo 't ons kan ghesaecten
En aen ons toont zyn kraecht/ wy moeten 't byer versaecken.
Hyrcania Cyp' ren gheen/ noch Lybia Leuwen heeft/
Noch gheen serpent zo wreed dat hy hem gh'lyckheyt heeft.
Hoe? is 't liefde die ons queld? neen 't zijn de wreedde Vrouwen/
Hun schalcke booze aerd/ de valscheyd en ontrouwen/
Want liefdens lieve liefd' verand'zen zy in siert
En sluyten 's boezems wech om niet te binden 't hert.
Zomigts pluyfstruycken zy en liefdens nest besticken.
't Gheen zy in deene uur toestaen in d'ander bzecken.
Betoonen zy u gunst in 't ooghenblich wech vlied/
't Gheen van hun werd verwacht men nimmer/ laes! geniet/
Ja die hun meest bemind zy alderminst bezinnen/
En die het minst verdtend zy aldermeest beminnen/
Zo datmen Vrouwen gront niet recht noch grondich weet/
Dit is de oorzack waerom dat de liefde is wreed/
Zo dat de liefdes ghebreck alleen spruyt uyt de Vrouwen/
Of eerder (zo ick acht) uyt die die heur vertrouwen.
Zo is 't ghebreck in my/ want ick gheloofden trou/
Die quade booze Ghet/ die alderschalckste vrou.
Ghy onbedochte jeughd wilt 't mynder schade leeren:
Van my die al zijn jeughd dooz Vrouwen liet beheeren:
Wanghd nimmer meer uw hert aen vrouwe-schoonheyt zot/
Want een ghebeden Vou waent dat zy is een Godt.
Waer toe is al uw' dienst? uw' bidden? zughten? weenen?
't Gheueen is kindere doent waer dooz zy meer versteenent.
Wroom onze herten zijn/en mannelijck in kraecht.
'k Was eens van dat gheboel dat zuchten en gheslacht/
Bloed-bzeiben vol ghesneek. ghedichten tot liefdes eeren/
Ghezanghen vol gheblay/ en hilaech'lyck musiqueren/
Weerliefdens blain ontsteekt/ontbonkend' vrouz ghezind/
Dan onderwindich leert dat ick gansch was verblind:
Zijn d' herten gansch versteent/ 't ghezucht by wind ghesleken/
En 't waterich ghetraen en kan gheen byer ontfeken.
De viersteen nimmer bonct ten zy dat ghy die slaet/
Daer om uw kind's gheween/ en uw winds zuchten laet/
Dan neemt bequaemheyt waer die u natuur zal vengghen:
Want eerlijck staech te zijn de Joff'ren niet ghehenghen/
Natuurens reghel ist: dit vastelijck gheloof/
Die Vrouwen liefde treft/ en heur weerliefde rooft.
Ick zweert dat myn Margriet hier na zal zien ghetrouw'lijck/
Manhaftigher ghemoed/en niet zo zwack/ en vrouw'lijck/
'k Heb tweemaal Griet in tijds bequaemheyt vast ghesad/
Doch zy ontbluchten my/ dan ick beloof heur dat/
Dind ik heur daer noch eens ick zal heur zo wel troet len/
Zy doet dan wat zy kan zy zal my niet ontwoet len.

REYN-HERT, CYPRIAEN:

OE langh heb ick ghezocht! ick meenden u te binden/
Omtrent het huyse Persijn, en dacht dat ghy beminden
Alleen in 't bosch te zyn/ dan doe ick u niet vond
Zo keerden ick nae 't Hof/ en kome zo booz 't rond
De Wyder-berch om gaen. CYP. Wat byngd ghy/ dood

REYN.

Mocht u goet doen myn hert/ geloofst ick zoud 't u geven. (of lewend/
Te roopen wyt uw quel ick pverich betracht/
Hoe wel het na myn wensch niet is in myne macht.

Vriend Cypriaen neemt moed/ betemt uw lieve zinnen/
W' selven eerst verwind/ pooght ghy heur te verwinnen:
Verquickt u/ zucht het wyt/ ick zal uw zegghen voorz/
Waerom ick koom/ kund ghy? doch wien heeft niet ghehoort
Van Heyn-wolfs-aerts ghelacht die lieve trouwe hare:
Zo aerdich in 't ghelaet/ hoogh van cleur/ blond van hare.

CYPRI.

Reynhert hoe is heur naemt? Rey. Margriet, CYP. 5' is my bekend.

REINH.

Te beter spoepd myn doent, maer ziet hoe 't luck zich wend/
Orania en zy g'lyck speelghenoten leven/
Ja zy heeft al 't gheheym Griet te versien ghegheven/
En gunstich u te zyn heeft zy my vast beloofst.

CYPRI.

Is 't waer myn waerden vriend/ macht Reynhert zyn gheloofst?
De luckichst! ick my acht die opt den Hemel teelden/
En kost Margriet u niet ten naesten by afbeelden
Wat middel dat zy raemt die hier nu best toe past?

PEYN.

Ach neen! want ick heb heur zo ver niet ondertast/
Vermits dat zy my zepd te kumen niet bestuften:
Dan dat ghy heur uw' liefd op 't breedste eerst most wpten
En dat 'z heur speelnoods wille grond'lyck eerst verstaet/
Want noyt yets wel begon als met voorzaechte raed.
Dus wilt my doch uw' liefd van 't eerst tot 't laest ondecken.

CYPRI.

Ach gloziens verhael/ waer toe mijn zinnen strecken/
Hoewel 't herdencken my: die hoopeloos bemind/
Niet teelt als bitt're pijn in 't lievende ghezind.
Shelyck de wind de toers tot vlammingh doet ontfleken/
En d'uptgheruchte pijn de bloeds-tocht doet wytzyken
Vermeerdert 's lichaems pijn/ en dubb'len doet de smert:
Wil ick nochtang op 't kost ondecken u myn hert.
Den tweeden der wijn-maent als vredenpckers jonstich
't Onzet van leybens nood aldaer vertoonden konstich/
Hun honghers nood verwin/ in 't zeventich vier Jaer/
Om dees naboots te zien zo schickten ick my daer/
Werseld met and'ren meer/ wiens lusten derwers dzeven/
Daer zach ick mijn goddin/ Souw repne mijnes leven.

Hoewel ick boozen noyt liefds blannen had gheb oeld/
 Zo baerdich als myn ooch op myn lief had gheboeld:
 Was flux bestrickt mijn ziel/ twee staen was my ontoogen/
 Want teerste lief ghelonck twelck zy wterp op myn ooggen/
 Bzocht in myn gheest terstond een helder fris geluyd/
 En murmurerden sieets met een gentiel beduyd/
 En zepd' gheeft my uwr' hert. Ick kan u niet verklaeren
 Hoe dat mijn zinnen all' doen in een Doofhof waeren.
 Het goed en is geen goed/ noch t'quaet en is geen quaat
 Zoo't niet en is ondercht. Waer ober ick mijn staet
 Wen een Vriendin verbrock/ die ick het durft vertrouwen
 Vermits zy met mijn lief/ en ander eed'le Vrouwen
 Verzelden vaeck te zaem: dies ick verzocht heur raed/
 Raed nu doch wat zy deed om flux te binden baet
 Dooz mijn benaude Ziel. In Vrouwen- kleeed zy my kleeeden
 In hupfen hupz ghepzonckt/ recijt na de Daechtsche zeeden/
 En bzacht my zoo ter plaetse waer Orania was/
 Met al haer speelghenoods verzaemd/ op't klaber gras/
 Black onder't dicht gheboomt. Waer zy te zamen speelden
 Cornelia de Luyt / Lucrecias stem queelden/
 De Cimbel Petronel, Margrieta blies de luyt/
 Helena de Bandooz/ Orania tlaechste gh'luyd.
 't Scheen heur Vpse sprack/ zoo zy ver zy toucherden/
 Zoo dat al het ghespel zich nae heur Gouvernerden.
 Euridices accoozt die Harmony niet had/
 Want zoo lief was t'ghehoor dat ick my zelfs vergat:
 Vermits mijn zinnen dooz het wandelen van dooghen
 Verleyden zoo mijn gheest/ dat ick was opghetooghen/
 Dooz bzeught van't ooch/ en' tooz/ die liefd' en kunst verhoor:
 Zoo dat mijn Ziek/ en gheest zijn Ziel/ en gheest verloor.
 Als nu de speele-lust had hun becomste matich/
 Een bande Jymphen rees/ beleefdelijck/ en statich/
 Met heusch gelaet/ en zepd' Waerom en zouden wy/
 Zoo't nu de Mannen doen/ niet oeffnen ons gh'lyck zy:
 In deze omni' gangs feest/ met hun gheweer/ en roeren/
 Vermits wy ons gheweer zoo wel als zy liens boeren:
 Laet ons malkander kussen / en die't lieflijckst' doet/
 Zal hebben booz heur kus-loon een Laurieren hoed:
 Het boozstel was hun lief' t'scheen zulcx hun allen lusten/
 Want als t'woord was gheuyt zy flux malkander kusten:
 Doch als't de bindster zach/ riep zy/ speel-noods/ tis reen/
 Dat d'alder schoonste mond van't kussen dozd't alleen/
 De Joffren all' ghelijck Orania doz verhooren/
 Die met een fier ghelaet/ en heus'hept aenghebooren/
 Betoonden dat natuur inwendich had ghespeeld/
 Ghelijck zy uytwaerts mild heur schoonhepd had ghebeeld:

Want

21

Want 't liebe aenghezicht upt lout're jaloufje/
Van heure lippens fleur/ flux' bloos gh'lyck Carmosje/
Doen stelden zp' heur neer/en al de p'p'mphen rond
Die deden na verholg de kus-p'p'oef aen heur mond.
De alderschoonste mond ick kusten doen al spelende.
Ach cost ick upten wat Ambroos ick doen was selende:
Want een kus was geen een/maer duysenden vol b'reughd/
Als ick de tijdt bedenck mijn Ziele noch verheughd.
Da aldersoetste mond! gh'lyck Wapsche W'p'olleten/
Die d'edele natuur met peerlen liet besetten.
Heur lippen/versch bedoutot/zast als Cineesche zp'd/
Van Hemelsche colour/in W'anna gheconfijt.
Da eed'le Pectar-mond! wanneer zal fortuyn wenden?

REYN.

CYPRI.

Geskomende gheluck ghy hier upt wel bekenden.
Had heure danckbaerhepd daer by ghehoecht gheweest.
Al kusten ick met lust mijns ziele hert en gheest/
Zp' kusten niet weerom/waer yd' rich ick nae haecte.

REINH.

CYPRI.

Hoe boelden ghy u als uwo' kussens beurt ghenaechte?
Gheen tong dat upten kan/want tober-zoet gheweld
Van die ghenaeck-b'reughd had in mijns ziele ziel ghestelt
Een b'rees vol graghe hoop/zoo dat mijn manne krachten
Het wesen waeren quijt/vermits all' mijn ghebachten
Wt schaemte bloosden flux' / want een schuld-ken-ghemoed
Weld niet door d'uytwae rts spraeck/maer door 't spraeckloose bloed?
Beb'reest door 't hoog' ontzich van heure schoonhepd riel'lyck
Doch heur gentiel ghezicht zoo deftich en manier'lyck
Vermoedichde mijn hert/dies greep ick weerom moed
En viel de waerde W'ou ootmoedelijck te voed/
En met een heusch ontzich ick paerden doen twee monden.
De Goden/Reynhert, noyt in Hemels Pectar bonden
De zmaeck die ick ghenoot. mits ick vernam terstont
G'lyck of een Hemel-strael mijn herte had doorwond:
Doch 'moecht zijn dat het was om dat ick my zoud' w'zekert:
En wezend' dus ontroert g'lyck of mijn hert woud' b'zekert:
Dooz't raezende ghewoel: daer schozten weynich dat
Ick heure lip niet beet/ of die ghetekent had.
Ach hoe graeg was mijn lust! hoe gaf mijn geest de spoozen!
Doch 't scheen mijn arme hert zijn stouthepd had verloozen?
Want heure azems geur betenden my te ras
G'helijck een Hemels Wet die heuschepd zelven was.
Als 't kussen was g'heepndicht/wy ghelijck verkoozen
Met grooten p'ber om 't Kus-Donnis doe te hoozen /
Orania die rees/en stilden's maechdens lust/
En sprack b'p'moedich upt/dat ick 'zoetsi had ghekust.
Doen/gh'lyck booz-sproken was/zp' my terstont oock kroonden
Met desen Lauren-krans / daer zp' my mede loonden!

Da wel verdiende gift! mits ick 't zoetsf' had gheblust/
En onder deze tent mijn hert en ziele rust/
Ghy eeuwich blijven zult in duurende memozy/
En in ghestaelt gheheughnis eyndelooze glozy:
Dit is het teken/ Reynhert, mijns verloozen staet.

REYNH. Met deernis ick beklaech uw onluch hoven maet.
En uw verdziet beween/ want 't zoet dat wy eens smaken/
Veroozaeckt dat wy voorts daer meer en meer na haecten:
Maer die noyt dronck noyt dorst. hoe gingt voort zeght my doch
Was heur oock pets bewist van uw zo lief bedroech?

CYPR. Dat is my onbekent ghy weet dat Vrouwen heelen
Zeer konstich dooz ghevepns/ en niemant mede deelen
't Gheen hun erbaren is. maer mid'ler tijdt mijn lief
Te Leyden heur onthiel/ stal ick ghelijck een dief
De spijze voor mijn ziel wpt 't Hemel-licht heurs ooghen/
Doch kortz daer na/ helaes! my werden weer ontoghen/
Het by-zijn mijns liefs/ verplaetzend na den haech:
Ach Reynhert! wist ghy met wat bitterlyck gheknacch/
En droefelijck getreur myn arme herte schreyden/
't Scheen dat de ziel mijns ziel doen wpt mijn wezen scheyden/
Dermits mijn gouden zon zo schielijck was ghetaent/
En 't onluch my ontrock het licht mijns liefs ghedaent/
Een kil-koud' my bebingh/ gheteelt wpt groote hetten/
Met klermingh en ghebeef/ de zieckte my beletten
Dat ick niet nae 't ghewest/ waer mijne zon doen rees/
Mijn dabelijck begaf dooz angstelijcke vrees/
Dermits 't ghebaer mijns zieckte my dwong na huys te trecken/
Ghy weet wat quel het is 't zieck' zyn in vzeemde plecken.
Mijn komtste was daer lief/ doch ick bleef in ghequijn/
De kooztze meerden steets/ wpt teerden my in pijn:
En dit benaut verdziet my deerlyck tozmenteerden/
Tot dat de zonne wpt de stier tot de bock keerden/
Ja duerden noch/ ten waer mijn Vader wel bedochte
Aen 't hooghe Ozakel flux raed voor my had verzocht
En d' Hemel zijnd' beweeght wpt heyl meedooghen goedich/
Antwoozden dat ick weer na 's Graven Daghe spoedich
Dofst repfen staende voet/ ghelijck of die liebe lucht
Raed voor mijn zieckte had: dan 't was gansch zonder vrucht/
Het lichaem wel ghenas maer 't herte bleef vol quellen.
REYN. 't Is wonder Cypriaen 't gheen ghy my gaet vertellen/
't Verhaelen van uw zieckte ontsteekt noch meer uw vrand/
'k Hebt alles wel verstaen/ 'k heb mi het recht verstaen:
Ick gae flux na Margriet om met heur niet te salen/
En al d'hoedanicheyd uw 's liefde te verhaelen:
Verwacht my op het Hof. CYP. Verliest doch gheene tijd/
Ghy weet wat zwaer verdziet mijn droeve herte ljd.

Die nae de uure haerāt om met zyn lief te paeren/
't Verlanghen is een Del/ elck uir schynt durzend Jaeren.

27

T H E O D O R A , hebbende by heur
een wind-hond.

Aecht als de gouden zon met purper aenghezichte/
Van d'aerde af-scheyd nam/ en het ghesrael zyns lichste
Rees boven d'Horizon/doen was ick al in 't veld/
Zo dat dees teere leden insey'lijck zyn ontsielt/
En my rust luste d'winghd hier onder deze bomen
Te schuylen voor een wyl. O dat ick nu mocht dromen!
Ghlyck of mijn wyede lief aen 't lieven waer gheraecht/
En hy een vyje Vrouw van dees slabinne maecht/
Onnoosle ooghen slaeyt: beneveld doch mijn smerte/
En band de zorgh eens wpt myn vyjghbebozen herte.
Pu sluymer ooghen slaeyt en laet mijn quelle rust/
Quel wpt wantrou gheteelt: ha schaechster mijne lust!
Belaes mijn vyje hert door liefds verkiez mijns ooghen.
Gheraecht in slaverny. O Princelyck vermoghen!
Wat pozden u ghezicht/zo dom en onbedoght/
Dat ghy door uw verkiez 't hert voor een slaef verkocht?
Wat was 't? wat kan 't doch zyn? wat is 't? is 't uw verkiezen?
Wost ick door uw verkiez mijn vyjhepd gansch verkiezen?
Beklaech ick d'ooghen? neen/ is myn Woud-heer niet waerd/
Mijn vyjhepd/hert en ziel? is 't niet de liefdens aert/
't Verkiezen onzes zelfs om trouwlyck te verninnen?
Bezadicht doeve hert/ bedaerd uw naere zinnen/
Wien zacht opt man ter wereld schoonder van statuur?
Zo manlijcken ghezicht/ waer d'eedele natuur
Heur kunst in heeft betoont/'k gheloof hy is ghebozen
In Venus gapste jeughd/ want is een Mars in toozen/
En Cinthea in doet/ zelfs God Mercur in sprack.
O dat ick machtich waer om te verkrijghen wzaeck/
Van zyn ondanck'ze hert. mijn klacht wil hy niet hoorzen/
Hoe hert'lyck ick hem lief myn liefd is liefd verloozen.
" Aeh ober-wyede Jeughd: onmenschelycke wet/
" Die zulcken stricken toom voor vrouwen hebt gheset/
" Dat wy ons herters wensch/ en liefd niet moghen wpten/
" Van moeten onze liefde heymelijck beslypten/
" Of anders waer 't oneer zoud zyn gheopenbaert/
" Verkiezen wy zo wel niet door de liefdens aert
" Ghelijck de mannen doen: of waent ghy dat onz' wezen/
" En repne liefds ghezind zo wel niet is gherezen
" Wpt een wyrecht herts tocht die onz' ziel beheert?
" Of gyt ghy dat de liefd ons door 't schoonspreken leert

Woe

Hoe datmen lieben zal die ons bebaynsd'lijck byjen?
 Oes wetten gansch en al Natuure teghen stryjen/
 Hoe vaecken liefde maecht vooz dat zy werd verzocht/
 En werd zontijts ghebyjd van dien zy noyt en docht.
 Heur weerlied' waerd te zyn/ en die zy had verkooren/
 Mits zy heur liefde heeld al zwijghend gaet verlooren.
 Onmenschelijcke wet! onredelijck ghebod!
 Zal ick mijn lief Woud-heer, myn hert en ziels af-god
 Die liefde-waerde Held myn liefde niet verklaren?
 't Waer wenschelijck/ helaes/ wy noyt ghebooren waren.
 Doch ick ondeck mijn quel/dan Woud-heer hoorde my niet/
 Hy ziet mijn droef gheknaech/ en spot met mijn verdriet.
 Sontijds de droefte stem/ myn klaechlijck dwinghd te zinghen.
 Helaes! in Elami, die zulcke droefhepd zinghen/
 Dat myn verdrukke ziel op peders note kicht/
 Ghelijck een ziel brakend hert dat na zyn azen snickt.
 Men vind gheen harmony die droefhepd opt verheughden/
 Doch gheen snaerfjel zo zoet die liefdens quel verheughden.
 Hoe zal ick zinghen zo myn hert gestadich steent?
 Doch Theodora zinght dan zinghende oock weend.

KLAECH-LIED.

*Arst wyt ghetraen ghelijck Aurora wreckt
 En zoet'lijck weent op myn gheliefdens borst,
 Ghelijck den douw 't ghebloemt tot vreughde treckt,
 Zo laet meelydens vocht nu laven dorst,
 Smeltend' het wreede ys zyns hertens vorst.
 Vliet heet ghezucht, en stuurt uw azems brand,
 't Ondoyen 't ys van zyn steen-harde-hert,
 Wiens wreede wrost: ghelijck of hy waer ontmand,
 Heeft gheen beweeg van mijn bedroefde smert,
 Helaes! mijn bitt' re pijn hem meer verherd.
 Stem barst vry uyt, en klaecht uw helse quele,
 Biggeld ghetraen langhs uw' bleecke aenghezicht
 En weend zo staech tot dat d' ooghs ghezwel,
 d' Hemel beweeght te zien myn liefds onrecht,
 En breeckt zyn trots gemoed door trouwe plicht.
 Quel, zorch, en wrees tot raste niet gheraecht*

Aen myn liefs deur met hoop om meely ringhd
 Dan myn prins slaept dewyl myn liefde waeckt.
 Dus ist zyn haet die my tot wantrouw dwinghd,
 Zo dat ick quynend sterf gh'lijck de zwaen zinghd.

Ha wzeede Woudheer! zo de liefd u niet kan dwinghen
 Dat u meedooght myn quel. hoe zoud myn dzoebich zinghen
 Beweeghen u tot liefd? was ick ghelijck ghy zyt
 Ghelieft van utwen Heer. Is 't niet een quel'ke syjt
 Dat hy u troet lich streelt/ u boedend op voordachtich?
 Delaes! ick die hem lief/ en smeekich bidde klachtich/
 Werd met veracht gheloond/ hoe zeer ick zucht en ween/
 't Is vrychteloose doent. Doch 't gheen my queld alleen
 Is dat hy u zo zoet en minnelijcke kustien/
 Ach had ick rene kus/ zo payden hy myn lustien.
 Doch aenghezien myn wensch niet hebben mach dat deel/
 Kus ick u lieben hond/myn lief Woud-heers juweel.
 En of ghy by ghebal dooz sterre-lucke-gonstich/
 My toeghezonden waerd/ ghelijck een leyds-man jonstich/
 Laet ons gaen waer natuur/en liefd' ons beyde leyd.
 Wat 's dat? wat hoor ick daer? het schijnt de hoop my vleyd/
 En dit benaude hert doozstraelt met blijde schieften
 Gh'lijck of ick dooz 't ghezicht myn knagingh zoud verlichten.

W O U D - H E E R .

W O U D . Hou/ hou/ Saturnus hou. T H E O . Ach 't is zyn liebe stem.
 Nu moedich Theodoor, den Hemel zend my hem/
 En binde 't gheen ick zoek. 't Is raedzaem ick nu myde
 Dat Woud-heer my niet ziet. Ick schuypl aen deze zijde:
 Want mooghlijck zal hier dooz zyn liefde zyn verwoerct.
 Ha Mieuwes.

M I E W E S .

T H E O D Blijst daer tot dat ick roep/laet oock de hond niet rozen.
 't Is Woudheer die daer jaecht/ 'k hoorz aen zyn hoorzeng blazen
 Nu zoekt hy na zyn hond/ die d' Hemel by my broecht.
 Ach Godt dat dezen hond nu liefdens vrychten wroecht/
 Het schijnt hy is na by/ hier zal ick hem verwachten.
 Ha Hemel gunt hy nu mijn pijn mach verzachten.

W O U D . Ick heb myn hond ghezocht in 't dypn/ en oock in 't veld/
 Dan vrychteloos mijn gheest/ en lichaem zeer onsteld/
 Ramp schen dat wilde wild/ ramp schen de vzeemde plecten.
 Wat Joffrou zie ick daer? die zal my nieuws ondercken.
 Delaes/ 't is Theodoor die my queld 't alderstond.
 Doch noot breecke alle wer: 'k moet vraghen na mijn hond.

- Joffrou hebt ghy onlangs hier niet ghehoort gheruchte
 eens minne/en een hond/die my ter jacht ontvluchte?
 Ick bid u schoon. THE. Nu schoon? lief/ acht ghy my oock schoon?
 Ghy weet dat ick u lief/en liefd' eyscht lieflijck loon.
- Woud. 't Zp schoone of niet schoon/gheeft antwoord op myn vraghen/
 Ick weet van liefd' noch loon/ komt komt ick moet gaen iaghen.
- THEO. O flotheer mynes gheest! warande waer myn ziel
 Zyn graechste boedzel vind/wild ghy dat ick nu kaniel/
 Gh'lyck voor d'afgod mijns herts/en buyghe ond' r'uw voeten?
- Woud. 'n Geloof de vrouwa is zot. THE. Da Woud-heer, wyede en zoeten/
 Ghy vbandt mijnes ziel. wie zoud ghehouden dat
 In uw gentiel ghezicht zo grooten wreedhepd zat?
 Volght doch gheen vluchtrich wildt/maer volght een tammie minne/
 Die ghy vanght onghetrecht ghebonden aen de minne.
- Woud. Ick quam hier niet om u/dan om 't gheen ick verloor/
 Ghy zinghd uw oude zangh/dus vaert wel Theodoor.
- THEO. Ondanc' re Woud-heer, lief/ wilt ghy dus haest vertrecken?
 Vertoeft ick zal u nieuws van uwen hond ondecken.
- Woud. Ghy boert. THE. Belae' k en doe ick zweer het uw ghewis/
 Ja by de wlam mijns liefds dat ick weet waer die is.
 Hebt ghy Saturnus niet op een Hims spoor verlaeten?
- Woud. En oft waerachtich waer/ wat kan dit zegghen baeten?
 THEO. Saturnus en de hin zyn bepd in mijn ghetweld.
- Woud. Ghy raest. THE. Verheerunde Zeughd/so al te wyceden heldt!
- Woud. Mijn schoone Theodora wilt de hond my gheven.
- THEO. Da perle myns ghezicht! O Wjg-heer mijnes leven!
 Wat onluch dat het upt uw hont/helae' r'ijst/
 Dat ghy my schoone noemt en my uw gunst bewijst/
 Doch zonder uw vergheldingh zult ghy d'hond niet krijghen:
 Ach had ick myn herts wensch! ick zal hem hier meed dzygen.
- Woud. Myn gouden Theodoor helpt my doch aen myn hond.
- THEO. Wilt ghy 't verghelden lief/dat ghy die by my bondt?
- Woud. Ja ick ter goeder trou. ick zal heur noch bedzieghen
 Met schoon-praet moet ick heur in slaep behendich wieghen.
- THEO. Met wat mijn lief? mijn hert. O Hemel dat ick had.
- Woud. Wat is 't daer ghy om wensche? waer haecht ghy na? zeght wat
 Is 't dat uw hert begheert? wilt byrlyck my verklaeren.
 Ick gheef u Theodoor twee dupskens die nu maeren/
 Of mynen besten Pauw/ontfanght het gheen men bied.
- THEO. Ach Woud-heer ick begheer uw Pauw noch Dupven niet.
 't Is uw weerliefd mijn lief waer hert en ziel na haken.
- Woud. Myn liefde! is 't dit alleen 't gheen uw hert ken bermaken?
 Ick gheef u al myn liefd' hertgrondich zonder list/
 Doch dat my dan de Hond/ en d' minne niet en mist.
- THEO. Ach Woud-heer dat ghy 't wist/dat ghy wel kost doorgronden
 Wat dat de liefde is/wat daer hi werd' bebonden/

Daer ghy dus mild van schijnd/en dat uw herte sprack/
 Ghelijck u tonghe spreekt. Wou. Ghy valt in 't oude wack.
 En spreekt van deze liefd gh'lijck oft waer pets bezonders/
 Ghy scheldt my wreed te zyn/ 't is Theodoor pets wonders/
 Ick gheef u all' mijn liefd/en zijt noch niet te bree/
 Dan volght my vzoech en spaed/ dit 's pinner buyten re'en/
 Wat dypker waent ghy oock? my stadich dus te quellen?

THEO. Bedoefde Theodoor waer wilt ghy hoope stellen?
 Waer zoekt ghy herts verlicht/ van lieve Woud-heers hand?
 Die gansch gheen wermt ghevoelt hoe zeer myn herte brand?
 Woud-heer ghy zyt mijn vper/ghy kuint het/ lief/ verkoelen/
 Ghy die mijn hert ontsteekt/kund ghy gheen brand ghevoelen?

Woud. Wat is doch deze liefd/en brand doet my belwijs?

THEO. Lief/ als ick u aenschouw van 's liefd een paradys.
 Maer als ick oberweegh de pijn myns hertens quellen/
 Verandert liefde in een aekelycke Helle.

Woud. Ja watten zotten gril/komt/komt/ gheeft my mijn hond.

THEO. Gheeft ghy my eerst de liefd daer ghy van spraeckt terstond.

Woud. Ick gaf u die gheheel: niet zyt ghy te ghenoeghen/
 Ghy mooght die na uw lust/ en uw begheerte vorghen.
 Belet het pemant u? doet daer meed na uw lust.

THEO. Helas! ick zaep in 't zand/ arm herte vol onrust.

Woud. Wat meend ghy? geest my d' hond ick moet nae 't bosch weer keeren.

THEO. O af-god mynes ziel/ als ghy hebt uw begheeren/
 My flux ontvluchten zult/bespottende myn brand.

Woud. Och neen/ k en zal. THE. Niet Woud-heer? geest my dan een pand.

Woud. Wat is 't dat ghy begheert. THE. Ick vzeest u te vermanen.

Woud. Waer om doch Theodoor? THE. Ick zoud my zelfs beschamen/
 Da spiegel mynes hert/ wiens krachte my heeft beheert/
 Spted ghy 't uyt d' ooghen niet wat dat myn hert begheert?
 Ach dat ghy zonder spraeck verstond mijn herts verlanghen.

Woud. Is 't epischen zulcken schand/en gheen schand dat 't ontfanghen.

THEO. Hoe komt dit wreede woord in deze schoone mond?

Woud. Nu weet ick wat ghy zoekt/ ick ziet/ ick rupck nu lont.
 Ghy wilt eens zyn ghekust: is 't dit daer ghy na haecte?
 Deb ick 't niet recht gheraen? k weet ick uw wensch geraecte
 Wat? bloost ghy Theodoor? was 't niet een fraepe hond?
 Wel ghy zult zyn ghekust maer gheeft my eerst mijn hond.

THEO. Woud-heer belooft ghy't my? Wou. The door ter goeder trouwen.

THEO. Zult ghy mijn waerde lief/ beloften met my houwen?

Woud. Ghy twijfelt/ daer 's myn hand/ k verzeert u ghelwis.

THEO. Waer zyt ghy Mieuwes? knaep/ wel waer of Mieuwes is?

Mieu. Wel wat gheraeg is hier? al zacht/ al zacht wy komen/
 Wat Woud-heer en mijn vrouw? het schijnen pd'le dzomen.

Mieu. Nu is mijn vrou vernoecht/ ick weet waer 't heur oock deerd

Mieu. Gansch kracht dat Woud-heer nu mijn vrouwe niet onteert.

T H E O. Woudheer daer is uw hond: die ghy hier had verloozen.
W O U D. Da myn Saturnus, lief/ myn beest/ myn herts verkoozen/
 Gheluckklich is de uur dat ick u weerom vin.
T H E O. Ach dat ick waer de hond! zo had ick yn weer-min.
W O U D. Hoe? zyt ghy niet ghequetst: ick qualijck dat gheloofden.
T H E O. Waer is de Hinn' The door die ghy my oock beloofden?
W O U D. Beghert ghy die/ mijn lief/ noch levendich/ of dood?
T H E O. Zo d' hond heur heeft ghequetst 't waer inwier wonder groot
W O U D. Zo yn noch levend is. ghy hebt heur dood ghevonden.
T H E O. Helaes! een wyeede schoot alleen heur herte wonden.
W O U D. Ghy boert/ is 't hert gheraecht/ yn dan niet leven kan.
T H E O. Woud-heer ick ben de Hinn' daer ick spreck van/
W O U D. Gheluckklich is de quel zo ghy myn quelligh stiben.
T H E O. Ho ho is dit de Hinn' die ghy myn gheven wilden?
W O U D. Acht ghy de Hinn' meer als een redelycke Maecht?
T H E O. Door, ick benim u niet want ghy my niet behaecht.
W O U D. Ick haet u Theodoor, ghy schaemloos zonder erben.
T H E O. Is dit u danckbaerhepb: ach al te wyeede zeden!
W O U D. Is dit het loon mijns ghists die ghy my nu betoont?
T H E O. Vergheeld ghy dus myn liefd? werd ick nu dus gheloont?
W O U D. O ghevende my zelfs/ en uw hond daer bene ben/
T H E O. En lyckwel dwinghd myn liefd u alles te vergheben/
W O U D. Mits ghy door uw verzellingh myn herts quel verlicht/
T H E O. En my ghenieten laet myn zyn/ dat 's uw ghezicht.
W O U D. Ick volgh u waer ghy gaet/ myn liefd kan niet vermind'zen/
T H E O. De liefd volght eyghen raed: dus niemant kan 't verhind'zen.
W O U D. Als mijn lief is vermoeyd zal ick sijn blancke bel
T H E O. Met desen yden dwapl/ op 't vziendlijcx weerom wect
W O U D. Afzoghen 't zweet zyns lyfs/ en laten hem dan rusten
T H E O. Op Theodoras bozst/ en blussen myn herts lusten.
W O U D. Ghelijck verpliche dienst ick draghe zyn ghelweert/
T H E O. Hem dienende te recht/ mijn lief/ mijn Hinn'/ myn Heer:
W O U D. En zo hem in het bosch-jacht zontijts mocht ghebzeken/
T H E O. Zal hy de quel zyns hert op mijn bozst moghen wzeken/
W O U D. Ghelijck 't hequaemste wit. En raecht my lief eens doel/
T H E O. Dat is 't mid punt mijns hert wat liefelyck ghehoel
W O U D. Zal 't booz mijn ziele zyn. Hoe zoet lyck zoud ick sterben!
T H E O. Da wenschelyck dood! dan hoe zal ick verwerben
W O U D. Mijn wyeede Woud-heers gunst: mijn liefds-quel hy niet stit
T H E O. Hy haet my/ vlucht van my/ doch vlucht hoe dat ghy wilt/
W O U D. Mijn gheest die in u leeft zal nimmer van u scheyden/
T H E O. Want liefde teughelt my/ laet liefd my dan oock leyden.

M A R G R I E T.

Hoe wyllyck doet soztyn dat yn heur gunst laet erben
 Men die niet vlijt betracht 't ghewenschte te verwerben.

23
De onderbinding leert dat slofheyd nimmer heeft
Die gaven die fortun aen de zo gh'fuld' ghe gheeft/
Had kloecke naesticheyd in stedich niet gheteugeld/
Ick zou de wensch myns herts noyt hebben zo ghebleugheld
Aen een ghewisse hoop. zoud' een traghe zottin
Wel hebben zo gheheynst jaloufheyd heures zin?
Dooz het bedecht bedroch kan niemant zich wel waerhen/
Ghelijck het schip in zee op klippen zepd by nachten/
Die gheen vriend beynzen kan / ken oock gheen vyand zyn:
Het snoots was opt ghewrocht onder een vynde sehjn.
Orania die zepd zy niemant opt beminden/
Hoe zoud' een jonghe maecht heur immer kunnen binden
Bezyd van geple min? dat gh'loof is met my upt
Pannurs kracht is te groot in zulcken jonghen spruyt.
De liefde heeft yn aert in and'zen wel bewezen/
Die zo langh was ghezyd zou die in 't net niet wezen
Van lodderlijcke min? die dat niet gh'looft is slecht.
Hier komt myn speelghenoot / fortun gh'p wel te rechte
Betoont nu uwe gunst. hier zal ick my versterken/
En oberhoozen wat zy heymelijck zal spreken.

O R A N I A .

Da Gravenhaechse bosc! o alderzoetste lust!
Bezyd van veel gheraets / oprechte ware rust /
Hoe p'rich wenscht mijn hert hier onder uwe boomen/
T'herkauwen 't zoetste zoet uw s' smaekelijckste dromen.
Ach dat den Hemel my zo luckich had ghemaecte
Dat ick ghenieten mocht waer myn hert meest na haect /
En dat ick na myn wensch myn woonplacts mocht verliezen /
Zo wilden ick zeer graech en willichlyck verliezen
Den overtrozen haegh dooz uwe schaduw's zoet /
Hun ruste is gheen rust / dan quelling in 't ghemoed /
Hun goet en is gheen goed / hun bzeughde is gheen blijheyd /
Hun ruste onlust is / en boepen onzes byp'heyd.
Ziet hoemen met ghewoel na groote eere tracht /
Staech strjndende na staet des rechters stoel en vracht:
Doch als 't verkerghen is / en na hun wensch beheeren /
Zy nimmer zyn verzaed dan gierich meer begheeren.
't Boerinneken gherust in slechte noodzuft leeft:
Wiens soete armoed noyt gheen armoeds voelen heeft.
Wat is 't dat ons bekoort tot giericheyd bedrieckelijck /
En ons ghesicht verblind dooz 't valsche goed verblicelijck?
Het welck de rust onz's ziels in 't minste niet belicht /
Dan blinde kennes teclt tot 't alderheylst' ghesicht.
De slechte Herberin leeft na natuur en reden /
Gherustelijck in bzeughd / 'k verfoep de haechse zeden.

Piet als een zorgh alleen heur staech in d'oozen blaest/
 Dat is 't bevolen veed 't welck in heur wopden graest.
 En die heur liefst zy loont weer met heur weerliedf plichtich/
 Piet die de wer'ld bestemd: noch menschen raed boozsichtich/
 Van die die liefdens God heur wpt den Hemel zend/
 En ghy lijck hy heur bemind zy heur weerliedf bekent/
 En liefdens blain ondeckt die z' in heur hert ghevoelden/
 Ja zy ondeckt hem gheen die zyn liefd niet verkoelden.
 Da gouden luckens luck! die zulcken lief berwerft/
 Dat dood niet werd ghevoeld booz d' uure almen sterft.
 Belaes! myn herte quynd en voeld thien duyzend dooden.
 Is dat Margriet? zy is 't/ een mijnes speelghenooden.

- MARG. Orania ghy hier? zyt vziendelijck ghegroet.
 ORAN. Ik Mocht nie uwers beter gaen als waer ick u ghemaect.
 MA. Speel-nood ghy heur ghenood die nimmer van u schepden.
 't Schynt dat myn liefd tot u/ my op deers wech nu lepden/
 Ik Was half op u versteurt/mits ghy mijn by- zyn schuw/
 Orania, Waerom? om dat ghy zyt ghesuw? (weten.
 ORAN. Ghesuw? MAR. Ghesuw. ORA. Ghesuw? dat h' booz ick best te
 MA. 't Gheen all' de wereld weet houd ghy dat als secreten?
 ORAE. Dat waer te kinds Margriet. MAR. En waerd te zyn belacht.
 ORAE. Ik Ghelooft niet speel-nood dat ghy 't booz de waerhepd acht.
 MA. Weet ghy daer gantsch niet van? mach ick het vast gheloben?
 ORAE. Ghy weet hoe dat ick my aen Woud heer most beloben/
 Doch d'echtelycke staet en is noch niet ghereed/
 Ik Werklaer u dat ick van gheen ander huw'lijck weet/
 Wien was 't doch speelghenood die u dees boert booz- stelden?
 MA. Mijn Zoeder Wolf-aert 't my booz wis en waer vertelden.
 ORAE. De huwelijcke staet verandert onz' natuur/
 Ghelijck een nieuw herboort. MA. 't Is oock de heplste uur
 Die hier ter wereld is/ En staet onz' hooghste vzeughden/
 Vol lust en herts vermaeck/ omhelsier aller deughden.
 ORAE. Belaes! MA. Laet zuchten hem die is in groote ellend.
 ORAE. Wien? MA. Vzaecht ghy 't Cypriaen, die doen daer was ontrent/
 Als my mijn zoeder t nieuws uws huwelijcky mee deelden
 En dzoefhepd zulcken quelle in zyn herte teelden/
 Dat zy by na zyn gheest hem wreed'lijck had ontrooft/
 Had ick hem niet vertroost en vastelijck beloost/
 Dat ick uw huw'lijcky band boozzeker weer zou bzeken.
 ORAE. Hoe zoud ghy dat bestaen? durft ghy zo stont'lijck spreken?
 MA. En waerom niet? O A. Hoe doch? MA. Licht zoo't is uw begeer.
 ORAE. Ach dat ick wist dat dit kost zyn ghelepd'ter neer/
 En dat ghy 't heelen zoud/ en my uw trouw verstrecken/
 Ick zoud de grond mijns liefd uw opentlijck ontdecken/
 De alderzwaerste quel daer 't hert med' is belaeen.
 MA. Zoude ick 't gheheym verbyeen? de wer'ld zoud eer vergaen.

31
ORAN. Ach dat ick ben beloost aen een die all' ynziim en/
Meer tot het jaghen stelt als tot het lief beintimen/
Verrield myn vroebe hert/ en zwiighende upt teer.
Weet ghy wat my beheerscht? de schaemte/en mijn eer/
Want ick mijn Vader heb/en onze opp're Vrouw
Diana mijn beloft/ en vast verbond van trouwe
Ghegheben en bevest. Dat ghy dit vrecken kost/
Orania zou zijn van deze plaech verlost.

MARG. En ghy alleen de werckster mijnes vzeughds ghemerchten.
Is 't hier om dat ghy treunt? is dit d'oozprong uw's zuchten?
't En is niet zonder reem: ick heb u vaech beklaccht:
Zou zulcken Vrouw als ghy/zo lieven sieren maecht/
Van Woud-heer zijn veracht? 't is teghen alle reden/
Onredelijcke jeughd! o al te wycede zeden!
Waerom spraccht ghy't niet upt? uw quel eyscht goeden raed/
'k Verwonder ghy u van een kind dus teuglen laet.
Doch wilt ghy yn ontlast/ zo moet ghy eerst verwinnen
V zels/ en vrecken trou/schaemt roopen upt uw zinnen.

ORAN. Het quellijcke verbziet 't gheen ick gheboel zo zwaer/
My zels vergheten doet ghy lijk of 'k my zels niet waer.
Zoud ick vergheten trouw? zoud ick de schaemd verzaeckent?
Creck ick heur upt mijn hert zo vliecht zp in mijn kaechen.

MARG. Die dooz ders zotte gril de quel in 't herte sluyt/
Tiert/ raesi/doch zonder reem/ en d'ijster die niet upt/
Had ghy 'timp overlanghe te verstaen ghegheben/
Ghy waert nu gansch bebzijd/en zoud in ruste leben:
Doch ghy zult heden zien wat uw vziendin Margrice
Zal wercken tot ontlasting uwes quels verbziet/
Dan zo ick uw bebzij dooz naerstichepd ghetrouw lijk/
Zult ghy dan volghen raed/en gheben u tot houwljk?

ORAN. Wy zullen dat hier na besluyten met voordacht.

MARG. Hoe? Cyprianens liefd b'hoort niet te yn veracht:
Ghy weet dat hier niet eenen is zo vzeed en aerdich
Die dooz zijn trouwe liefd meer weerlieso kan zijn waerdich.
Orania dus wyced? hoe come het ghy niet loont
Dem die u zo ghetrouw lijk zijne liefd betoont?
En u zijn helle klaccht: Ja zweert om u te sterben.
Kan al zijn klaccht en liefde gheen weerliesd verwerben?
Orania hoort hem eens spreken na zijn lust.

ORAN. 't Waer beter Cypriaen zich houden kost in rust/
En roopen upt de wensch die niet is te bekomen.

MARG. Zeght hem dat zelven/wilt vooz Cypriaen niet schzomen.

ORAN. 't Verneurd'ren zal zijn quel/ quelc hy hem zo ghy zeght.

MARG. 't Is raedzaam dat ghy zels uw meening hem uptlecht.

ORAN. Zoud ick hem staen te spracch zo waer mijn eer verloozen.

MARG. Waerom doch? meent ghy dan dat pemant u zou hooren?

ORAN. Al hoordeent niemant Griet, hoe? yemant mocht het zien.
MARG. Zo ghy 't my niet beloofst zo zal oock niet gheschien.
't Gheen ick bedocht om uwe quelling te verlichten/
Ziet wat de Vrouwen zijn verzotte arme wichten:
Orania haert wel/denckt dat ghy my verlooft.

ORAN. Margriet! hoe dus Margriet? Margriet, vertoest/een woord.
MARG. 'k En zal hoor u niet doen/wilt ghy 't hem niet vergunnen,

ORAN. Begheert ghy dit alleen? Margriet ick zalt hem jonnen.

MARG. Ich anders niet verzoeck als 't gheen ick heb ghezept.

ORAN. Doch dat hy niet verstaed dat dit was uw belep.

MARG. Laet ghy de zorg op my/'k zalt na uw wil beschicken/
Dit is de rechte wech/'k zalt haesten wel bestricken.

Hebt ghy yet anders meer dat ghy op my begheert?

ORAN. Och neen! MARG. Wanneer zal hy dus luttich zijn vereert?

ORAN. Bestemt ghy nu de tijd/en ick zal u niet faelen.

MARG. Recht na den noen ten twee/ ick zalt wel zo bepaelen/
Dat Geertruy en Angriet by ons oock zullen zyn/
Beneben Duyf, en Haes, Livina en Catrjn,

In 't bosch op d'oude plaets/ recht by de jonghe Linden/
Omtrent de versche beeck/ daer zullen wy de blinde
Dan spelen na onz' wijs/en Cypriaen die zel/
Gelooven dat ghy daer alleenlyck quaemt om 't spel.

ORAN. De vinding is zeer goed/ doch dat het de Joffrouwen/
Niet mercken wat wy doen/'t zou Cypriaen berouwen

Zoo 't waer ondeckt Margriet: neemt hier doch wel op acht.

MARG. 'k Versta uw meningh wel/ en 't is oock wel bedacht/
Doch stelt uw hert gherust/ ick zalt wel zo belegghen/
Dat ghy hier na niet reden wel zult moghen zegghe/
Dat ick uw eer bemin gh'lyck ghy de myne doet.

ORAN. Ich weet dat ghy my lieft/ k vertrou u alles goed.

Daert wel/ tijd/ uur/ en plaets zal ick zeer wel onthouwen.

MARG. Is zy niet wel bewaert die op my wil vertrouwen?
En mijnen raed gheloofst? ziet hoe zy is verblind

Ich weet wat bidden werckt van die oprecht beminnd.

Zo zy rechts comt in 't bosch het spel zal gheen spel wezen

Door heur/dan ick zal nu behendelijck door dezen/
Mijn aenlach weten of zy Cypriaen beminnd:

En als ick recht verstaet de grond van heur ghezind/
Zal ick heur na myn wensch en wille zo beheeren/
Dat zy macht' loos zal zyn heur zelven te verweeren/
Of mijn belep' ondoen: waer door zal zyn ghe looft/
Dat ick niet/maer zy zelve heur eere heeft gherooft.

WARNAER.

ORAN. Ghy onbeschaemde Griet, ghy zult ghehanghen blijven.
WARNAER. Orania nu helpt/wel waer wilt ghy my dzyven?

Op my!

Op my! VVA. Ik Zal mi mijn leet vol wycken op dit haer/
 Ha ghy lichtbaerde Griet/tiert/ krijgt/ maecht vry ghebaer
 Ghy leugenen. Heesterff/ die menich hebt bedrooghen
 Door uwe schoone spzaeck/ en uw dievegge- ooghen.
 Hoe hebt ghy my verkloecht/ ghebzocht in dit verdziet
 Ghy looze znoode pzy/ ha ghy verbloecte Griet.

MARG. Bedaerd u VVarnaer, lief. VVA. Wat was ick doen uw boosheyd
 Uw Cypriaen verkooz? en my bedzooght met loofheyd. (trouw/
 MARG. Ik VVarnaer? VVA. Waecht ghy t Griet? gaest ghy my niet uw

In ons? Kapnsburgher markt? ghelyck een eerb're vrouw/
 Te Welzen dat verknocht/ en t Scheveling deed blycken
 Uw open hert/ en zwoozd daer nimmer af te wijcken.
 Denckt ghy niet dat ghy my uw ryghsnoer gaest upt min
 In t Haerlems bloemen dal? en pzynten daer vast in
 Dat ghy gheen man als my beminnen zoud uw leven/
 En hebt u liefd en trou een ander nu ghegheben/
 Bedrieght my en bespot my valsch' lyck nu in t lest/
 Ik Zalt u verghelden mi/ ja met den interest.

MARG. Wilt ghy my wepg'zen dat ick my verschoon met reden?
 WAR. Zeghd op. MA. Hoe zoud ick lief! laet my/ laet my met vzeden/
 Laet my doch ryssen lief/ ick ken u immers niet

Ontbluften ick beloofst u by myn trouwe. VVA. Griet
 Ontst ghy noch van uw trouw met my zo stoutlyck spzeken?
 Ghy onbeschaemde Griet vol argly en looze trekken
 t Is best dat ick u merck/ vooz valsch in t openbaer.

MARG. Lief/ Warnaer kund ghy dit doen aen dit schoone haer?
 t Gheen uw hert eertijds bond/ en u ghezind verheughden
 Ken uw Margriet door wien uw hert/ en ziel herbzeughden/
 En vaecken zwoozt de dood vooz heur u lief zou zyn:
 Vermoogt ghy nu aen heur te doen dees quell' en ppy:
 O Demel! ha soztupn! waer zalmen op vertrouwen?
 Denckt op verleden tyd. O God! wat zyn de Vrouwen?
 Delaest! misdoet ghy my? die u alleen bemind.

WA. Verhard uw hert als steen? is dus wreed uw ghezind?
 Wo ho ghy arghe teef meent ghy my te bedrieghen?

Waent ghy met schoon ghek'lap my weer in t slaey te wieghen?

MARG. Stoot ghy my met de voed? hoe zyt ghy dus verherd?
 Deb ick u pets misdaen? o af-god mynes hert/
 Vergheest het my mijn lief/ hebt meelij/ neemt meedooghen/
 Om t zoetste zoet t welck ghy trockt eertijds upt mijn ooghen/
 En noemdense siers lichten/ stillers uwes pijn/
 Delaey deze ooghen nu traens tochten zyn/

WA. Ziet dees verbloecte vrou zou my by na betweghen/
 Ten waer dat redens stuur my wyzelijck hiel teghen/
 Zoud ick betrouwen heur die van trou is beroofst?
 Ja zy bedriecht die meest die slecht' lycht' heur gheloofst:

E

Want

Want onder deez' ootmoet: dit schijnzel aller ghoedhepds
Niet als een schalck bedzoch: en gallich-bitter-roed leyd/
En 't gheen men niet en waent ick daedlijck in heur bond/
Dit is die Gziet die den dupvel op 't kussen bond.

MA. Mijn hooft/ myn hant/ opme/ kunt ghy u zels niet temmen?
Wilt/ Warnae, my alleen een gunste slechts toe stemmen.

WA. Wat is 't dat ghy begheert? MA. Dat ghy mijn ree verstaet.

WAR. Het schijnt dat ghy noch waent met u bewapnde praet/
En dit ghemaecht gheueen my listelijck t'ontwand'len.

MA. Hoe kunt ghy/ Warnae, lief/ dus wyzedelijck my hand'len?
Zijt ghy van ree berooft: is dit de vzych uws trouw?
Ik Ghelooft den vast'lijck dat ick u verbidden zou.

WA. Ick zal uw u ghedarinte upt u lichaem trecken.
Margriet meent ghy my tot medoghen te veruzrecken?

MA. Ghy overgheuen sielt/ verschriekelijcke gheeft:
Half mensch/ half bock/ half wolf/ o onnatuerlijck beest!
Zo ghy ghelooft dat ick u nimmer kost bezinnen/
Zo hebt ghy 't recht ghetrest/ wat zoud ick toch beminnen?
Wu botten platten nuyl: uw vuplen gepten baert?
Wu eezels oozen/ sielt: uw stinckend' vlees onwaerd?
Wu grijzich stuur ghezicht: uw kebel-kin/ ghy taneloos?

WA. Wat zegt ghy? MA. Wat ick zeg: gy schalcken ghyt en schandeloos.

WA. Aen my ghy vuple teef? MA. Aen u ghy oude gherck.

WA. Ik Verwonder ick uw tong niet upt uw backhups treck.

MA. Ghy onbeschaemden zot/ ghy dwaezen mallen fobert/
Ghy alder snootsten sielt/ ghy ongeschickten grovert/
Ghy plompen botten dief/ ghy sterteloze hond/
Ziet nu den does eens saen/ ha/ ha/ schelm ruyckt ghy lont?
Ghy dzoncken dullen dief/ ghy schuyt- bzoek des rabauwen.

WA. Wel wat gheraes is hier? durft ghy my dus toesnauwen?

MA. Ghy beet/ ghy upl/ ghy bock/ ghy stier/ ghy bul/ ghy nar
Wu namen zijn zoo veel dat ick daer in verwar/
Ghy lammen strammen schelm/ ghy alder snootsten stinckert
Ghy bzapneloos geck/ Schabott ghe vuple linckert/
Ghy onverzaechde boef/ ghy God bergheeten zwijn/
Ha dat ick waer een man. WA. Wel wat zoud' dan doch zijn?

MA. Dat zoud' ghy zien ghy sielt. WA. Ick zoud' u lebend' eeten.

MA. Waer meed ghy oude zot: uw tanden zijn versleeten.

WA. Ghy dupvel komter upt/ ghy baselissche Gziet.

MARG. Ghy dief. WA. Ghy meer. MA. Ghy schelm.

WA. Comt ghy maer hier. MA. Ik wil niet.

MARG. Moort/ Moort. op me/ hoe raeck ick upt zijn handen?

WAR. Beziet/ wat liefs/ zijn dit niet zupvze panden?
Ghy gape minnaers/ merckt/ ziet hoe ick werd' bespot
Ziet dit is Vrouwwe liefd'/ dit is de minnaers lot/
Was niet ghenoech dat zy schalck beynst heur doent en wezen
Dan heur zichtbaere haer most oock bedzichlijck wezen.

Ghy kunstighe Doet beziet dit hapy als goud/
 Beziet de mommery daer ghy zo veel van houdt.
 Wy vaersen nu herroeyt / uto voet ghedicht als pynzen/
 Des Vrouwen hooghe waerd: beziet wat zy bewyfen
 Door 't lustelijck bedroech/ die dus verrieren 't hooft/
 Ghelijck dees booze Gziet/ die pelwerts heeft berooft/
 Wyt som verschickelijck graf/dit haer om te verrieren
 Heur haerlooze hooft/ is 't hier om dat wy tieren/
 En raezen ghelijck verzoet: o alderleechst! ghezind!
 Dus werden wy berleyd/ziet watmen doch bemind/
 Beziet de Vrouwen's doent/ de haecken des ellenden/
 Ziet wat ons herten steelt/ziet wat ons doet verblenden.
 Een pegh'lijck sich bedenckt/herkauwende de vrucht
 Waerom beklaech ick my? wacrom maeck ick gherucht?
 Doneerbaeren altyd in 't eynd heur wercken loonen/
 Van deughdens wercken sieets de deughd met deughde kroonen.

Derde Bedrijf.

CYPRIAEN.

Erheughelijcke Lent/ 's aerds sterrel-kroesteresse:
 Glijck Ceres ghy bezoncht zijt ghy liefds boedsteresse
 Ghy keert wel dan/helaes! met u keert anders niet
 Als het bedroefde beelde mijns verleen verdziet.
 Ghy Lentens-aerds-goddin verweendlijck u bekleeden

Dan laes/ ick niet en ben die ik was in tijd verleden:
 Helaes verlooren tijd men nimmer weer om vind.
 't Is bitterder/ o liefd! dat 't gheene men bemind
 Verliest als ofmen 't noyt te hoozen had bezeten/
 De liefd zoud moghen zich een God te zyn vermeten/
 Datmen die gunst behiel die luck verkregghen had
 Door 't wercken van tijd/ of liefds beleyd/ en dat
 Men dan in gheender wijs ons 't zelve mocht onterven/
 Of als men het verliest dat gh'heughingh oock most sterben.
 Zo myn hoop 't gh'hooyte treft/ o hoop! of by aldien
 Mijn hertens wensch de hoop niet al te hoogh doet vlien/
 Zo zal ick huyden zien heur die door liefds beleyden/
 Myn ziele heeft gheboeyd. 'k zal heur hier doen verbeypden/
 Door 't droevighe gheluyt mijns klachte en ghezucht.
 Op dat zy klaerlijck merckt de quel van liefdens vrucht.
 En mijn verblind ghezicht met honghers nood beladen/
 Zal op heur oogghens strael hun graghe lust verzaden.
 En of myn woede Wou betoonden heur hoogh'moed?
 Helaes/ het schijnt daer komt een heuring in myn bloed.
 Nu zal myn afgoddin: de oorzack mijns gheests dwaelen:
 Ghelpeck een trotze zon op deze oogghen straelen.

Ach alderlieffte schijn schijnt zo dat uw weerschijn/
 Weerliedens kool ontfont/medoogende mijn pijn
 Reynhert die zond my hier/en zeyde ick onder beelen/
 Orania, en Margriet die blind-horcht zou zien speelen/
 Delaeg ik en zie niets blinds ten zy ick t'zelven ben:
 Te laet armen Cypriaen zich zelven nauwlijck ken/
 Te laet ick moogelijck koom/zoud' ick mijn tijt vergiffen?
 Zal ick door mijn verzum mijn lux-wur moeten missen?

O R A N I A , vier of vyf Ioffrouwen,
 M A R G R I E T .

- O R A N . Verheughelijcke bosch/vermaeckelijcke tijd/
 Nu Ioffren dat ghy hier te zaem verzamelt zyt/
 Wy zullen speelghenoten/speelen nu de blinde.
- C Y P R I . Na gunstige soztuyt/Orania beminde.
- O R A N . Nu Ioffren begint/beginnen wy terfond.
- C Y P R I . Ghezezen heeft zy my die my eerst had ghewond.
- O R A N . Is Gelia hier niet: die t' spel zo heeft gheprezen.
 Zy laestmael was de eerst de laest zal zy nu wezen.
- C Y P R . Nu machmen zeggghen recht hoe dat de liefde blind// is/
 En die oock anders waent dat die gheheel verzind// is.
- O R A E . Ick breez booz dit gheboomt/dus wilt van hier my leyden
 Tot op het ruyme veld. en t' zamen van my scepden:
 Nu peglijck looy zyns weeghs/want nu begint het spel.
- C Y P . Wat raed nu Cypriaen? want ick zie hier niet wel
 Bequaemsherd dat dit spel mijn komstse zoude loonen/
 Ten zy den Hemel nu zyn gunste wil betoonen.
- O R A . Speelmoods dit duert te langh/ben ick nu wyl t' gheboomt?
 Zyt ghy al t' zaem ghereed? de blinde immer schroomt.
- Rey van Ioff.
 Wie zou ghelooven dat de liefde is vol blindheyd?
 Wy ziende hy ons leyd na zijne aerds ghezindheyd.
 Nochtans is liefde blind ghelijck ick nu bemerk
 En daer beneven valsch/en gepl in al zyn werck.
 Al waentmen dat hy boert hy bruyckt zyn looze machte/
 Boepd/teugeld/bind/en stuurt de alderstouste krachte.
 Na zyn verwaende gril/en kinberlijcke aert/
 Met godelijck ghebied beheerscht hy al de aerd:
 Te schulwen liefd is best te trots is zyn vermoghen:
 Want blindlings ziet hy meer als Argus met veel ooghen.
- O R A . Ghy loopt te ver van honck. om dat ghy t' vanghen vzeest.
 Al heb/ al heb/ al heb. wient mach dat zyn gheweest?
 Komt nader Ioffren/naecht ghy maecht gansch gheen gheruchte/
 Doch ick verzeke u ghy zult my niet ontvluchten.
- C Y P . Waer ben ick? ha Goddin! in hemel of op aerd?
 Is uwe Hemels troon dees brughde oock bergaerd?

Deest u nu verwelst's triumphens tintel sterrens lichten/
Dees blijde glozien oock? dees Hemelsche ghezichten?

ORAN.

Ach speelmoed Theodoor! het schein dat ick u had/
Belacp 't is de boom, wel/wel ick hooz wel dat

CYPRI.

Ghy schaterende lacht/doch zult mp niet ontwand'zen/
Da mocht ghy Cypriaen! in dezen boom verand'zen!
Daer is Joffrou Margriet, 't schynt dat zp mp niet ziet.
Nochtans zp winckt en wijs dan ick verstaec heur niet.

ORAN.

Ziet deze schalcke boom bedriecht gheftaech mijn wenschen/
Doozwaer de blinden zp arme en bedzoefde Menschen.

CYPRI.

Griet met heur ving ren wijs/doch ick kan 't niet verstaen:
Wat zp mp zegghe wil/ hoe zoud ick kunnen raen?
Ick weet nochtans dat zp het meent ter goeder trouwen
Zp mooghlyck wil dat ick mp schicke by de Wrouwen.

ORAN.

MARG.

Zal ick niet met dezen boom nu speelen al den dach?
'k Moet spreken alhoewel ick 't garen anders zach/
W banghen laet ghy upl/ hoe staet ghy dus ghy massen?
Ghy bloter/waent ghy z' in u arm zal komen vallen?

CYPRI.

Da hemel dat mijn hert niet na begheerte streckt/
Verstout u nu bloode hert na dat u wensching treckt.

ORAN.

Noch gae ick eens rondom/dan zo ick niemant vanghe
Zo schepes ick upt het spel het duurt mp vees te lange.
Margriet nu heb ick u/ die zoekt die vind in 't last
Wilt ghy 't ontwoz's len/ lief! ick heb u al te vast.

MARG.

Had ick aen Cypriaen dees raed nu niet ghegheben/
By had niet uptgherecht noch ick had niet bedreven.

ORAN.

MA.

ORAE.

Zpt ghy 't of zpt ghy 't niet? doch ick zal 't haestich zien.
Hier zal ick mercken best wat datter zal gheschien.

Ick ken u wel Margriet, doch wie zoudt anders wezen?
Hoe komt dat ghy niet spreeckt? nu nu ondoet mp dezen
Ghenochte vasten knoop/ wel wilt ghy niet? wat reens?
Hoe zal ick troet'len u/ houd houd daer isser een/
Ontbind mijn ooghen nu ghy die mp hebt ghebonden/
Margriet nu maect een eynd/ 'k zal u zo lieklyck monden
Het d'alderzoetste kus die ghy opt had u nu leven/
Dee sutfelt ghy Margriet 't schynt dat u nu handen beben/
Wat bzeest ghy mp 't ondoen? nu nu ondoet de knoop/
Ontblindhockt mp 't gheziect/ 't wed ick u dan ontloop/
Hoe zyt ghy dus verbaest? wech wech ick zalt wel binden.
Maer ziet hoe vast dat ghy mijn ooghen hebt gaen binden/
Ja met een dubb'le strick/ nu ben ick eens verlicht/
Help God wat 's dit/ opme! wat schrickelijck gheziect!

CYPRI.

ORAE.

CIPRI.

Orania mijn lief/booghdesse mynes leven/
Ghy snoden schalcken dzoeh: waer zal ick mp begheben?
Geotruda, Theodora, Celia, Margriet,

Orania bedaerd 'k misdoe u immer niet:

Waer blucht ghy afgodbin! hoorz hem die ghy eens hoorzen/
En ziet hoe deze steek mijn herte zal vermoorden.

ORAN. Helas/wat doet ghy man? wat wyzeetheyd wilt ghy doen?
Wu zelven herten? d' Hemel wil uw ziel behoeden.

CYPRI. Hoe wyzed ghy zyt liefd dwingd my u noch te beminnen/
Daer is 't gheweer/ doet ghy 't ontroerster mijnes zinnen.

ORAN. 't Waer uw loon Cypriaen ghy die berraed een maecht/
Zy die u noyt misdeed/ 't moet d' Hemel zyn gheklaecht.
Wat pozden u tot deze woestighe ghezindhjepd?

CYPRI. Mijn liefde. ORA. Liefd! de liefd noyt teelden zulcke blindheyd.

CYPRI. Ghelooft dat liefdens kracht my stuurden op dit pag:
Want ghy onihelsden my eer ick verzoekend was

En heuschelijck ontzich mijn hertens lust beletten/
Dat ick verloor de tyd die liefd stelt in zyn wetten/
Het hooghste luck des tyd tot noeghing mijnes lust/
Ontwillich ick verloor: k moecht hebben doen ghekust

W' Pectar-liebe-mond/dan schreum my zo verblinden/
Dat ick by na vergat dat ick my Wou heminden.

ORAN. Verwijt ghy my het gheen ick blindelinghs bestond?
Was 't liefd die u beheerscht? was 't liefd die u hier zond?

Al die met reden lieven deze valscheyd mijen/
W' re'en spzuyt hun belepd/ en schulwen b' raderijen.

CYPRI. Ghlyck 't hungerige wild om boedzel woudwaers vlied/
Dooz graechte des natuur/ en nood die gheen wien ziet.

Ich die alleenlyck leef op 't schijnzel uwes ooghen/
Verloor dat Hemels licht 't welck my/ helaes! ontoghen

Was dooz het ongheluck/ dit dreef my uyt het woud/
Da boedzel mijns ziels aeg/ de nood heeft my verstout/
Om dooz uw reyn ghezicht te boeden 't laffe leven/
Dus wilt de schuld my niet dan lief u zelven gheben/
Want 't redelijck belepd / daer ghy van spzaecte te booz/
Ich reedlijck heb ghebzuyckt/dan gaest my gheen ghehooz.

ORAN. Wat nood is 't die u jaecht? wat pozd u dus te spzeken?
't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

ORAN. 't Is geen re'en die u lepd / ten is gheen wghshepds teken/
Was 't reden die u stuurt ghy teelden redens bzucht/
Waeromme volcht ghy heur die stadiel van u blucht?
Ghy arbeypd zonder loon/ wat waent ghy te berwerbend

CYPRI. Dat ghy my klaghen hoorz booz / en eer dat ick sterbe.
Ach dat mijn naere hert nae 't leven upten kost/
Hoe zeer mijn ziele haecht om eens te zyn verlost/
Dan/lacp/waerde bzouw! al had ick duyzend tonghen/
Homeers welsprekenheyp/wiens woorden zielen dwonghen/
Of dat ick waer Mercur al 't gheen ick zeggghen zou/
Waer slechts een druppel uyt de bloed mijns zielens rou.
Gheen woorden noch gheklacth mijn pijn wel afbeelden/
Zins dat me Wou de ziel/ helacp! my ontsteelden.

39
Zo u/helacp/het meedooghen niet betweecht/
'k Bid u/ Princes/ ghy u alleenlijck beleeght
Te hoozen mijn gheklach als mijn ziel zal verterken/
Op hoop oft laeft ghezucht uw meed'ly mocht verwercken.

ORAN.

Nu spreckt u meeningh upt/ dan dat ghy 't hoort verhaelt/
Mits dat ghy nimmermeer na mijn weer liefde taelt.

CYPRI.

In al te kleen besteck dwinghd ghy (ha wyede Vrouw!)

Te hoepen repne liefd/ o dat de naeckte trouwe
Mijns liefd u kundbaer waer/ ick ben wel zeker dat/
Ghy zwoeren zoud dat die gheen maet maer onnaet had.

't Schijnt dat ghy 't niet gheloost/ gheloost dan doch mijn klaghen/

Mistrout ghy Cypriaen, dit bosch moocht ghy het vraghen/

De hulderende strand/die 'k dupstwerf heb verdoost

Dooz 's herts bedzoeft gheknaech/ die zielen ruste rooft.

Hoe vaeck heeft Cypriaen in eenicheyt ghezeten

Nen d' oever vande zee in 't dool-hof zyns ghelweten/

Beweeneude myn sinert/ met klaechghelijck ghemoed/

Dees ooghen traenden staech ghelijck zee ebb/ en bloed.

En ghy ghebied (me Vrouw) dat ick niet meer zou talen

Na u/ mijn afgoddin/ wiens ooghen my ontsalen

De vryheyt mynes hert: Orania ick sterf/

Ten zy ick u lief/ dooz liefde uw weer liefd verterf.

Helacp/ Enghel-nymph/ als nu zal zyn ghetoggen/

Mijn ziel na 's Hemels hoor: zalt u oork tot meedooghen

Beweghen vpandin! ha zoete vpandin/

Nich wat kracht heeft de liefd! wat macht heeft repne min!

Verweende njymph/ boedst res mijns droebe zielenz leven/

En lonck goddin/ my wilt met deze sterren gheben/

Op dat ick die bezicht als vooz-hood mijns doods pijn/

Verteerende mijn jeughd. laet die die d'oozsaech zyn

Ghelweest van al mijn vzeughd/ nu dock de werckers wezen/

Mijns bittere levens eynd. de sterren waer upt rezen

Mijn moeghestondens licht/ laet die nu vzenen voozt/

Het dupstre abonds eynd 't welck wyedelijck vermoord/

De teere Lentens loot mijns jeughdens groene daghen.

Orania, het schijnd/ berhard meer dooz mijn klaeghen.

Kunt ghy my hoozen lief/en gheen antwoord verleent!

Zyt ghy ontvout myn Vrouw! is uw Vrouws hert versteent!

Dit is o wyede onluck 't bedzoefste mijns ellenen/

Ziet deze wyede vrouw: noyt wyeder ick hier kenden:

Zp wenscht my dood/nochtans dooz vrees te doen mijn jonst/

Het sterven te gheben/ ontzeyd my deze gonst.

Dats een lonck heurs ghezicht om my so 't zwaert te gheben/

Ghelijck een scherpe vlgm/ scherprechter mijnes leven.

Beloofden ick u vets/ als slechelijck dat ick u

Ghespreck aenhoozen zou/waeromme klaecht ghy nu?

ORAN.

Hoe looffijck dat ghy spzeect/ ick merck' uw schalcke laghen/
Waerom acht ghy my wreed? is 't om dat ick u klaeghen
Niet na uw lusten sul? die liebers klacht gheloofst/
Gheloofst dat die zeer doolt van re' en is berooft.
Noemt ghy my wreed om daer dooz wreedhepd te verand'ren?
En denckt ghy niet dat uw pluymstrijckerij en and're/
Wondspelingh 't mijnder lof/ en schoonhepd: gansch ontwaerd/
My meer misnoecht als my te schelden wreed van aerd:
Want ghy dooz pluymstrijck' rij weerliefde te bedelven?
Reen/ neen/ o Cypriaen! gheloofst/ ick ken my zelven/
't Is zeker groot misbyuck die schalcklijck is ghezind/
Doch 't is in ons een deughd die valsch'lijck zyn bemind:
Want 't gheen ghy wreedhepd noemt/ bescheim is onzes eere/
Doch ghy' nomen 't waer misbyuck dat wy jonckvrouwen teere
Hun loonen wreedelijck die lieben ons alleen/
Ick bid uw zeght/ wanneer was 't ick u wreed'lijck scheen?
Was 't niet den tijdt als 't my met reden wel betaemden/
Te toonen gheen meelijd? bermits ghy u niet schaemden
Te zyn ghelijck een schalck: dooz u vriendin gheleed/
In onze Maechdens spel/ in vrous habijt ghekleed/
Verbuplend 't eerb're tijd verdyf van all' de Maechden/
En mengghden uw ghekus met ons: ghy onverzacheden:
't Herdencken my vergramt doch d' Hemel is bewist
Dat ghy alleen daer quaemt dooz uw bedeckte list/
Ik hebt naderhand verstaen wel tot mijn groot leedwezen/
Doch myn eerbaer ghemoed is byj van u tot dezen
Tijdt dat ghy dooz 't bedroch myn eere niet en bzaect/
Mits ghy niet anders als myn lippen hebt gheraect:
Maer zeghd my wat dooz loon ghy hebben zoud ontfanghen/
Had yemandt meer verstaen uw alderbuplste ganghen/
En ick gheen meedely met uw bestaen ghesad?
't Gheen ghy nu wreedhepd noemt. O Cypriaen waer 't dat
Het meedelijden my doen had gheweest ontooghen/
En wreedhepd my beheerscht/ wptropster van 't meedooghen/
't Had 't leven u ghekost/ helact 't meedely
Recht stuurden mijn ghemoed: want alhoewel dat ghy
Doen straffe waerdich waert/ mijn meely ick betoonden/
En dooz 't meedooghen ick u misbyuck gansch verschoonden.
Zo ghy my liefst/ ick bid u/ liefst dan oock mijn eer/
Verzoekt doch anders niet. hoe? weet ghy niet hoe zeer
Den Hemel zulcker mishaecht/ en d' Hemel straft die zonden?
Het sterckste schilt 't welck ick opt in my heb bevonden/
Was het ontzich mijns eer/ dooz rechte eerb're lust:
Dus Cypriaen vertreckt/ verlaet my/ houd uw rust/
De ware deughde leert qua'lyst dooz reen te teug'len
Het misbyuck immer wroecht de vzeughde vlycht met vleug'len.

41
CYPRI. Verwurghde Satabier/ nu is 't tijd dat ghy sterft.
ORA. Dien die de deughd' ontziet vicozz steeds verwerft.
CYPRI. Waend niet gentiele pmp/han dat ick uw eer achte
Zo waer dich als mijn ziel/ opzeye liefd nopt trachte
Na eere schenning. Ik zweer u dat zo mijn ghedacht
Die meningh had / ick zoude bidden 's Hemels kraecht
Belweghen mocht mijn hert dus staende voet te bzeken/
G'lyck myn verdiende plaech/en een rechtvaerdich teken.
Ten is geen heete minne die myn spreken doet/
Ten is geen Venus kuur die door het heete bloet
Steets kittelt by staeps lust: neen Hemelsche Goddinne
Het is onnaet ghe liefd/en gheen verbloekte minne
Die uw weerliefd' verzoecht/wat Venus t'zamen bezyd
Zoo d'oude spyzuche leert/ in't eynd de kneppel schepd/
De dooghde myn/Engel / lief/laet meed lpd u beheeren.

ORA. Die niet mach dat hy wenscht / moet 'tgheen hy mach begeeren.

CYPRI. Liefd's nood en heeft geen wet/ g'lyck d'onderbinding leert.

ORA. De tyd het grootst' verdziet verzoet of gans verteert.

CYPRI. Het geen in't hert verschuyld onnoogh'lick is t'ontblichten.

ORA. Ick raed u Cypriaen epscht van myn geen liefds bruchten.

CYPRI. Ach was mijn ziel verhuys! of was myn hert verherd.

ORA. De tyd verkoeld de liefd/verzacht oock alle smert.

CYPRI. Veel eer zal wyrede liefd' myn geest en ziel ontbinden.

ORA. Zoo is hier dan geen raed hoor uw herts zieck te vanden

CYPRI. Het sterben. ORA. Ziet wat raed ghy kunstelick verziert/
Dit is 't waer meed' de liefd de liebers tong verciert/
Dan 'therte meent/helaes/zo haestich niet te sterben/
't Is een bebeynsde bond om weerliefd te verwerpen.
Doch/lacp/dat uw gheest zulcx dadelijck bestoot /
En ziel en lpf ontbond door een onrype dood:
Zoo most ick 'tgheen ghy zecht ghelooft van pinner gheben/
Uw dood zoud' zyn mijn dood in dit bedroefde leven:
Daerom leeft/Cypriaen, en lieft my niet/ t'zal mijn
Zo ghy uw quelling staecht: bewijs uws wijsheyd zyn.
Zoud' ick niet lieven/lief? zoo most dit hert upt teeren.
Wilt ghy de stantvast zien 'k zalt anatomiseren.
Nu Cypriaen, vertreckt/en boed op uw ghetreut.
Dencke dat een pegh'lyck bind zyn kruysken booz zyn deur:
Ach Hemel! ha natuur/waer ben ick toe gheboozen?
Daerd wel. CYP. Nu heeft myn ziel de gheest zyns ziel verloozen/
Orania haerd wel/haerd wel/ha trotsse Vrouw!
O wyrede/al te wyred! Dochstans zal ick ghetrou
O blyben tot het laest. Daerd wel ver! aller vrouwen/
Goddinne/lief/haerd wel. Komt tranen bol duyft rouwen/
En droefheyd zit hier neer/helpt nu mijn d'ruick verzyen:
Hanghd uw zwaermoed' ghe hooft/zwaermoedich/ach/ met reen

CYPRI. Zoud' ick niet lieven/lief? zoo most dit hert upt teeren.

ORA. Wilt ghy de stantvast zien 'k zalt anatomiseren.

ORA. Nu Cypriaen, vertreckt/en boed op uw ghetreut.

CYPRI. Dencke dat een pegh'lyck bind zyn kruysken booz zyn deur:

ORA. Ach Hemel! ha natuur/waer ben ick toe gheboozen?

ORA. Daerd wel. CYPRI. Nu heeft myn ziel de gheest zyns ziel verloozen/
Orania haerd wel/haerd wel/ha trotsse Vrouw!

CYPRI. O wyrede/al te wyred! Dochstans zal ick ghetrou

ORA. O blyben tot het laest. Daerd wel ver! aller vrouwen/
Goddinne/lief/haerd wel. Komt tranen bol duyft rouwen/
En droefheyd zit hier neer/helpt nu mijn d'ruick verzyen:
Hanghd uw zwaermoed' ghe hooft/zwaermoedich/ach/ met reen

CYPRI. O wyrede/al te wyred! Dochstans zal ick ghetrou

ORA. O blyben tot het laest. Daerd wel ver! aller vrouwen/
Goddinne/lief/haerd wel. Komt tranen bol duyft rouwen/
En droefheyd zit hier neer/helpt nu mijn d'ruick verzyen:
Hanghd uw zwaermoed' ghe hooft/zwaermoedich/ach/ met reen

CYPRI. O wyrede/al te wyred! Dochstans zal ick ghetrou

ORA. O blyben tot het laest. Daerd wel ver! aller vrouwen/
Goddinne/lief/haerd wel. Komt tranen bol duyft rouwen/
En droefheyd zit hier neer/helpt nu mijn d'ruick verzyen:
Hanghd uw zwaermoed' ghe hooft/zwaermoedich/ach/ met reen

Op uw vermoepde boest/ zo mach de wereld mercken/
 Wat dat de repne liefde in onze jeughd kan wercken/
 Spruyd nu uw narren uyt/en byz u handen wizinghd/
 Weeld af de dzoerbe staet waer liefde u toe bzinghd/
 Verblind uw ooggs gezicht/ 't ghezicht zal u bedzinghen/
 En uwe tong verstromd/de spraeck doet niet als lieghen.
 Wech hoop/hoop is gheen hoop/maer boedster van 't verdziet/
 Ghelijck een grill'ghe mom die nimmer epnd en ziet.
 Liefde vleughelden mijn hoop/en leerden heur hoogh vliegghen/
 Wijd vande laghe aerd om my in slaep te wieghen/
 Want als myn yd'le hoop nu kunstich vliegghen kon/
 Vertrotsten op heur weet/en vloogh flux na de zon/
 Mijn vleug'len zengghden flux/ het welck my weer deed daelen/
 Van 't top des hooght zo laech in dees bedruckte quel/
 Dat ick die d'hemel zocht begraven ven in d'Hel.
 Uw tranen biggeld uyt/ wenscht om de duyst' re nachten/
 Dats dzoefhepds rechte tent/en wilt de tijd verwachten/
 Tot dat de noorde wind zo stuurich gied en raest/
 Dat 't stoutste manne-hert dooz 't hoozen zich verbaest.
 Klaccht dan niet zulck ghedruys/en tiert niet donder woorden
 Dat ghy de wind verdooft/ach dat den hemel hoozden/
 Bedzoefde Cypriaen,gheen troost? gheen hulp? gheen rust?
 't Is een rampspoedighe staet die alleen 't steruen lust.

Vierde Bedrijf.

ORANIA, MARGRIET. Sonder dat Orania
Margriet kan zien.

O Trouwen Cypriaen! ha Cypriaen beminden! (binden
 Dat ghy mijn hert mocht zien/ ick zweer ghy zout daer
 Spruyt en trouwe liefd/gheround op deughd en eer/
 Zodanighen liefdens aert/ die verre liefdens leer
 In 't liebe obertrefe/doch schreum dwingd my te beynze/
 Enboede op de quel mijns dzoebighe ghepepuzen/
 Die my de liefde teeld/ ha dat ick na myn lust!
 Ghelijck de krijchs trompet verkund opzoers onrust:
 Mocht scheyllen dat ick lief/ zo zoud mijn herte stillen/
 En dat de riwze-wind die 't stromme bosch doet trillen/
 Ghelijck een Echo dzeef de klanc in mijns liefs ooz/
 Doe welkom zoud het zyn als Cypriaens ghehooz
 Mijn hertens bode dzeef/ in 't doolhof zynes zinnen/
 En watten gulden reulu zou dit arm' herte vinnen
 Als ick verzekert waer dat hy ghewiss'lyck wist
 Hoe hert'lyck dat ick lief/ recht anders als hy ght

Orania helaes! d'onluckichste ghebooren/
 Wat hoordert u deez' liefd! is 't meer als liefd verlooren?
 Wat haet het dat dees held u hertelijck bemind!
 Wat haet het dat ghy hem zo grond'lyck zyt bezind?
 O Hemel al te weerd waerom wilt ghy ontparen
 't Gheen trouwe en repne liefd door liefde wil vergaeren?
 Ach snure liefd! is 't liefd die onze liefd verlepde!
 't Gheen d'Hemel bondich bind toeval des tijde schepde/
 't Gheen d'Hemel wil hoe kunnen menschen dat beletten!
 Heeft Hemelijcke liefd nu wereldlycke wetten?
 Ziel-honghrich bliet mijn gheest na Cypriaen om aes/
 't Welck dit arm herte voed/ ja zoo 't ghezind/ helaes!
 Zomtijts pet anders werckt/ ach dat ghy wist hoe vinnich
 Mijn gheest 't ghezind berispt: ja raest ghelijck ontzinnich/
 Ter tijdt toe dat de vijf weer trecken eene lijn/
 Dat 's dat 't ghezint des ziel op Cypriaen weer zijn.
 Wa wanghelaten wet! die wille wil bestuuren/
 En weedelijck verkracht de neyging des natuuren/
 Om niet te voeden lust/ ja oozbeeld hun ter dood/
 Helaes! 't misbruyck zo zoet ghelijck de straf hooghnood.
 Liefst die oock na liefds wet/die niet zou willen sterben
 Om eens natuurens lust zo smaecklijck te verwerben!
 Wa alderheylste eer! ontzichghelijcke wet/
 Mijn dart le en gaple wil ick buychzaemlijcke zet/
 Ond'r uw rechtvaerde straf/straf na uw wil mijn zonden/
 Vermits verwoeste min eens teugel had ontbonden.
 En waerden Cypriaen wilt dees mijn weede schijn
 Verschoonen/eedle Held/ want ghy kund mijn niet zyn:
 Doch poocht ghy lyckwel/lief/ uw guel op my te wyken?
 Wat meerder wzaeck wenscht ghy/als dat hert en ziel byken?
 Door 't zuchten en gheween? Ach hoe mijn ziele bloedt!
 Uw pijn is mijn pijn/uw druck voelt mijn ghemoedt.
 Speelnood wat zeght ghy mi/ heb ick 't niet wel gheraden?
 Ik hebt wel ghezept dat ghy niet liefde waert beladen/
 Dan mond ling hebt ghy 't zelven nu gheopenbaert/
 En lang met my ghebeynst/en noyt my zulckx verklaert:
 Schiet u coleure niet/ 't zijn doch ghemeene plaeghen.
 Al-melster klap-getong: zy heeft ghehoort mijn klagghen.
 Bekent ghy nu uw liefd nu ghy 't niet lochgh'nen hond?
 Helaes! ick nu bevind dat d'onbedachte mond
 't Gheueren onzes herts niet heymelijck kan heelen.
 Ghy zyt te weerd/waerom laet ghy Cypriaen queelen?
 Hoe noemt ghy het weedhepd 't gheen upt med'lyden spruyt?
 Noyt teelden goeden grond quaet noch fenijnich kruyt/
 Merckt hoe bebeynst ghy zyt/ beooght u weede zinnen/
 Ghy laet uw liefde door de schzeum en vrees verwinnen.

MARG.

ORA.

MARG.

ORA.

MA.

ORAN.

MARG.

ORAN. Helas. **MA.** 't Ghezucht betoont d' inwend' ghe hertens pijn/
 Doch meest vooz Vrouwen die te last van moede zijn.
ORA. 't Waer wreedhepd dat ick hem op weerliedf zoude troonen/
 En gheen vruchtbaer verbolch / dus om meelpd te toonen/
 Zoo schuw ick Cypriaen, en stadich van hem blucht.
MARG. En Waerom zoud' uw liefde t' zijnwaert zonder vrucht
 Doch wezen? **OR.** Laes / ghy weet ick Woud-heer moete trouwen/
 En zy verliesen lieben die geen b'lofte houwen.
MARG. Ach arme/en sterfte wicht/ist dit dat u belet?
 Wats d'oudst' Dianas wil? of liebe liefdeus Wet?
 De liefdens woxtel werd in d' hertens boz'n ghetoo ghen:
 Dianas zotte wet die heeldmen ons vooz ooghen.
 Den Hemel heest natuur in 's menschen hert gheplant/
 Niet dooz beschryf of leer: dan dooz Gods eyghen hand/
 En waer natuur ghebied ghehoorzaemt 't al op aerde.
ORAN. En dat Dianas tooz'n heur straf op my aenbaerde/
MA. Natuur noch liefdens wet zou my gheen handreepck doen.
 Dat all' het Vrouwen ghelacht waer van u zot vermoen/
 Zo mochtmen zegghen recht vaerd wel gheluck' ghe daghen/
 't Is een verzotte gril die na deez' wet him draeghen/
 Slecht'hoofden die 't onrecht / onnosel / dullich zijn/
 Hoer zoudt al zijn ghestraf die wett'lyck schuldich zijn?
 't Land bleef gansch Vrouweloos / doch zo zom / vande slechten/
 De wet misdoen / 't is veen / hun straf zy na 's lands rechten/
 Vermits zy in 't verschoon niet listich zijn en sijn/
 Want d'eer is anders niet als eere'lycke schijn.
ORAN. Het gheen men niet vermach is raedzaam te verlaeten.
MARG. Ten werd u niet belet ghy sterch'hoof / boven maten:
 Ja watten mallen trup / en watten zotten wicht
 Ziet ghy niet dat ghy zyt recht in uw eyghen licht?
 Onz' leven is te hozt om te verlijten deerlyck/
 Het een lief / en de mans na ons al te begheerlyck:
 De waerhepd zich niet schaemt / 't zy 't is hun wreed ghemoed
 Of 't zy naturens fael / die 't in hun groepen doet:
 Weet ghy niet dat zy ons niet lieben noch niet achten/
 Dan mid'ler tyd wy zijn in onze jeughdens krachten?
 Waer als de schoonhepd dozd dooz onz' verkleumde bloed/
 Verachtmen ons ghelyck By-kozven zonder zoet.
 Ach dat ghy wisi hoe dat de mannen ons versnaden/
 Vermits hun is bewist hoe dat wy zyn beladen
 Met zwachhepd en ghebreck in onz' beiaerde tyd/
 En ghelyckmen ons jong liefst / zo werdmen oud benijd.
 't Is anders met hun liens als met de arme Vrouwen:
 Want zy op hun verstand hun moghen meer vertroutwen/
 't Welck met de Jaren groepd / waer dooz zy zijn gheacht/
 Ge-reert: en dock ontzien / dan 't Vrouwelyck ghelacht

In d'oudhepd werd verfoepd. Dus neemt de jeughd uw's leben/
Zo g'buldiglicke waer/ 't is u daer toe ghegheben:
Want als eens is verwelck't de lenten onzes jeughd/
Keert schoonhepd nimmer weer die smaerckelijcke vzeughd/
Hoewel dat d'oudhepd oock zomtijds wel liefd kan baeren/
Dan noptmen grjzaerts vond die rechte lievers waeren.

ORAN.

De raders g'helden niet/ het zegg'hen valt u licht/
De eerbaerhepd my d'winghd/ en mijn verbonden plicht/
Dat ick Dianas wet mach gheen'zins overtreden/
Doch kostmen vinden pets gegrond op ware reden/
Waer doorz ghegheven trou mocht werden gansch ondaen/
Zo zou dit d'zoeh' hert zich vande quel ontslaen/
Den hemel my behoed dat ick myn trouw zou b'zien.

MA.

Flauehertigen die blijven in hun onluek steken.
Doch zeght my speelghenood/waend ghy dat uw Woud-heer
Zo zeer zijn trouwe acht gh'lyck ghy behoed uw eer?

ORAN.

Hoe zou Woud-heer zich trou in trouwe kunnen draghen/
Zo hy de liefst niet liefst/dan laet my woedich klaghen?

MARG.

Meent ghy hy liefde haet? zo zyt ghy zeer verblind/
Gh'loof dat hy liefde liefst/ en liefdens werck bemind/
En heymelijcke doet daer and'ren veel van s'zeken/
Stil water diepe grond dit zijn be'vans'hepts treken/
Ho ho Woud-heer is loos/ en hy bemind u niet.

ORAN.

Wien is 't doch die hy liefst: ondeckt het my Margriet?

MARG.

't Is onze Lobb'rich die hy troetelden behendich.

ORAN.

W' schommel-hock Margriet: hoe? dit is al te schendich/
Is Woudheer dus verwoest? bemind hy dese trup?

MARG.

Wacht speehood tot dat ick 't u grondigher beduy/
Becht teghen d'avond als de nachte aen komt kruppen/
Zo steelt hy wyt zyn hups/ en komt zeer heym'lyck sluppen/
Van after doorz den Hof: waer Lobb'rich op hem wacht/
Piet als de maene schijnt/dan als de duyst're nachte
Hun gunstelijck verschuyld/ verquickende hun zinneken/
Het smaerckelijcke vzeughd ghelijck twee d'art'le minnekens
Ghy weet wel waer dat ons p'zeel staet inden Hof/
Daer houden zy bozdeel/ doch dat is wat te grof/
Dan daer speeld lief met lief/ ach watte zoete grillen?
Speelnoode 't was eens dat ick 't p'zeelken hoorzen d'zillen/
G'lyck of de wind doorz 't lof des telghen had gheruyst/
En 't scheen oft blinde wicht doen al zyn pijlken juyst
Verschoten had in 't wilt/ zo dat zy met him bepden/
Doen met de krieck des dach stil van mankander s'chepden/
Had ghy Oraen ghehoort hoe Lobb'rich was ghekust/
Ik weet dat uw hert daer na zoud hebben graech ghelust/
Pieuwschier'shepd my d'zee/ dat ick 't doen gingh bezesthen:
Baerhoets ick verwaerts teech; waer dat deez' lieve wichten

Verkoelben hunliens bzand: dat ghy wist hoe het gras
t Welck van dees liebe lieben plat ghewentelt was/
Terstond verheughlyck rees/ als blyhepds rechte teken/
En als de gouden zon zyn straelen upt liet bzeken/
Perwermende den douw/ al t lief ghebloemt ontloock/
De versche Lentens groente teelden liebe roock/
Ghelyck of deze plaets t Goddinne kooz behaechden/
Orania hoe is t? O R. Helas wy arme maechden!

MA.

Waeromme zucht ghy doch? komt komt ghyt weer u moed/
Ick dacht wel dat dit nieuws in d' hetten uwes bloed
Zoud wercken t gheen ick zie. hoe zyt ghy dus verflaghen?
Dit is de liefdens aert die zomtyts snure vlaghen?
Zend alsmer minst op denckt. Is u niet wel behind
Hoe ons de wet verklaert/dat die trou die ons bind
De Mannen oock verplicht? en indien dat de Vrouwen
Hun in ontrou bespien: hoe wy dan moghen trouwen
Een ander na ons zin/ hoe zeer het werd beklaecht/
Dus is Woud-heer ontrouw/ verkieft waer t u behaecht.

ORAN.

Eer dat mijn teere Jeughd tot lieben was begheven/
En t byj ghebooren hert ghenoot de byugd myns leven/
Doen was t een gouden eeuw: dan als ick eens verkooz
Dooz Vaderlyck ghebod/en byzhep gansch verloo?
Zo acht ick dat die trou niet toestaet nieuw verkiezen/
Of dat ick eer en faem ghelycklyck zou verliezen.
Al lieft Woud-heer een ander/ laes! mijn trou ghemoed/
Beklaecht wel zyn misbyupck dan lyckwel dat en doet/
In t minste gheen verschoon dat ick mijn trou zou byeken/
Diana mocht dan oock op my heur gramschap wyken/
Dat waer noch t zwaerst verdriet/ my dunckt ick spreek met reen/
Men zepd van ouds Margriet een plaech quam noyt alleen/
Dus schuw ick d' eene plaech op dat my d' ander mist.

MA.

Ick dacht ghy wijzer waerd/ en dat ghy beter wist/
Zo Woud-heer byreckt zyn trouw zo blyft ghy gantsch ontflaghen/
Diana onse Vrouw sal u daerom niet plaghen/
Woud-heer moet zyn ghestraff/ t welck is de grond des wet/
Verandert uwe liefd' tgeen niemant u belet/
Verkieft waer t u ghelieft: payd uw verliefdens zinnen.

ORAN.

MARG.

Is t waer Margriet? is t waer dat Woud-heer ken beminnen?
Ghy kund het zelven zien/en zult dan zyn ghepayd/
Hoe Woud-heer luste boet met Lobb'zich onze mayd/
Doch zy bemind hem niet/dies zal hy niet bedijen
Want Lobbzich die verhaeld my all' zyn byzich byzjen/
Ick hebt nu zo belep met Lobbzich in t ferceet/
Dat zy Woud-heer in t bosch verdachwaert heeft: ghy weet
De wech nae t nieuw gheplant/ daer zullen zy ghemoeten/
Wilt ghy nu volghen raed/ wy zullen hun begoeten/

97

En beyd betrapen 't zaem/ dus zyt ghy han Woud-heer
Ontslaggen/sonder schenning uwes saem noch eer.
Wat dunckt u vande bond? dit blyft hier by ons beyden.
't Is wel bedachte Margriet, dan hoe zult ghy 't beleypden?
Laet my bezoghen dat/ laet ick de leyd-ster zyn.
Aen 't eynde van het bosch/recht by het huys Persyn/
't Is een bek noyte plaets/bedekt met lommer bladen/
Doozichreljck doozblucht/aen pder zyd' twee paden/
Dool-hovens wijs gheleyd/en streckt recht Zuyd en Noord/
Waer dat de nymphkens vaerken minn'lyck zyn vermoord.
De duysterheyd des plaets kan ick u niet beschyghen/
Noch wat het dart le kind daer vaerken gaet beduyben
Hoe duyster dat het is/het laet zyn pylkens blien/
En treft het minne hert gh'lyck of hy 't wit kost zien :
En zijnde dus ghewond/helaes! als onerbaren:
De lodd'ze liefkens sucy vier narren t' zamen yaren/
En lippen vast te gaer vier lippen/en met een
Ghezucht zy zuchten beyd/ elck troost s' anders gheween/
En minneljck gheklach/ tot dat zy rust verwerben/
En wenschen dat zy steeds dus zoet'lyck moghen sterben/
Maect ghy nu daer te zyn eer dat zy komen daer/
Voecht u dicht by de plaets/ want daer is gheen ghebaer/
Dan treet byz stout'lyck in/en wilt hun komst verbeypden
Tot dat ghy Woud-heer ziet hy lobbzich in zal leyden:
Daer zult ghy zien wat spel dees twee aenvaerden t' zaem/
Hoewel 't uw Hel zal zyn droef en onsenghenaem.
En als zy dus verzaemd zyn na hun hertens lusten/
Zo zal ick spoedich gaen/ en Margriet zal niet rusten
Tot dat het overspel dan zy in 't openbaer/
Aen Heerman, die Dian' van heur hooghe Autaer
Hoogh-priester heeft ghemaect: dus zyt ghy dan ontslaggen
Van Woud-heer die u noyt gheen liefde heeft ghedraghen.

ORANI. Zoud ghy 't aen Heereman dan gheven te verstaen?
Margriet zo haestich niet/ten waer niet wel ghebaen.
Hoe? aen zyn Vader/Griet? M A. Waer is niet aen ghelegghen:
Ter wereld isser niet dat Heerman kan beweghen:
't Zy gh'not/ of eyghen baet/ of liefde tot zyn Zoon:
Dianas heyl'ghe wet: want hy verwacht zyn loon:
In 't minste zou misdoen. O R. Ick gae God wil my stercken.
Ter wereld niemant wyocht noyt eenighe goede wercken/
Ter waer dooz Gods bestuur/dies wil ick nu terstond/
Recht na den Tempel gaen/ O hooghen Hemel tond!
My nederich ghemoed/ wilt my u gracy gheven/
Want yn'zich ick betracht gansch na uw wil te leven.
Gen recht Godbrezend hert in alle plaetzen bind
Gen Tempel/daerom tracht dat ghy de ryd nu wind,

Gheen

ORAN.

MA.

Gheen tijdt verliesmen als wy ons tot Gode keeren/
 De tyd heeft Gode zelfs in Godelijck beheeren.
 Orania vaert wel/dat ghy boozachtich zyt.
 Nu loofheyt vol bedroech werckt nu de trouw ter spijt.
 Orania die meynd dat zy Woud-heer zal binden
 Ter plaats waer ick heur zeyd: dan 't zal zijn myn beminden/
 En waerden Cypriaen. hier is nu werck booz my/
 Om booz mijn valsche tongh te klappen zo dat hy:
 'k Wil zegghe Cypriaen: ghelooft dat zijn verkoozen
 En lieve lief Oraen: heur eere heeft verloozen/
 En lieft een slechten boer/ en zal hem zeggen boozt
 Waer dat Oraen nu is: die/gh'lobende mijn woozd/
 Na Woud-heer daer bertoeft/ zo dat zy gheen van beyden
 Daer zullen zien het gheen dat ick hun zeker zeyden/
 En beyde heb beloof. wat staet my nu te doen?
 Neen dat en kan niet zijn/ dan vaerdich moet ick spoen
 Na Heereman, en hem ondecken hun oueren/
 Dat Cypriaen en zy by 't hups Derzijn boeleeren.
 En zijnde dus betraeyt in Godloos ooverspel/
 Orania die moet: dan niet de jong' ghezel
 Flux sterben na de wet: en zo mach ick dan trouwen
 Met Cypriaen, mijn lief/ die nu betracht te houwen
 Orania, Helaes! hier komt hy wel te pas/
 'k Wil my verschuylen hier op dit beschaduyt gras.

CYPRIAEN.

Bedroefde gheesten hoort / en lustert nare hellen/
 Beooght myn onlucky ramp/ en dees mijn bittere quellen/
 En deze wreede Drou met medelijdens schijn/
 Z is wreedhepds rechte beeld. ghenoecht wil zy niet zijn
 Alleenlijck met mijn dood/en zy weet dat mijn leven
 Een langzaam sterben is/zo dat zy my laet streven/
 In doods en lebens wack/ die wantrouwds fury teelt/
 Zo dat zy van doods dood my maecht het rechte beeld.
 'k Depus of ick hem niet zach ick hoor hier pemant klaghen
 Met jammerlijck ghetreur/ zal ick wel durben vraghen
 Of ghy 't zyt Cypriaen? die dus droefmurmureert.
 Ach die een schaduw waer! of gansch tot stof verteert.
 Hoe is 't met u gheweest zins ghy met uo verkoozen
 Verzelfchapt waert in 't bosch/laet ny dat nieuws nu hoozen!
 Gh'lijck een krauck-dorstich herte meest verlanghen heeft
 Steets na verboden vrank/ en zomen hem die gheeft/
 De dynchert dinct hem dood/verlaet zyn vrand en leben/
 Also was ick/ helaes/ dooz liefdens vrand ghedreven/
 Te laven upt de sterren heurens oogghens zoet/
 Waer onder mijn dyn:phs hert op wreedhepd woestich voet/

MA.

CYP.

MA.

CYP.

Het

Het doodelijck sijn/ ick waenden te verkoelen
Mijn hert 't welck nu meer blaecht als ick opt cost geboelen.

MA.

De liefde Cypriaen heeft in ons gheen ghelovd
Als 't wesen 't gheen de liefd in onze herten sielt/
Welck wesen ons opqueecht ghelijck een mem-kint teere
Dat zoet en minn'lijck is/ dan zo de liefds behrere/
Dermeeftert u in 't laest/ en dat liefd wert te groot/
Zo is de liefd gheen vzeughd/ dan een beknelde dood.
Want gh'lijck de liefd in 't eerst ons lief was en behaerlijck/
Zo werd de liefd in 't laest ons plaeghe onverd'zaerlijck.

Dus Cypriaen, ghelooft/ dat oude liefd is quaet/
Want souden in ons hert de liefde woze len laet/
De liefd die niet als zoet hoorz ons te zijn behoorzden/
Dan wreedelijcke tracht onz herten te vermoorzden/
Benevelende reen/ herdwyfsterende 't licht
Ghelijck of 's menschen hert aen een lief waer verplijcht:
Dan die de liefdens paden wijlijck wil doorz wand'zen
Moet niet stantvastich zyn/ dan baeck in keur verand'ren:
Die zich aen eenen bind is zeker gansch onwijs:
Wat doet ons eeten graech? veranderingh van spijs.

CYPR.

Eer ick my van myn liefd' lichtbaerdich zou begheven/
'k Had gragher met de dood te wisselen mijn leven/
Mits dit ghetrouwe hert gheen ander keur toelaet.

MA.

Verstaet ghy liefdens aert? zoud ick heur die my haet
Beminnen Cypriaen? zy mocht mijn haet eer vzeesen.

CYPR.

Margriet, ghelijck het goud doorz 't vier ghepooft moet wesen/
Zo moet trou doorz 't verdriet/ weet ghy dat liefds stantvast
Bepooft werd als die werd niet wreedhepd aenghetast?
Dees troost heb ick in 't zuurtst' van alle mijn herts quellen/
Al werd mijn liefd veracht verhuurght in duyzent Hellen:
Mit knagghende verdriet my lijckwel niet verbaert:
Want mijn Orania is meerder quelle waerd.

MA.

Ach duile vzeemde liefd' / helae! wat slechte zothepd
Vermonde kinde Jeughd? ziet watten dwaezen botheypd:
Wat is doch dese trou? die ghy tot heur bewijst?
Wat is 't dat ghy bemind in heur die u misprijst?
De schoonhepd ulwes liefs die ghy niet kunt ghenieten?
Is 't om dat zy u loont niet duyzent duyst verdrietten?
Is dit meedoghen zo zy staedich u veracht?
Is dit gunst zo ghy van heur gheen weerliefd verwacht?
Wat waent ghy dat ghy hier gheen ander lief zult vinden?

CYPR.

Zoude ick verand'ren? neen/ 'k sterf liefdes om mijn beminden/
Al wilden zuler mijn wil/ al had mijn hert de kracht/
'k Bid Hettel my beneem de wil/en oock de macht.

MA.

Ghy hoorz u zelfs behoort zorgh'uldigher te wesen.
De hoop die my bezit doet my gheene pijn vzeesen.

CYPR.

- MARG. Ziet dooz u Cypriaen, gh' u niet bedrieghen laet/
Ghy niet gheloofst hoe dat Orania u haet/
En niet afkeer en trots u schenpich is verfoepende
- CYPRI. Dictozpen mijns trou/waer dooz mijn liefde is groepende:
- MARG. Wat zoud' t zijn dat hy wist hoe zy hem heeft bezind.
Doch zeght my hebt ghy noyt geen Vrouw dooz dees bemindt
- CYPRI. Zy was mijn eerste lief/ en zy zal zijn de Vrouw
Die koffer op my zelf/ heur wil ick zijn ghetrouwe/
Zy was mijn eerste lief en zal oock zyn de last.
- MARG. Na dat ick nu bemierck zo moet ick gh' looven vast
Dat ghy van rechte min noyt hebt beproeft te vuchten/
Da/ had ghy eens ghesmaecht op rechte liefde's ghenuechten/
Proeft die eens Cypriaen, smaecht eens dat zoetste zoet/
Proeft eens de lieve vzeughd van Pectar- liefde's goed
Wat smakeliche lufst het is/ als liefde's vzeughd
Doet gloeyen liefde's hert dooz weer liefde's zielens blyghed
Als waterende mond spreekt/ zeggend/ herts liefziet
Al wat ghy nu beooght is t uw/ en e' mijne niet.
Ziet ghy yets schoons mijn lief/ ziet ghy in dit ghezichte
Zelven 'tis doch een/want dooz mijn liefde's plichte
Off' r' ick u op mijn ziel/ in dit hert/ in deez' bozst/
Mijn herte / huyf-vest ghy. Ach die eens wyten dozst
D' onspreekeliche vzeughd/ die niemant kan verklaren
Als die het wezentlijck dooz t' pleghen is erbaeren.
- CYP. Die onder deze ster ghebooren is Margriet
Gheluckich is/ helaes mijn sterre teelt verdziet.
- MARG. Verfaet my Cypriaen, ick zepd by na verkoozen/
Hier is een repne Maecht zeer eerbaer/wel ghebooren/
Beleest/ heusch/en genticel/ zeer minnelijck van aert/
Die uw liefde' is ghelijck ghy heur weer liefde' zijt waerd/
Zuyd- hollands fleur/ en steelster aller lievers herten
Ghebruyd van de eelsten die/helaes/ met pijn en smerten
Heur lieben vzychteloos. en zy met repn ghemoed
Bemind u/Cypriaen, g'lyck zy heur zelven doet.
Reemt waer bequame tijd. dit luck wilt niet verliezen/
Ick weet zo ghy heur liefst zy zal geen ander kiezen.
t' Bestaet alleen in u/want zonder klacht oft zucht
Zult ghy genieten weer-mins smakeliche vzeucht/
Vzaeght ghy niet wien het is? Wien ist? ick ben't/ beminden/
Margriet is't Cypriaen, en proevend' zult ghy't binden.
- CYP. t' Onkupsche minne-spel had in my noyt ghebied.
- MARG. Beproeft het eens/ en keert dan weer nae't oud' verdziet/
Op dat ghy vzeken misoecht van minnens lieve goedhepd.
- CYP. Velact het misbryck verbittert al de zoethepd.
- MARG. Doet het om heur/ mijn lief/ die gansch geen leven heeft
Als dooz uw oogghens licht/ twelck myn ziel' leven geeft/

77
B: koozelycke held! gund my uw liebe lippen/
Ach had ick u nae wensch/ghy zoud' my niet ontslippen/
Ghy weet wat dat het is die zyn lust heed' len moet.
Verzoecht ghy zels meely/en wepgert 't uw gemoed?

CYP.

Hoe ken ick geven t' geen ick zels niet kan verwerben/
Orania, myn schoon/om uw liefd' wil ick sterben/
Al is't dat ick uw meely en medooghen mis.

MA.

Belaes/het schijnt dat u 't verstand ontbloogen is.
Wien zyt ghy doch ghetrou? hoe laet ghy u verheeren/
Hoe duttich ghy verdoold. Wilt dit eens uyt u weeren.
'k Moet melden myn ghedacht. Cipriaen ghelooft ghy
Dat uw lief u niet lieft om eerbaerheyd / die zy
Ontziet? of om heur eer? Ick weet zy is boesende
Met een veracht ghezel die uw liefd' is ontterende.
Wercht ghy 't niet Cypriaen? wel hoe zyt ghy dus dom?
Daer gh' raecten ick zyn hert: nu antwoort/zyt ghy stom?

CYP.

Belaes/ myn dzoebe geest zwerft tusschen dood en leven/
Hoe durft ghy 't zeggen Griez zoud' ick geloobe gheben?
Orania oneerbaer? Neen ick g' loof het niet.

MA.

CYPR.

MARG.

Gheeft ghy het geen geloof vooz dat ghy 't zelver ziet?
Margriet ten kan niet zyn/ ick weet 't is onwaerachtich.
Wilt ghy het zelven zien uw quellijcke en klachtich
Verdziet/ zo ghy het noemt? Die ingang ziet ghy wel:
Daer leeft uw liebe lief in schandlich overspel/
Daer werd uw' liefd' bespot met dwyfl broot- dzoncken vzeughden.
Is 't niet een lief uweel? daer ghy dus in verheughden/
Daer is 't bordeel uwz liefs/ die darilyck heur begeeft
In narming heures lief/ die heur weer-minne heeft/
Zwewend uw zothed by/ beklaeght u teughdens leven.

CIP.

Ach alderdzoefste eeuw! Geen g' loof kan ick het gheben/
Hebt ghy 't ghezien Margriet? bodinne mynes dood.

MA.

Gezien/en vaerk ghezien heur wuple werkens smood/
Ghy zult het zelven zien/ de dozzaerk uwz getreure/
Want heden is hun dach/ en tijds bestemde ure:
Schuyld achter deze haech/ ghy zult hun beyde zien
Na hun boeleer-plaets gaen/ en watter zal geschien.
Vertoest hier/ stelt u neer/ zo zult ghy 't zels aenschoutwen
Wat uw beminde is/ die ghy noemt per' l der vrouwen.
Wel waer is u verstand? waer stuurt ghy u ghezicht?
Ziet ghy in't korte gras pets dat uw hert verlicht?
Myn waerden Cypriaen! Ach/kost ick met hem beynsen/
En met stil-zwijgens tent belomm'ren myn gepynsen/
Ghelijck ick u verzoek/ zo werden ick verzocht/
Medooghd my/waerde lief! deez' bloemen noch de locht/
Dit spakeloose gras/waer wy nu t'zaem op leenen/
Niet weten wat wy doen/noch wat de herten meenen.

De alder schoonste bloem ghepluekt niet op heur tijt
 Derwelck/verbalt/verdozt/natuur alleen ter spijt:
 Soo't kussen u beschaemt/waer toe zijn schoone lippen?
 Gheraecht die Cypriaen, laet gheen beguemenhep' stuppen:
 De kus zal uwen zijn ghelyck die is de mijn/
 't Schijnt dat ghy't lief ghekus acht g'lyck een zuure pijn:
 Thien dupsent die zijn haest ghetelt/en weer verloozen/
 Wat zeght ghy: epgen hert? wat zeght ghy my verhozen?
 Aelch dat uw azem/ lief/ bewalinden dit aenschijn/
 G'lyck douw't ghebloemt verquickt hoe mild lich zoud ick dyn
 Ghetroetel kus betaelen/met dupst kussen dubbel/
 Te kussen dupst werf dupsent is in't minst gheen trubbel.

CYPR I.

Al had de liefde u Mercurijs tongh verleent/
 W minne-tochts verzoek zou by my zijn beneent.
 Betooberden ghy d' herten g'lyck de Meere-minnen
 Mijn vast ghegronde trouwe zoud' ghy niet verwinnen/
 Mits mijn stantvaste hert ghelapent inde dooz
 Keert al het valsch gheluyd voor d'ingangh van't ghehooz.
 Noemt doch uw liefd gheen liefd/want liefd is opghetoghen
 Raest s' Hemels hooghe Troon/zins dat vleesch lust vermogen
 Liefds naem ghestolen heeft/en onder heure tent
 De lust Wou is gheplacet/en eerb're liefd' gheschend/
 Want dees verbloekte Wou niet heur niet brenghd als schaden/
 Ghelyck de snoode ryp verenteld de schoonste bladen.
 De repne liefd sieets duerd. hzoo-dzoneken luste sterft/
 De repne liefd is trou/de luste trouhep'd derft.

MA.

Zacht/zacht/daer komt Oraen, is't niet gh'lyck ick u zeyden?
 Houd u wpt heur ghezicht/en wilt my hier verbeypen
 Tot dat ick home weer. CYP. O alder droefft' ghezicht/
 Da Hemel waer's uw nacht? Verdupstert 'theld're licht.
 Nu zult ghy Cypriaen de waerhepts proef ontdecken/
 Om deze ziele wpt uw lichaems rif te trecken.

O R A N I A.

Noyt was ter Wereld pets goets dooz menschens doent getwocht
 Soo aenden Hemel hulp daer toe niet werd verzocht.
 Van hier ging ick ter kerck met quellijcke vermoedhep'd/
 Nu bind ick my gerust dooz Godes milde goedhep'd/
 Mits ick gelaeten my gants stelle nae de wil
 Mijns scheppers/alhoewel ick angstelijcke tril/
 En beebe woort gezicht van't geen Margriet my zeyden/
 Wernits ick Woud-heers komste dubbelvck verbeypde/
 Dees ingangh zy my wees/ick trede in om zien
 Wat dooz de lust de s' vleesch balbadich zal gheschien.
 CYPRI. Bedroefde Cypriaen? tghhezicht zie't al te veel/
 God gabe ick ooghloos waer/of dat het waer myn deef

CYPRI.

83

Te daelen in mijn graf/ ach Heemelsche boozsichte/
 Waerom gaest ghy 't ghesicht? om te beooghen 't lichte
 Van dit treur-eynde spel? vermoorzen Cypriaen,
 En twijfelt mi niet meer: verdrencht nu dooz 't ghetraen/
 Dees oogh-ghetuyghen nu/ uw lief is u ontoghen/
 Uw lief een ander lief/ niet dooz de werlts vermooghen/
 Noch menschelijck beleyd/ maer dooz de minne-wet/
 Die heeft u heur ontrickt/ en heur weerlief d' belet/
 Oraen was 't niet ghenoech/ ghy noyt my gunste jonden/
 Waerom bedrooght ghy my noch dooz u valsche verkhonden?
 En woorzdt dat Cypriaen van allen kusten zoet/
 Ach d'zoebe herte sterft/ verkleumt de lauwt uws bloedt.
 Zy die u 't leven gaf zal nu de oozzaeck wezen/
 Van uw onrijpe dood zy waer eertijds wpt rezen:
 De vloedn uw's ghetuoeght/ en u volmaechte bycught/
 Vermoorzdt de ziele nu van uw verquiste jeughd.
 Sterft spoedich Cypriaen ghy hebt gheeynd uw leven/
 Laet deze bitt're dood uw pijn verlichtingh gheben.
 Hoe? zoud ick sterben dus? en zonder dat ick wzeerck
 Het leet dat my gheschiedt? en dat ick eerst doozsiceck
 Het hert van die 't my doet? booz d' ooghen zyn gheloken/
 Rust niet ghy stouen narm booz dat ghy hebt ghebroken/
 Dat schalcke en booze hert van hem die d' oozzaeck is/
 Wat ick mijn schoon verlies/ en op dat ick niet mis/
 Is 't best dat ick verwachte hier/ en my hou verburgen/
 Ontrent de lommer-haeg/ en daer zyn hert verwurghen/
 Als hy tracht in te gaen/ na zyn beminde boel.
 Belaes! mijn herte klopt. het schijnt dat ick gheboel:
 Een waerschuld in mijn bloed gh'lijck of verraderijen
 Het eelgheboozen hert in gheender wijs kan lijen.
 't Is best dat ick hem roep tot opentlijck gheberht/
 Waer tijd ghetuych zal zyn van mijn verdriets onrecht/
 Dies ick hem daeghe wpt: hier zal ick hem verbeyden:
 Reen/ d' Daegh' naers mochten 't zien/ die zouden 't willen scheyden/
 Ghelijckmen vaecten zach/ en onderzoeken gaen/
 Wat 't behtens oozzaeck was/ en waerom wy 't bestaen/
 Dissaech ick 't gheen my pozd/ booz valsche men my zal schelden/
 En so ick 't hun onderck zal deze tonghe melden
 't Woelereen met mijn lief/ 't welck heur eers same schent:
 Ach dat ghy Cypriaen heur nimmer had ghekent!
 Hoewel 't een ander mind/ mijn liefd kan niet verkeeren/
 Te meer zy my veracht doet meer mijn liefd vermeeeren.
 Het gheen men niet verkrjcht men pberichst begheert/
 Zwerdt zulck byz Cypriaen nu 't d' onderblindich leert.
 Schen ick mijn Enghels eer zo dood ick zelfs mijn ziele/
 Die zy langh heeft gheboedt en acht loos ick verniele/

Mijn oude trouwe trou/ om wezen deze ziert/
 Die mijn Goddinne Vrouw veroorzaeckt in mijn hert:
 Nochtans hy sterben moet die mijn lief heeft ghesloten/
 Doch g'lyck hier doodslach noyt kan blijven strickt verholten/
 Ja 't stomme konde bloed krupt daer 't niet gaen en kan:
 En meld de doodslach suet/ ondeckt de wisse man:
 Bring ick my in 't verdziet. hoe? vrees ick dan het sterben?
 Zoo 'k immer sterben moet? dees daed zal doch verwerpen
 Een glorieuse naem/ want zo ick hem doozsteek/
 't Is teken mijns herts trou/ vermits ick 't onghelyck weeck
 't Welck aen mijn lief gheschiedt: want zy was niet ghebooren
 Om zijn gheboel te zyn: mijn Enghel was verkoozen
 Dooz Hemelschlyck besluyt om kupshepds pzonck te zyn:
 Zyt Hemel myn ghetuygh: desgh' wick om dat zy mijn
 In echte staet zoud wezen/ t'racht na dees virtozz/
 Onsterfelycke naem/ en Bataviersche glozz.
 Orania, mijn lief/ ontfanght dees trouwe ziel/
 Die offer ick u op/ ootmoedelyck ick kuel
 Dooz u/ mijn hoogh' Ruitaer/ haert wel souv'reyne Vrouwwe/
 Hier zal nu blycken klaer mijn onbevynsde trouwe.
 Orania onteert? die onbebleekte roos?
 O dact'le byple minn'/ ach gapshyepd/ schalck en loos.
 Als ick hem heb ghehert zal ick dit hert doozwonden:
 Hier zullen zyn/ helaes! twee dooden dan bevonden/
 E'en dooz dees hand ghedood/ en d'ander dooz de rouw'.
 O alder-dzoefst ghezicht! o treurelyck aenschouw!
 De galnte dezes bosch met een mach murmuren/
 Vermits mijn luer ghenot dus Metamorphoseren:
 Was 't hier niet waer mijn lief my in heur narren sloot?
 Is 't hier niet waer ick nu my gwynend kerne dood?
 Was 't hier niet waer ick vond mijn langh betrachte haben?
 Is 't hier niet waer ick nu my zelven zal begraven?
 Was 't hier niet waer mijn lief zo stryden dooz haer eer?
 Is 't hier niet waer zy die nu heeft verloozen weer?
 Aick luckkeloos ghewest! o bittere ghedachten!
 Gheheughenis/ helaes! webuldert dzoebe klachten/
 Gheheughenis waerom is 't dat het u gheheught?
 Gheheughenis te weed vermoord mijn lentens-jughd.
 Beooght ghy noch de plaets? ha boomen mocht ghy spreken/
 Ghy olme-lommer-tuygh/ bewyft nu eenig teken
 Van 't gheen hier was ghepleeght/ dat ziel verquickingh zoet/
 Beweeght u stomme lof dooz mijn verwurgh ghemoed.
 Crild aerde nu ghy ziet d'wrtmunting dezes wond'zen/
 En dwyftert Hemels tent/ byp buldert/ laet het dond'zen/
 En tiert ghy trotse zee/ u opent bypne aerd/
 Sloct al de schepflen in/ helaes! wy zyn niet waerd/

Dat wy ghenieten lucht om boeden 't reed'lyck leven/
Bereyd u Cypriaen, 'k wil my na hun begheven.
Margriet die zeyden my 't gheen ick hier nu bevin/
Ziet wat de liefde vermaght/ en hoe ons plaeght de min.

't Vijfde Bedrijf.

THEODORA, ROEMERT. Theodora
in lagers kleden.

THEO.
ROEM.

Riend Roemert zoudt ghy my niet hebben dus ghekent?
W in dit Goere kleet: Noch twiffel ick of ghy 't bent.
Wat heeft de lief de kracht/ wat heeft de liefde vermogen?
Vermoozt de herten dooz 't afkeer/en onmedoogen.
Ee jenge maecht als ghy dooz minnes schicht verblend/

THEO.
ROEM.

Wiens teere jeughdt onlanghs verleen ick heb ghekent/
Noch kinds/ het schijndt ick u noch op mijn narmen Houde/
En stuur te staen en gaen/ en ick u leeren zoude/
Te sprekien Taet en stem/ als ick in dienste was/
Doen waerdit ghy zo be vzeest/ pets schicht rechts u verbaerde/
Zo datmen niet voozdacht u vooz verschrick bewaerde:
En nu gaet ghy alleen in 't Waeghsche- bossche-woudt/
Niet vzeezich noch beanght/ dan onbeschreunt versoudt.

THEO.
ROEM.

Die liefdens kracht bestrickt / en vzeest gheen ander wonden.
De liefde heeft in u g'lyck-aerdicheyt ghevonden/
Verbozndt u van een maeght in mannelijcke schijn/
Wie zou gheloben dat dit Theodoor zou zijn?

THEO.

O dat ghy zaeght myn hert/ hoe 't hoefken daer is herende/
Het is een wyerde kancker die 't hert is upt teerende/
Zaeght ghy dees boezem Roemert 't zoud u hert verlaen.

ROEM.
THEO.

Is 't Woud-heer Theodoor? heb ick niet wel gheraen?
Ghy hebt het recht ghetrest. ROE. Ziet wat de liefde kan wercken.
Durfte ghy in manmens kleedt in dese vzeemde percken/
Wu maeghdelijcke eer dus stellen in ghebaer?
En of het yemandt wist/ ghy zoudt in 't openbaer/
Ganssch schennen ulde eer/ dan waerdit/ helaes! ach armen!

THEO.
ROEM.

Ghy weet niet wat ghy zeght/ de liefde zal my beschermen.
Ach watten zotten tocht/ ziet watten gaplen grit/
Die Jeughdens herten dwinghd/ en teugeld zin en wil/
Zy waendt dat niemant ziet/ 't geen heur herts schichten wenschen
Wat mach de liefde zijn? THE. Een dwing-God aller menschen.

ROEM.
THEO.

Waer hebt ghy nu gheweest dat kan ick niet gheraen.
Aecht tijdigh gingh ick/ Roemert, waer ick had verstaen
Wat mijn beminde lief zijn jachte zou aenbanghen/
Hoe spoozden doe myn hert? Ach liefde wat herlanghen.

Had ick / tot dat Woud-heer quam daer hyt had ghemunt:
 Recht anders het gheviel als my eerst was verkund/
 Want als ick naeckten by de nieuw' gheplante linden
 Daer vond ick Woud-heers hond / 't welc van mijn beminden/
 En ghelijck ick alles lief wat Woud-heer opt behaeght:
 De voetsteen / en de grond waer Woud-heer heeft gheiaeght:
 Zo locten ick den hond / en nam hem met voorzachte/
 Wel wetende hoe waerde dat mijn lief hem achte/
 En dadelijck besloot hem zijn / en mijnen heer
 Te zenden / nits ick wist hy hem zocht op en neer/
 Op hoop dat ick daer deur zijn weer liefd zoud' verwyzerken/
 Doch hoe 't boozts met my ging zal ick u nu vertrecken:
 Nits Woud-heer quam op 't slach / en met wat heuschepd dat
 Hy sprack tot dat ick hem de hond ghelevert had/
 Doch niet beloften dat hy 't aen my zou vergelden/
 Dan doen hy had de hond / helaes! mijn Woud-heer schelden/
 Ondanckbaerlijck / en wyzed / ontvluchtende my ras/
 En zonder hy voldeed 't gheen hy my schuldich was.

ROEM. Da Woud-heer overwezed / 't schijnt hem ghebreckicht ghevoelen/
 Hoe kost ghy Theodoor uw toogen noch verhoelen?

THEO. Ghelijck of zyn koude aerdt het vier mijns liefds onstach:
 Want zyn onvriendelijck loon int minst mijn liefd niet bzack/
 Waer heeft dit arme hert tot meerder liefd ontfeken/
 Nochtans zo pooghden ick my van Woud-heer te wreken:
 Ziet watten zoeten wyaeck: om in dit Jaghers kleet
 Myn lief te moghen zien het waer hem lief of leed/
 Dies ick my doen terstond dicht by de Jaghers sielden/
 En om dat ick my zelfs niet onverzies zou mielden
 Hiel ick my byten schoot om niet te zijn bekent /
 Dan ghelijck de liefd' my dreef: zo quam ick vaech omtrent
 Myn waerd' en lieve lief, en boeden op 't gezicht/
 Want als ick hem aenzach terstond mijn hert verlichte/
 Nu ben ick hem weer quijt / die alder ceste man/
 Die alderwezedste held. ROE. Theodora ick en kan
 Niet heelen 'tgeen ick denck / 'twelck spruyt uyt oude trouwe
 Die ick u schuldich ben, denck dat ghy zijt een Vrouw /
 En u gansch niet betacmt 't gheen reuck loos ghy bestaet.

THEO. O Roemert dat ghy wist hoe ick opt hel ghehaet
 Een eerb're magght heur liefde zoude openbaeren/
 Doch my was onbewist dat hier geen wetten waeren/
 Als nood de mensch bevrict, dus liefd' my dwinghd / ick moet
 Ordecken mijn verdziet, ach hoe mijn jeughdens bloed
 En dit arm' herte bzand / verwarrende mijn zinnen.

ROEM. Waer ick als Theodora 't zou hem niet beminnen.
 THEO. Als d'Oogen eens verspien waer dooz men eerst verkieft/
 En datmen boozts besluyt / en 't byt hert verkieft

Van werbden liefdens klaef/ vermits 't herleg ons zelven/
Weet ghy dat liefde kan 't mid-punt ons hers doordelven/
Verboymende de ziel: na repne liefdens wensch:
Dus liefde verandert flux nature hande mensch;
't Is Theodora niet die myn herts ziel ken teug len/
Al waert in mijne macht/ al had mijn wille vleugh len/
Mijn ziele stond't niet toe/ want hy door liefde leeft/
't Is Woud-heers liefde alleen die mijn here 't leven gheeft.

ROM.

Te amelen is 't best. wilt ghy in dese kleeren
Gaen na idu Waders Pups? 't zal schand'lijck u onteeren.

ТМО.

Wilt ick waer Mieuwes is/ hem gaf ick in bewaer/
Mijn hulzel en mijn keurs by 't hups Perzija, alwaer
Ick hem belasten dat hy my zoud komen binden:
Ziend Roemert zo ghy opt my trouwelijck bekinden
So wildt eens derwaerts gaen/ zeght dat ick hem ghebief
Hy my de kleden byenghd die ick daer by hem liet.

ROM.

Zeer gaeren Theodora, waer zult ghy my wachten?

ТМО.

Hier of hier dicht ontrent: o blioghende ghedachten!
Ghedachten ha ghedacht! hoe weedelijck beheert
Ghy deze boyt? Helas! hoe pynelijck wpt-teert
Ghy 't overwonnen hert: door hoop om te verwerben/
't Gheen daer de ziel na haect die duyzend doon moet sterben.

*'t Verlangbens quel na's herts ghewenschie hoop,
Smert verdriet en rouw wyt hun nature teelt,
Waer 't hert na haect daer neemt 't ghezint de loop,
Mist dan ons voorneem het herte treurich queelt:
Ach zwak verkiezēt hert, vol smert, wat's d'oorzaak ws geklaeg?
Helas! ghy styght te hoogh, en uw luck is te laeg,
Keert keert, flux keert, en keert na 't oud verdriet:
Want Woud-heer die ghy lieft u wredelijck afoliet.*

Wat grūzert zie ick daer? of hy my wil bespen?
't Is best dat ick nu gae waer hy my niet kan zien.

HORATIUS, EN ADRIAEN.

HORA.

Ick heb wel op het hzeetst aen Heereman herhaelt/
Het gheen my inwaerts quetst/ nochtang hy niet en taelt/
Te stillen mijn herts quel/ of liefde/ hoe zal ick it noemen?
Zou dit besneude hooft van liefde durben roemen?
Zou in dit koude bloed Cupidos vinn' ghe pyl
Doel treffen na zijn lust? en heerschen booz een wijl/
Door krachts zins natuur in my daer 't iset betaemden?
Het schijnt ick ziet/ ick voelt/ gh'lijck of natuur heur schaemden/
Der.

Verbieden niet de Jaeren gayle minnens klap /
 En waent ghy blinde wicht my noch te treffen knap /
 Ontspant de schicht uwz booghs/merckt wien ghy wilt beschieten/
 Doch uw verblinde oogghen reden nopt toelieten/
 Dan reuckloos zonder wit uw pijlen vliegghen heen /
 Uw kindshyepd 'tal verschoont want ghy zyt zonder reen.
 Tupt met u aerds gheleick / k en weet niet hoe ghy durste
 Op deeze oude leden en verkleumde bozse
 Stout plaetsen uw gheweld/bats uw verhetete bloed
 Waer mijn bezozen bozst uw snure afkeering doet.
 Dzeest ghy inde houd' uw wezen te bedelven /
 Al waer dat uw' natuur mocht raken van heur zelven/
 Wat zegh ick / droom ick g'heel / Is't niet uw aerds manter
 Dat die waer ghy in sluypt steets branden in uw' vier /
 Wat bzaegh ick / voel ick niet / t'chijnt dat mijn arme herte
 Orania verteert/nopt vaelden ick meer sinerte/
 Want zins sp' sal mijn hert/helaes/dees gr'izen man
 Op heur ghezichte voeden/dies ick tughen kan
 Dat liefd' als opper-God is moghend' van ghewelde/
 En waer hy plaetze neemt zich zoo beheerschend selde
 Dat elck zich zels verliest/ en zoekt na weer-liefds vrucht
 Ick zoek helaes/dan mis/en quijn doorz liefdens ducht.

ADRIA. Horatius, hoe dus / hoe zyt ghy/Heer/dus moed' loos /
 Is uwe wijshepd' tzoek. en zyn uw' zinnen broed' loos /

Bedaert/uw' oude hert/en toont u duldich/Heer/
 Die ljdzaam onluch bzaeght daer is' t'luck gunstich weer/
 Wijs is hy die't al beynst als' t'niet gaet na zyn wille.

HORA. Ghy weet niet wat my deert / t's zilcken bzeemden grille
 Die niemant recht verstaet als die't erbaeren heeft:

Delaeg/bzrend/Adriaen, die in dees znuerte leeft/
 Ghelijck dees Gypzaer t doet / gheen beynsen kan hem stillen/
 t'Is zilcken bzeemden quaet dat wy niet trachten willen
 Te zwijgghen t'gheen men woeldt/en is zo bzeemt van aerdt
 Dat waerinen hem verzuft/hy meerder groepd/en baerdot
 Doch quellijcker verdziet/t en is u niet te upten
 Hoe schalck en loos hy is om d'herten te besluypen:
 Ja dat wyt kill ghe gronden hier ghe zuchten blien
 En die hy dus bestrecket niet als dupst duchten zien.

ADRIA. Wat ist daer ghy van spreeckt / ick ben niet u beladen.

HORA. t'Kan niet ghewroken zyn/en zult het oock niet raden
 Ziet ghy't niet int ghezicht / de sp'eghel mijnes hert
 Het treurende ghemoed als t'Beeld mijns zielens smert.
 Doch merckt ghy't niet' tis reen/want wien zou durben zegghen
 Dat in een ps-houd hert noch vier'ghe vlammen legghen.

ADRIA. k Verstaet uw meeningh niet/wat is het doch daer ghy
 Dus greuwelijck van klaecht / is't goed verlies/waer by

W'v boozneem luck-loos faelt om in uw' oude Jaeren
 Te leben na uw' lust / Horatius zeer gaeren
 Ick d'oorzaeck weten zoude / is' t'herles van maechy/
 Wan v'zand / of bloed-berwant / my antwoord op de v'zagh/
 Of is u pets mislückt / Het gheen ghy anders gisten/
 De wijsten oock wel doold / en of het u eens misten
 Kan dat de ruste roben uw' bedaerd ghemoed?
 Ter wereld niemant is voor onlucks ramp behoed.
 Of isser pets dat streckte teghen 's Landts welbaeren/
 Want d'oude lieng ghemeen hun quellen met die maeren/
 Bezogghende het best dat tot 's Landts welvaert streckt.
 Ick bid u dupd'lyck / spreek / wat ist dat u ghebreck?
 Horatius gr'yp't moed / laet rebenen u teug'len
 Is u hulp in mijn macht / mijn wille die heeft bleugh'len/
 De v'ziend'schay ons ghebied d'een d'ander by te staen/
 Wy moedich my ghebied / uw' wil zal zyn ghedaen.

HORA.

Heur hayzen glinst ren g'lyck de Hemels goude straelen/
 Het schijnt de Zon van daer 'n God'lyck licht moet haelen.
 Twee schoone tintel-sterren met prachts Majestept
 Ick in heur v'zallen zie / tgeen zoo mijn ziel verlep
 Door Ziele-roof-ghelonck / en 't'hemeljcke wezen
 Ja dat de minste gluur het stoutste hert doet v'zen.
 Nochtans een groot ghebreck natuur niet kost ontvlien/
 Welck is dat heur ghezicht heur zelven niet ken zien.
 Heur kaerckens Purper rood / ghelijck Aurora spoedich
 Rijst / en v'ber bloost ghemoetende Pheeb moedich.
 Twee lippen k'raelich schoon / die nimmer missen doud
 Dankander kussen steets v'p liefde tot hun Doud.
 Wa schoone W'vozen bingh / verweende beeldds volmaeckthepd/
 Belwaerders heures tonghens kunstighe bespzaeckthepd.
 Wa schoone Marm're hals / en zup'ze witte spier/
 Doert heure eed'le hooft met hooftjcke manier.
 Natuerens kunst z'p d'zaecht als Marm're App'len aerdich
 Het blauwe ad'rens ciereels zup'ze hooften waerdich/
 Doch' trecht besch'ijf van dien ken niemant doen op t'best/
 Ten z'p dat ick die noem v'zoodzoncken Venus nest.

ADRIA.

HORA.

Horatius hoe dus? Hoe? zijt ghy bupten w'esten?

En blijft z'p dus versteent wat zal ick doen ten lesten?

Want hoe ick meerder zucht hoe t'her meer zuchten wil?

Door heur afkeer/helacs/ick anghstelijcke tril.

ADRIA.

Aberstae de grond noch niet/wat du'pker mach het wezen?

Bemind de oude gekk? wien ken hem dan ghenezen?

Ja't liefde die u quelt/en oorzaeck uw' gheclaeck?

Warachtelijck ick schaemt my dat ick het hem v'zaech.

HORA.

En oft de liefde waer wat zoud' ghy daer toe zegghen?

ADRIA.

Dat in een oud wijs man geen zotte liefd kan legghen.

In zo bedaedden man / zo statich / wijs / en hzoet /
Stock-oud / en gansch verlijft / die tijd wit grypzen doet /
Zou die hzoob-dzonken min noch waenen na te apen /
't Betacemt niet graeuwe hoofden / maer wel ionge knapen /
Doch zo u d'eenichepd verdzietich vallen moecht /
En dat ghy om 'tghemack dan onder allen zocht /
Een hzondwelijck verzaem / 'twelck re'en en willijck hier is /
De mensche wpt nature een gezellich dier is /
Quelb u daer mede niet / ick wil u daer toe raen /
En helpen na mijn macht u zulcken koop toe slaen /
't Dost zyn een oude hzoou / en eerlijck van geslachte /
Een iong u niet ghelijck / wacht u wel hzoou die hzoachte /
Want ghy zijt oud en houd' de ieuht u gansch veracht /
Zy nam een ander haest als ghy daer minst op dacht /
En uwen platten mujs en zou u dan niet passen /
Ghy weet niet wat hzoou hzoucht in mapsche niet kan wassen /
Een oude houde hzoou / wat lust waer dat hzoou my!

HORA.
ADRIA.

Horatius hoe dus? wilt ghy noch slapen by?
Zy liep wel van u hzoou / ghy kund doch niet als grollen /
Zoud' ghy een Venus dier noch durben minlijck smollen?
'k Lach als ick daerom denck / om dat het niet en sluyt /
't Klinckt my wel hzoemid in 't ooz / men speeldent hzoou een kluyt /
Zoo't onse kamier wist / want alle Beden-rijckers
Staet het berispen by / gelijk Zede-bekijckers.
Dus stelt het wot u zin / en slaet het vander hand /
Want dat het yemauid wist 't waer hzoou u groote schand /
Ww lijf staet daer niet na / wilt daer niet meer van kallen.

HORA.

'k Ben noch een hzooulijck man / en 't zou my wel aenballen /
'k Ben groender als ghy waent / denckt ghy dat ick niet kan!

ADRIA.

Ghy mooght een goed looper zyn / doch 'tschijnt u gansch niet an.

REYNHERT.

REYNE.

O alderdzoefste maer! 't zyn onze oude zonden
Die werken dat wy noyt barmherticheyt en vonden:
Ten zyn de menschen niet / 'tis Hemelijck beloop /
't Is nu met ons ghedaen / nu sterft al onse hoop.

ADRIA.

Wat stemme hzoou ick daer? zo dzoebich en zo klachtich.

REIN.

Waer is uw goedheyt heer? O hoogen God almachtich!
Da Sterren wat's u doende? vermoord ghy onz' hzoouspoet?
Wespot ghy onse hoop? en roofst ons aller goed?

ADRIA.

't Schijnt Reynheres stem te zyn / laet ons gaen verwaerds haerbij.

REINH.

Waerom beklaegh ick u O Hemel zo rechtveerdich?
Ghy Reynhert hebt de schuld / ghy zyt de oozzaeck wis /
Ghy sturden't hier waer door de blam ontficken is:
Ick heb het spel gewocht / op my zo moetmen't wozeken /
Ghy eerst ontbltst de hoal daer't hier door is ontficken.

doch

Doch d' Hemel is bewist dat liefd my heeft ghestuurt.
Bedroefden Cypriaen! Orania die trunt,
Zeegheer van rouwe qundt/ en Heer man mach wel klagen/
Verdruchte Bataviers! bedroefde naere dagen!
Mijn hert dooz rouwe barst/ 'k weet qualijck waer ick blie/
't Is alles druck/en quelle wat ick hoor of zie.

HORA. Wat's Reynhert d' oorzaeck uwes zuchten en uws steenen?
REI. Het algemeen verdrzet. helpt by onse staet beweenen:
ADRI. Spreekt dupdelijcken wpt/ zo machmen u verstaen.
REI. Het geen men lang verwacht heeft/ is ons nu ontgaen/
Zeegheers geliefde kind/ de stein zyns oude Taren/
Waer doozmen heeft verwacht Batavias welbaren/
Vermits 't Orakels wil was heur met Heermans zoon
Te huwen/ om onse Vrouw Diana te voldoen/
Orania ick meen/ 't hert scheurt my dat te segghen.

HORA. Orania? wilt my het dupdelijck wpt legghen/
Die schrikelijcke maecht? die alderwaerdste Vrouw/
De tranen barsten wpt als tekenen mijns rouw:
Hoe! is zy dood? REY. Ach neen! maer sterben moet zy deerlijck.
Delacy dat is 't minst/ heur doenten zijn t'oneerlijck.

ADRI. Oneerlijck Reynhert? hoe? HOR. 'k versta u noch niet wel.
REI. Om dat zy is betraept in leelijck overspel/
't Is Dzienden te bedroeft/ zo ghy hier wilt verheyden/
Ghy zult heur moogh'lijck zien na d' offer plaetse leyden
Die deughdelijcke Pymph/ dat alderzoonste hert
Als ick het wel bedenck 't mijn zinnen gansch verwerd:
Doch d' oude syreucke zeydt als wijze lipden dwalen/
Zo maken zy te grof. ADRI. Wilt ons nu woort verhaelen/
Wien dat heur heeft onteert. REY. Delaes! zo waerden bynde
Als ick opt heb ghehad. HOR. Heeft hy heur langh bemind?

RE. Delaes! hoe weet ick dat? baeck hoozden ick hem klagen!
ADRI. Zo melden hy zijn smert. RE. Ick bid wilt niet meer braghen/
Dan zyn onlueck beklaecht. HOR. Is hy 't dan niet ontvlucht?

RE. Dit 's my noch onbewist/ en 't ghene ick beducht.
ADRI. Is hy oock in 't verdrzet zo moet hy mede sterben/
Want beyde schuldich zijn. RE. Mocht hy zo veel verwerben/
Zo nam hy wel ghedult. HO. Hoe meent ghy Reynhert dat?

REYN. Om dat ick weet dat hy gheen tydingh liever had/
Dan dat het selve zwaert 't gheen heur hert zal dooznyden/
Doch zyne hert doozstach: ach! die hem zulcken vlyden
En lieve mare bzocht! maer zo zy sterft alleen.
Zo zal hy met gheklaech en droeffelijck ghewezen/
Daegs sterben duyzend daon. AD. Wat Held mach dit doch wezen!

REYN. 't Is onzen Cypriaen, HO. Heeft Cypriaen dan dezen
REYN. Zo lieben repnen maecht in dit verdrzet ghezoght?

REYN. 't Is Cypriaen waer dat de minne-kuur in wooght.

Hy niemant heeft ghetrouwt/ waer door 't recht hem zal bzyen:
Maer d' arme en byzoebe maecht zal deerlijck moeten lye/
Dermits zy met Woud-heer ten Houw'lijck was beloofst/
Doch nopt hy liefden heur zo peggelijck gheloofst/
't Gheen heur verbzooten heeft en gantsch verwerd heur zinnen/
Dies zy besloten heeft een ander te beminnen.
Da wyreden Woud-heer ghy alleene hebt de schuld!
Van deze maechdens ramp/ want zy had gheen gheduld/
Dat ghy alleen de jacht en heur niet zoude lieben.
Hoe vaeck heeft zy 't gheklaecht met duyzend bloed' ghe byeben.
Doch hoe schoon dat zy spzack ghy achtent g'lijck de wind/
Niet denkend dat ghy met herts pber waerd bezind.
Orania die treurt/ helact met groote reden/
Dus laet ons nu ghelijcklijck storten ons ghebeden.

ADRI. Door dit onnoos'le bloed. HOR. Gheen onrecht d' Hemel doet.
REYNH. Heer gheeft heur recht beken. HOR. Een oordelt nae 't ghemoed.

Orania onteert met reden machinen zegghe/
Dat onder eer' b're schijn oneer' b're wercken legghen.
Ziet hoe ick was verblind/ wie docht dat deze Woutw/
In minne kuure was/ en eerloos weezen zou?
Den Hemel hoeden my/ zoud' ick in d' oude jaeren/
En Verfst mijns levens nu met zulcken vrou vergaeren?
Maer is heur schoonhepd nu waer door zy was ontzien?
Nu zal de eer en schoonhepd ghelijcklijck heur ontvlien.
O krachtighe natuur! die verre boven leere
De menschen hier beheerscht/ en deze Joff'ren teere/
Da uwen wil ghebied/ doch zoment wel aenmerckt
't Is alleen niet natuur die inde Wroukens werckt:
Want vaeck men heeft ghezien hoe deftich en hoe eerlijck
Onz' maechden zijn gheweest/ en naderhand zo deerlijck
Door vuyde knapens klap/ die listelijck/ en loos
Met schijn van reyne deughd/ ontstelen 't hert des roos/
Ghelepd/ in 't blinde nets beloften heur te trouwen/
En lacy/ zy gheloofst de schalck zijn woord zal houwen/
Dermits al heur ghezindhepd op de minnaer valt/
Maer/ laes/ de loozen byoch met zijne trouwe mald:
Zy waenende zijn liefd onbykelijck te binden/
En die ghegheben trou vasthoudende te binden/
Dergunt hem zijn verzoek/ dus zijnde hy ghezoekt/
En byt zo aende hoeck daer d' Hangh' laer lang na zocht:
Dermits de blinde minne 't arme wicht doet doolen:
Wetrouwend dat dit spel wel blijven zal verhoolen:
En flux daer na den boef die 't duyffen heeft betrap:
Door zijn bydzoncken spzack die hy de maecht toe klapt:
Wlicht na een ander min/ en wil na d' eerst niet taelen/
Dus is d' eerlooze ghyt de oozaeck heures dwaelen/

Die listelijcke is ghebrocht in 't zwaer verdziet/
 Zy acht heur minnaer trou/ maer lach/ vint het niet/
 Beklaerghelijck bedroef. mocht ick hier eens ghebieden/
 'k Zou zulcken strichten wet booz ons Wataessche lieden
 Gaen stellen/ en waer pemant zo vermeet'len en stout/
 Dat hy bestep een maecht/ en welijck niet ghetroudt/
 Het leven hy verloor/ en niemand soud 't verhind'ren.
 Is 't niet een zwaer verdziet dat goedeltens hun kind'zen/
 Dooz sieltelijck belepd nu daechlijcks zijn gheschent:
 Ghy Watabierkens zijt doch minner zo verblind/
 Die gloyp uwes saem met boozsichte wilt bewaren/
 De laure krans is uw/ die ghy zo langhe Jaeren/
 Dooz uw eerbaere aert gheverchelijck hebt ghevoert/
 Verfoept dat booze hert 't welck na uw eere loert/
 Verzmaet de gayle min/ waer u schand' bleck is groepende/
 Besjoed u booz die schicht/ en zyt In Liefde bloeyende.

MARGRIET.

Lauriere kranse kroont uw Margriets hooft met gloze/
 'k Heb hupden na mijn wensch verwonnen de victorie/
 Doozichtelijck belepd/ en 't luck my heeft ghediend
 Dat my volkomen al mijn wensche is verliend.
 Orania is vast/ met reden mach zy klagghen/
 Doch Cypriaen die moet byp en vranck zijn ontslagghen/
 Vermits de straf alleen ghelepd is op de Wrou/
 Nu zy ghebroken heeft belofte eer en trou/
 En als zy is onthooft 't welck niet langh aen kan vzaegghen/
 Zo zal ick Cypriaen mijn hertens minne klaegghen.
 Orania die heeft alleen mijn wensch belet/
 Dat ick hem heb ghemist in mijn lust-zrecke bed/
 Nu zal hy mijne zijn/ en sonder langh te bozghen/
 Mijn hert van vzeughde klopt/ laet nu violen zogghen.

ORANIA, zijnde in ghevanghenis, binnen werdt droevich ghemuskeert, en ghezonghen dit navolghende, Orania midler tijdt slaept, en de musijck gheeyndicht zynde, ontwaeckt Orania.

Roefe borst zucht uyt uw hertens rouw,
 Vw Zon is nu ghedaeld, Helaes verlaten vrouw,
 Ick treur, ick zucht, ick ween, ick quijn, 'thert klaecht,
 Des sters onluck van een onnoosse Maecht.

2. Doch myn ziel van vrenchde schaterend' lacht,
 Mits nu de Pool ghenaeckt die by langh heeft verwacht,

Mijn leughd, verheughd, met vrechd, want ziet
s' Hemels ghezant die hem de Laurier biet.

3. Dies mijn dood helaes, gheen sterven is,
Want g'lyck t'lichaem de aerd ziel Hemel erwend is,
Dits' loon, en kroon, van eer, die d' Heer wis gheeft
Aen 'twr oom ghemoed dat na zyn wille leeft.

4. Nimphen al bewandelt vaeck mijn graf
En danckt onz' Vrouw Diaen die my heur gunste gaf.
Vaerd wel, vaerd wel, vaerd wel, wyt jonst staeg bloeyd
Op dat ghy al g'lyck Hemels spruytjens groeyd.

5. Treurt natuur, doch vreughdich zal mijn ziel
In d' Hemel zyn geplactst g'lyck' t'vleesch in d' aerd ver viel,
Ick vrees de pyn niet als ick mach zyn wis
Dat Cypriaen zyn leven zeker is.

ORAN.

Ontwaecht onruste slaep/wat was't dat my boozbeden?
Het schein ick in mijn droom Goddinnen zach die speeldt
Verheughelijck/ helaes nu zie ick anders niet
Als een benaude hoep vol naerheyd en verdriet:
t' Vermoepde zinne-hoer tot sluymeren my dzeben/
Doch 'therte en de ziel zeer aughstelijcke beven/
Door t' naken en de comste mijns rampspoed gheend:
Dat ick onschuldich ben den Hemel is bekent,
Nu rijst de gouden zon die ik niet en zal zien daelen
O Hepl' ghe Hemels licht/wiens Goddelijcke straelen
De Schep' len overtrest in nutbaerheyd en Lust
Door uw' gheswinghe loop die gheen minute rust/
Als ghy in't top uws hooght ghevlucht zijt van beteben
Tuycht mijn onnoozelheyd/ wilt mijn onschuld verbyeden
Ja tot d' Antipodes laet deze same blien.
Daerd wel Godlijcke Zon/de laest die ick zal zien:
Hoewel natuure treurt/hoe vreughdich zal mijn siele
In d' Hemel zyn gheswys! laet d'aerde t'vleesch vernielen
Ick vrees die pyn niet/als ick mach zyn gheewis
Mijn lieben Cypriaen het leven zeker is/
Al b'heerscher al en al laet deze held doch leven/
Gind dat mijn stem de laste vaert-wel hem mach gheben:
Recht als de laeste snick mijns herts verliest zyn kracht.
Die valsche en boose Griet heeft my hier toe ghebracht.

EELHERT.

Steen-hertich most hy zyn/ berooft van herts medoogen/
 Die ziende utwen staet/ niet met betraende oogen
 Beklaegden het onlück van u/ eerbaere maeght:
 En all ons welbaerts gront. **O** Batavieren klaeght!
 Laet byzlycke Pans zyn onz' plaegghen mi betreuren/
 Die eerst met vreughe zong/ laet rouwe 'thert verscheuren.
 Her-rekent heur of komst/ zy spzoot van God Pans stam/
 Om Woud-heers Zypt te zyn/ die van Hercules quam/
 Om Dianas toozen dooz hun Eest te stillen/
 En 't is dees waerde Wou/ die wy nu off 'ren willen.
 Orania 't is tyd/ beroyd u om te gaen.

ORAN.

Eel-hert vertoest/ ick bid/ helaes! had ick ghedaen
 Daer ick meed' ben belast/ zo waer ick straffe schuldich/
 En die gerechte dood ick lyden zou gheduldich.
 Maer dat Natuur/ helaes/ dooz dees ellende groot/
 Vermooyd wert dooz het zwaerdt (helaes onmoof te dood!)
 Ja't Eel-hert niet te vzeemdt! Had God natuur gegeven
 Een wetenschap/ dat zy mocht scheidn van dit leven/
 Doch zonder zond te doen/ in't werck heurs eygen end
 Om niet ghedood te zyn dooz't schycklyck instrument:
 Mits d' edele natuur als heur dood zal ghenaken/
 Helacy/ mocht dooz vzees heur schepper. Heer verzaken.
 Waer blijft dan d' edle Ziel? **EEL.** Jan spzeecht ghy bupten reen.

ORAN.

Eel-hert vmach zyn myn geest/ dooz't d'zoevige geween
 De zinnen heeft ontsielt/ zo dat ick meer wil zeggen
 Als ick met redens band wel vastlyck kan beleggen.
 Doch dat ick sterben zal/ en dat dooz mensche hand/
 Onschuldich/ en helacy/ met zo groote schand.
 Ick voel myn ziel die klaecht/ Natuur kan't niet verdzagen.
 Ach mocht ick sterben nu! 'k zout sterben niet beklagen/
 Vermits ick sterben moet. Gind Hemel my gebuld/
 Want ghy/ Al-Wetert, weet ick sterbe zonder schuld.

EELH.

Dat ghy onschuldich waert/ hoe zonden wy verblijden?
 Wy zonde blycht ons klaer/ ghy moet de straffe lyden.
 Ach hadden wy den Hemel zelven vets misdaen/
 En dat ghy tegens God dres zond niet had bestaen/
 Dooz ons ghebeden wy den Hemel zouden stillen/
 De Batavieren, lacy/ niet gelooven willen
 Dan dat ghy schuldich zyt/ en d'oozack utws ghequel.
 Hoe? zyt ghy niet betraeyt in godloos overspel?
 En waert ghy niet beloost om met Woud-heer te trouwen?
 En spzeecht ghy utws onschuld? zwijght/ zwijght of t zal u rouwen.
 'k Heb teghen d' Heylge Wet van God my niet ghezet.

ORAN.

EELH.

Orania 'k ghe loof dat ghy naturens wet/

- O R A N.** Dat 's liefds/niet hebt misdaen/maer wel ons God almachtich,
De menschen zijn 't alleen die 't my doen/ is 't waerachtich/
Dat ons gheluck van Gode komt door zijn ghebiedt/
God wil niet dat ick lyd' onschuldiech dit verdriet.
- E E L.** Ach arme droeue wicht! helaes bedruckte herte!
De onreen die ghy spreekt die spruyten wyt uw smerte/
Ghy doold in u ghespreck/ merckt wel op deze zin
Dat niemant quam in last hy brocht zich zelf daer in.
- O R A N.** Ick kilaech van niemant als van heur die my verlepden.
E E L. Ghy zinght uw oude liedt/ 't is gh'lyck ick boozen zeyden/
Ghy waerd u epgghen stuur/ dus niemant doch bekilaecht.
- O R A N.** Eelhert ick heb ghedoolt maer ben daer toe ghebracht.
E E L. Men niemant opt bedroogh of wil bedrogen wezen.
O R A N. Zo oordeelt/ Eelhert, dat ick schuldich ben in dezen
Zo Godelooze doent! **E E L.** Ziet zelven op de daed.
- O R A N.** Dooz d'uyterlycke schijn: men zich bedrieghen laet.
E E L H. Op 't werck alleen wy zien/ herts' zicht wy niet vermogghen.
O R A N. Herts' meening zetmen doech door beelden onzes oogghen.
E E L H. Wie heeft doch als ghy zelfs u in het bosch ghebrocht?
O R A E. Een schalcke looze Vrouw die mijn onere zocht.
E E L H. Ghy meent brodroncken minne die u heeft bedrogghen.
O R A N. Ach arge booze vrou vol list/ bedroch/ en logen.
E E L H. Waer om ghinght ghy int bosch? dat was te zot ghedaen.
O R A N. Ik Wist niet dat Cypriaen ten boschwaert was ghedaen.
E E L H. Het bosch ghetuycht uw daed/gansch vruchteloos is u klagghen.
O R A N. Ach datmen Cypriaen de waere grond mocht vragghen!
E E L H. Hoe? roept ghy noch om hem die u brocht in 't verdriet.
O R A N. Ick zweer dat Cypriaen mijn lichaem raecten niet.
E E L H. Hy die u heeft verlepdt wilt gh' onder hem noch buyghen?
O R A N. Laet dan die schalcke vrou de waerheyt recht ghetuyghen.
E E L H. Kan hy ghetuyghe zijn die in boelage leeft?
O R A N. Diana helpt my nu die 't in uw machte heeft.
E E L H. Verzoecht ghy aen heur hulp? uw arbeyd is verloozen.
O R A. Is hier dan niemant die mijn bitt' verklacht wil hoorzen?
Is hier niet eenen vziend die my nu handrept' doet?
E E L. Bezadicht droeue Vrouw/ verquickt u/ grijpt weer moed/
Al wat de mensch op komt zijn Hemelsche hoorzichten/
Troost u hier meed' vziendin/ laet dit u hert verlichten.
Al is de quelle groot die uw onluckich plaecht
De aldergrootste quel/ God vaecken best behaecht.
Bereyd u want ick moet u na den Tempel leyden.
O R A N. Om daer te zijn onthooft: wilt noch een wepnich beyden.
E E L H. Al dien die hoor de dood dus angstich zijn bezyest
Die is de breez des doots/ tien duyzent doon geweest.
't Verlanghen bande tijd moet u noch meerder quellen/
De breeze hoor de dood die oorzaecht naere Hellen.

ORANI,

't Nach zyn ick mid'ler tijdt verkrjgh zom vziend's ontzet.
 Wpiend Eel-hert noch vertoeft/mijn hoop my niet ve et.
 O Vader waer 's uwr liefde/ uwy Dochter te verlaten!
 Ach God bewercht zyn hert (ghy kenneer aller staten)
 Wedoogghen my betoont/ gunt Vader/ my bystant/
 Op dat zyn Waders hert/ my ropcht zyn milde hand.
 Het staele lemmet zal my en zyn hert dooz- sijn den/
 Die dood die my zal doen die dood zal hy oock lijden/
 Want hoe zeer dat het kind zyn ouders heeft bezind/
 Noch grooter is de liefde van d' ouders tot het kind.

EELH.

Orania, 't is tijdt. ORA. Nu wil ick my bereyden.
 Daert wel belommert bosch/ vaert wel/ mi zal verschepden
 Mijn ziele upt dit rif/ onluchtsch was den dach
 Als ick/bedzoefde maecht/ mijn Cypriaen eerst zacht.
 Liefde waerde Cypriaen, ick weet dat uwy mijn sterben
 Dien duyzent doon zal zyn. Eel-hert mocht ick verwerben
 Dat ick die trouwe Veld eens booz mijn dood mocht zien/
 Of dat mijn laste zucht in zyn ghehoor mocht blien/
 Waer dooz hy weten zoude dat mijn laeste zuchten/
 Niet spelden als zyn naem/g'lyck trouwe liefdens vuchten
 Van dit onnoof'le hert. ha zoete weste wind!
 Bebat mijn laeste spraek: ziet dat ghy die zo bind
 Dooz ruyzing uwes kraecht: bebat all' mijne leden/
 En wilt die niet voozdacht behendelycke leden/
 Al krippend ober 't veld/langs 't zoete reuckich krypt/
 Tot in Cypriaens dooz/ en barst dan stout'lyck upt/
 Telt hem mijn woorden toe/ en of hy u yets vzaegghden/
 Hoe dat ick sterben kost/zeght hem hoe ick beklagghden
 De wure mijns gheboort/ doch niet om deze smert/
 Dan slechts om dat ick mijn weer liefdens trouwe hert
 Niet zynwaerts toonen mach/dies ick my droevich quelden:
 Want ick zyn repne liefde met liefde niet ken verghelden:
 Vermits onrijpe dood. en zeght hem dat mijn gheest
 Die dus langh boedster van mijn lichaem is gheweest/
 In 't stomme haeghsche bosch hem inuner zal ghemoeten/
 Om Cypriaen met duyft omhelzinghen te groeten.
 Daert wel mijn Cypriaen, lief/ Cypriaen, vaert wel.

EELH.

Orania hoe is 't! helaes de droeve quel
 Die dood heur teere hert! mit's als zy wilden upten
 Heur lief Cypriaens naem/ heeft zy doozts willen sluyten
 De tenten heurs ghezicht/ helaes! bedzoefde Vrouw/
 Ach/ wat ellend is dit? zy sterft van lout're rou.

DIENA,

't is meester noch niet dood. EEL. Laet ons heur t'zamen vzen-
 By 't versche water om heur aenzicht te besprengen/ (ghen
 Op abontuur of zy alleenlyck waer in slaentwt/
 Ick zacht aen heur ghezicht dat heur hert was benauwt/

'Is moogh'lijck Godes wil die niet en wil ghesenghen
Dat wy dees waerde Wou ten offer zoude bzenghen.

CYPRIAEN.

Veroordeeld is mijn lief/ o onrechtvaerd' ghe wet!
O Hemel toont uw kracht! uw' macht/ o God/belet
Dat deeze offerhand onwetend niet gheschiede/
Waerom zou deze ziel op 'tspoedichste niet blieden
Om vpen heur die niet in 't minste heeft misdaen/
O doofhepd met wat guel gaet ghy dit hert belae!
Ha zuyverste Goddin! ick zweer booz ghy zult sterben
Wil ick wpt loutre trouw/mijn leven booz u derven.
Zy sterben? 'zal niet zijn/ heur sterben waer mijn dood/
Mijn hert beklaecht heur guel/ mijn ziel beweend heur nood.
Dees ooghen zijn verblind/ booz 'tbloed ghe bitter schyzen/
Wiens langh en doof gheween mijn zinnen dolend lepen.
Hoe? wat? 'zal zy sterben? Neen. De sprakelooze aerd
Zou barsten sprackelijck wpt/ zo ick niet ontverbaert
My in heur plaets begheef/ laet nu mijn trouwe blijcken/
'k Begheef my in heur plaets/ heur zal ick niet afwijcken.
Sterft willich Cypriaen, want die u heeft ghehoord
Dooz heur verweent ghezicht is waerd' dat ghy uw bloed
Verstort om deeze jymph van 'tsterben te bezypen.
Zoude een onnoofle maecht/belaes/ onschuldich lpen?
't Doeght u best Cypriaen met mannelijck ghemoed/
Berepd u dan ter dood, hoe smakelijck en zoet
Zal zijn dat lief ghebacht/ als 't'waert is opghelieven
Dat ick wpt repne liefd' op offere mijn leven.
Al had ick dupstmael dupzend 'tlebens in ghebied/
'k Verlooz die willich all: en noch en zoud ick niet
Voldoen mijn lievend' hert. Orania, bevinden
Zal wat trouw Watavier heur meer als zelfs beminden.
Hollands ghewest vaerd wel/ verghheet doch niet mijn naem.
Ghy maechdekens/ ick bid/ gund my g'laurierde faem:
Met goud en zilber dzaed wilt die op 't kunsstelijst' naelden/
Op bed gozdyuen meest/ en waermen Venus maelden
Stelt daer mijn rechte beeld/ want alleen om heur eer
Ick moedich gae ter dood/ en gheef heur 't leven weer.
Doch als ick t wel bedenck zo win ick niet mijn sterben/
Want dat zy waer ghedood zoo most ick heur doch derven.
En derbend' heur/ mijn lief/ zo zoude ick leven in
Tien dupzend dooden daechs/ dus is een dood veel min
Als zo veel dooden daeghs/ dus wil ick hier by blijven/
Ghy Watavieren wilt dit booz mijn graf dicht schryben.

Hier leyt met lust

Die noyt in rust

607

Heur mocht verwerven,
Maer nu wyt trouw
Tot zijne Vrouw
Aenvaerden 'isterven.

THEODORA,
In laeghers kleedingh.

De kille-koude-maen/de brandende zons straelen
Dooz loops dwangh vaeck ghenaect/mochtans wil zy niet taelen
t'Ontsteken heure hert, mijn Woud-heer van ghelijck
Ziet anders niet als liefde: doch ick en zie gheen blijck
Dat zijn verkleumde hert toont liefdens blammens teken/
Noch dat zijn koude aerdt dooz liefde zou ontfeken.
Hy schuwot my/en veracht mijn smeking en ghebeen
Beboertende de stormen mijnes ooghs gheween/
Wespot mijn zuchten/en de jammering mijns klachten.
Helaes/mijn droefheydt hy beginnickt en belachten
De wyl ick disteleer dooz dit benaude hert/
De Quinte senly van mijn klaaghelijcke smert/
Tot bloedighe ghetraen: en noch zoo wensch ick graeglijck
Te zien mijn Woud-heer-lief/hoe droevich en hoe knaeghlijck
Hy Theodoor vernielt. Ik bin nu het spreck-woords aerdt/
Dat aengeboden dienst was inmer gantsch onwaerd.
Ach Hemel! schickt dat ick myn oogen mach verlichten/
En dat ick Woud-heer hynden luckelijck mach bezichten/
Die waerde lieve Helt/die d'oorzaeck is mijns quel/
Die my dooz eerloos schelt/mits ick hem klaegh mijn hel/
Die moordenaer myns rust/Struyck-roober mijnes zinnen/
Die niet als sagen lust/en spot met zoet beminnen.
Die woekenaer myns lebens/die myn ziel rabzaecht/
Die my misgunt het aes waer dat myn hert na haect.
Ach Woud-heer, ghy Tyran. Da vband van't medoogen/
Die niet bewegen kan dooz't traens gheboz/myns oogen/
En peder traen u brenghet het rechte wezens beelde
Van d'oberwonne ziele die ghy my ontfleekt.
Ach zoetste vband van een moedeloose Woutwe/
Die met heur bloed bezegelt heure hertens trouwe/
En acht het u al waerdich: waerdich zijt ghy't heldt/
Dat Theodoraes hert dooz't liefdens vier versmelt/
En nieticht heure wesen/oy dat ghy mooght weten
Een trouwe Liefster heur getrouwlijck heeft gequeten.
En u de proebe doet van't inwaerts heurs gemoed/
Dooz d'hooge springe-tijds bloed heurs uytgeteerde bloed/

Hebt ghy hier vzeughde in ? hebt ghy hier in vermaaken
 Dat ick om u my zelven gantschlyck zou verzaeken?
 Verzaeck my zelven lief/ ik verzaeck gantsch Theodoor,
 Want dat ick/waerden man/my zelven dus verloor
 Wat meerder gloyp ken u Theodoor betrachten
 Als dat ick blycken doe hoe waerdich ick u achten?
 Verachter stuurs en wyed/verkleunde dwarse jeughd/
 Liefds haeter/ robert van mijn hert/en zielens vzeughd.
 Ghy zyt alleen de Af-god waer ick om moet knaghen.
 Ick weet dat Woud-heer hier in't bosch daghelijck komt saghen/
 Dies ick dit Jaghers kleet/(waer niemant my in ken)
 Noch Woud-heer ken verspien ick Theodora ben/
 Ventrock om hier ter schuyt/eghezichte te ghenieten
 Mijns Woud-heers, die begint alle mijn verdrieten
 Dus ick verburghen krupp hier achter d' Elmen haegh
 En midlertijt zyn komst ick mijn onluch beklaegh.

W O U D - H E E R .

W O U D . Goddinne/znoo-goddin der redelooze dieren
 Die met een ydele dienst uw ver outaere cieren :
 Wat zeg ick ? uw Altaer ? een valsch gheschildert beeld/
 Het gheen men Venus noemt/wiens schalckhept ons ontsteelt
 Het redelijcke stuur des redelijcke menschen/
 Waer dooz ons geyle graeght betrachten niet noch wenschen
 Als na onkuyfste minne die de teughel viert
 Dies onze redens gheest dan dulleich raest en tiert.
 Waer zyt ghy wpt gheteelt ? wpt wilde en siuwe baeren
 Des woestie blautwe zee/die anders niet vergaeren
 Als stupnichepds onweer/gh'lijck-aerdich uw natuur
 En murmurierend' steets/als boozboud' uws getruur /
 Hoe vaeck zien wy de zee/gh'lijck oft gheracs eens stilden/
 En dat de trofse golven 'thuyt'len teimmen wilden /
 Ja d'heughelijcke zon/ons vlapende toelacht/
 G'lijck oft al waer in rust/en alsmer minst op acht:
 Zoo ryst de dulle zee dooz schizkelijcke winden
 Gelijck of Heeml en Aerd hun zelven woud ontbinden.
 Beziet uw werck Goddin/ziet wat ghy hebt ghewyzocht/
 Orania, helaers/hebt ghy int net ghebrucht
 Dooz uwen valschen schijn. Ghy noemt u zelfs Onmachtich
 Bebyd nu deze Vrouw die deerelick/en klachtich
 Vroozdeeld is ter dood, hoe heeft Godt ny bewaert
 Dooz deze geyle min, de denghdens kuyfste aerd
 Heeft mijn hert opt beheerscht/goddinne aller rpen
 Op d'aerd/en klaerste ster van die in d' Hemel schijnt:
 Hoe lutchich zyn wy die dooz uw wet zyn beheert
 Wy die die schalcke Venus eer/en faem verteert/

78
Waer is mijn Jaghers boogh? Waer zijn mijn gabe pijlen
Zoo Venus moedich is/laet Venus vry en wijle
Het my heur Woudws gheweer ghebzupcken. zy en recht
Het my int minst niet upt. noch 'tkinderlijck ghebercht
Weurs wijspeluur' ghe zoon / laet kinderen met kinderen
kinds spelen / 'tpast hun best / Cupyd kan my niet hind' ren/
Laet komen hem int veld? 'k wed Woud-heer hem verwind
Hy ziet niet wat hy doet/het boefken is verzind.

Escho. Verzind.

Woud. Wel? wie antwoordt my daer? wel wie mach dat doch wesen?
Ick hoorzen punner vets/ ick hoor bescheydlick dezen
Klanck. Echo; dwaes zijt ghyt? die volcht g'lijck ick voozgae?

Escho. Iae.

Woud. Ja, zijt ghy't? dats niet vzeemd/en bootst mijn woorzen nae.
Zijt ghy vets anders meer?

Escho. Heer.

Woud. Heer van bedroch en loghen

Escho. Loghen.

Woud. Wat zeght ghy dat ick liech? ghy hebt u zelfs bedrogghen/
Wat zijt ghy doch die my dus antwoord stout en bot/
Verklaert my wien naem/wat zijt ghy liefs af-Godt?

Escho. God.

Woud. Zijt ghy't? wien/Venus zoon? gapl/hints/en gans onmachtich?

Escho. Machtich.

Woud. Zp machtich was verliefdt op heur Adonis, klachtich
Onderkenen zp heur minne die heur weer ontblieght

Escho. Liecht.

Woud. Wat liech ick schalcken dwaes? Het schijnt dat ghy my drieght.

Het Mars boe leerden zp: waent ghy ick u zou vzezen?

Ghenaecht my zo ghy durst. wilt een man niet vzezen.

Escho. 'kan niet weezen.

Woud. O alder-blootste guyl nu vzeest ghy vooz de strick.

Wat zijt ghy Venus Echten zoon of baserlick?

Escho. Ick?

Woud. Ja ghy/o zotte zot.

Escho. God.

Woud. Een God? een God van smerten.

Escho. Van d'herthen.

Woud. Van d'herthen? dats verziert/wel wat mach u doch tarten

Tot dit zoo stouten antwoord? wech 'tis al te slecht.

Escho. Recht.

Woud. Ja die uw' antwoord recht? ghy weet niet wat ghy zeght.

Waer mede strast ghy dan die u gansch niet beminnen?

Escho. Minnen.

Woud. Het minne strast ghy die? wat straf zult ghy dan binner-

Wooz my die u niet acht. Zoo veele als een haer.

Escho. Minnaer.

Meent

Woud. Meent ghy ik beminnen zou? ho! ho! 't is veer van daer.
Wanneer waent ghy dees straf op my dus te beledens?

ECHO. Heden.

Woud. Wat/ heere! ha zotten klap! uw kindshepd ghy verkond/
De minne kan zo haest niet hebben 't hert doorwond.

ECHO. Wond.

Woud. Wien zoud' ick lieven zo ick slaech ben inde booz-ra?

ECHO. Doora.

Woud. Theodor? ho ho in 't minst ick daer niet hooze na/
Ghy waent ick heur bemin/ doch daer in mist ghy.

ECHO. 't Is Zy.

Woud. Is zy het die ick haet? en afkeerlijck mis-achte.

ECHO. Zachte.

Woud. 't Is ulwen zotten klap en buypen ulwen machte/
Is 't reuckeloos ghespreck niet gepl en buypen recn?

ECHO. Neen.

Woud. Wat waent ghy dat uw kracht ons hier ghebedt alleen?
Met wat gheweer meent ghy my hier toe te beweghen?
uw eeghen.

ECHO. Met mijn gheweer: dat heeft Goddin Dianas zeghen/
Woud. Die over u macht heerscht/ verdooft u machrich vier.

ECHO. Hier.

Woud. Hier? dat kan nimmer zijn/ denckt niet dat daer mijn lot leyd.

ECHO. Zot scheid.

Woud. Schepd ghy van Bacchums dzanch vol grillen en vol zothepd.
ECHO. Godheyd.

Woud. Wat 's dat? ick zie yet graeus! 't welck daer zijn luste papt/
't Nocht wel een herte zijn dat langhe heeft ghewaepd/
En onder 's lommers schaeuw verzaedich nu wil rusten/
Da 't is een schoone schoot/ maer wie en zou niet lusten
Te wandelen in 't bosch? nu Woud-heer toont uw kunst/
Diana, deze pijl ick schiete met uw gunst/
Ter eeren mijnes vrouw/ o hooghen Hemels gloyp/
't Ghemichte is ghetrest/ dit is mijn Vrouws victooy.

THEO.

o alderwreedste pijl/ dat ghy wist wat verdziet
Dit droeve herte ijd/ ick weet ghy zonde niet
My hebben dus ghewond/ de gheestelijke smerte/
Heeft wreedelijck vermoort de ruste mijnes herte.
Zeght my ghy wreedde pijl/ zeght my/ verklaert uw reem/
Antwoord my stomme hout/ onluch quam noyt alleen/
o alderwreedste Vrouw.

ROEMERT.

Hoe is 't? hoe is 't beminden?

Neh Roemert niet ghelijck ghy my hier docht te binden:

Maer ghelijck dir droef ghezicht gheslaech hertes traenen bloepd/

Zo oock dit arme hert nu wreedelijcke bloed.

THEO. Hier/ Roemert, is de pijn. **ROEM.** The dora Voeght u nader.
 Ach ouden trouwen vriend! ach Roemert, tweede Vader!
 'Wetaemt u best/ dat ghy my/lacp/die vermoort
 In deze hand-repck doet/die in d'uyz mijns gheboort
 'Hy weenende ontfingst/en zult de laeste zuchten
 Doch hoozen mijnes epnd. uw nar men die vol bzuichten
 Van melp in mijn teere kindse zwacke Zeught
 Mijn wiegghen zyn gheweest, vriend Roemert, ghy nu meught
 Van deze trouwe narm een baere vooz my maecten
 Op dat deez droefhepd in heur graf mach gheraken.

ROEM. De droefhepd is te groot. **Woud.** Ach Hemel wat macht zyn?
 Onluckyghe sehoot/het schijnt dat hy door pijn
 Seer bitterlycke klaecht/o God wien mach doch wezen!
 Wat Jongman mach dit zyn? Ach Hemel had ick dezen
 Te reuckeloozen pyl/helaes/met meer voorzicht
 Ghestuert/o God! wat raed? Ick vrees het Hemels licht/
 Dermits mijn wreede daed/zyn wzaeck begint taenbaerden.
 Help God wat is t? wie is t? mijn Theodoor! o waerde/
 En aldertrouwste Vrouw. Aerd/opent nu uw hert
 En slocht dit Lichaem in. Ick d'oorzaeck ben des smert
 Van deze repne maeght. **ROE.** Lief Theodoor zyt moedich
 God hoop ick zal uw Zeught' door zyne gracp goedich
 Noch hoeden al is thert dus doodelyck ghewond.

THEO. God gun t'gheen hem ghelieft/mijn pyne die verkond
 Dat nu de dood ghenaecht/dus moet ick Roemert sterben/
 O mocht ick vooz mijn dood die gunste noch verwerben
 Dat ick vooz zeker wist wien dat de pple sehoot.

Woud. Wat doe ick? vlught ick niet vooz deez onnoof'le dood!
 Van 'tscherpe snydend zwaerd't welck is heur stemme klaeghlyck:
 Ken weet niet wat my pozt/'tschijnt my te zyn behaeghlyck
 Te hoozen heure klacht. g'lyck of mijn gheeste woed
 Op t'zuchten heures hert/en op't verstorze bloed/
 Zal ick heur sprekken aen? of zal ick heur ontvluchten?

THEO. Zoo ick dus sterbe/Roemert, sterf ick met dupsi duchten/
 Om dat ick niet en weet wien dat my heeft vermoord.

ROEM. 'Was Woudheer. **THEO.** Is't mijn Lief?

ROEM. 'Tis Woud-heer op mijn woord.

THEO. Hoe rustich schepd ick nu uyt dit onrustich leben.
 Mijn liebe Theodora wilt het my vergheben:
 Dat dit bedroefde hert mocht sprekken nae t'gheboeld:
 Ghelooft mijn ziel beweent om dat ick heb ghedoeld
 Op uw ghetrouwe bozst. onluckyg-man ghebooren!
 Liefd-waerde-Theodora, lief/ mijn ziels verkoozen/
 Verschoont hem/trouwe zppmh/die gheen verschoon is waerd:
 Ghebied ghy dat ick sterf ick sterbe flux ter haert/
 Ach dat ick boeten mocht deez schote met mijn sterben

Zeer willich Woud-heer zoude zyne leven berben:
 Want uw dood is mijn dood. ROE. Ziet wat ghy hebt ghedaen,
 Ziet dit bedzoefde werck/ziet wat ghy hebt bestaen:
 Ziet hier uw wzeede doent/ziet dees vermoozde vrouwe/
 Dooz uwen hand ghedoot/die eerst dooz liefdens trouwe
 Om u heur zels verlooze/die in onre'ens ghezind
 He'ens rijpe vruchten zoekt/onrijpe reben vind.

THEO,

Woud-heer ontroert u niet/zijn zegghe wilt niet achten/
 Helacp Roemert weet met wat de liefdens krachten
 In mijn hert kunnen werken. Woud-heer ick beken
 Ghy my vermoozden meucht/want ick uw epghe ben.
 Als ick uw wzeede pyl in dit arm hert ghevoelden/
 Het scheen mijn gheest hoozwist dat ghy de pylle doelden.
 Ghy trachten na mijn dood/beziet hoe ghy my bindt/
 Ziet Theodoor ghequest/die u staech heeft bemind.
 Ders schoonen wzeeden hand die my heeft willen wonden/
 Die heeft het rechte wit van uw ooghs stuur ghevonden.
 Begheert ghy anders pets? kan Theodora meer
 Uw gheben? epscht uw wensch. nopt wilden ghy Woud heer
 De wond die liefd my gaf gansch gheen gheloope gheben/
 Ontkent ghy deze schoot? vermoozder mijnes leven.
 Ghy gh'loofden nopt de wond die ick met bloeds gheween
 Dooz dit bedzoeft ghezicht: met klac chelijck gesteen
 Ontdecken/waerden held/hoe kurt ghy nu ontkennen/
 't Verflopte bloed 't welck ghy upt deze zijd ziet rennen?
 Zo dit u niet beweeght/zo dit betraent ghezicht
 Uw wzeedhepd niet betent/en ghy na liefdens plicht
 Weelijden hebt/mijn lief/zo zal ick dubbel sterben:
 Eerst om dat ick u lief/en dan om 't niet verwerben
 Dws weerliefd en meelij/'k verzoect doock anders niet/
 Dan dat ghy my omhelt als ghy mijn sterben ziet/
 Ghelijck of ick waer uw lief/en dat ghy my beminden.
 't Ghezicht lpd zulcken pijn dat d' ooghen gansch verblinden/
 Mijn liebe Theodora! zal ick zegghe mijn/
 Nu ghy myn niet en zijt? zult ghy nu mijne zyn?
 Als ick uw weer verlies? ja uw beneem uw leven/
 En mocht ghy mijn niet zyn als ick u dat kost geven?
 Dochtrags zult ghy myn zyn in dees bedzoefde staet/
 Mits ick u nu meer lief/als 'k opt uw heb ghehaet.
 En dees mijn wzeede daed zult ghy nu zelven wzeken/
 Met dees pyl die ick schoot mooght ghy dit hert doozsteeken.
 Mijn wzeedhepd was te groot/en daerom epsch ick/lief/
 Nu oock een wzeedlijck loon/doet met my u ghelief/
 Cotmoedelijck ick kniel/beklaghende mijn sniben/
 Vergifnis epsch ick niet/maer offer op mijn leven.
 Ziet hier de blinde pyl/ziet hier de stauten boogh/

VVoud.

Onbedochte Jeughd/ ha reukelooze doogh!
 Lief wzinghd uw handen niet/ noch 't schoone haer dus trekken:
 Daer straft mijn wzeede hert/ mijn doet wilt niet bedecken/
 Coont aen hem gheen meelp/ die noyt medooghen had/
 Van dood dit wzeede hert waer liefdens vrant zat/
 Wilt my na mijn misdaet rechtvaerde straffe gheben.

THEO.

Die straf verkopten zoude 't kotte eynd myns leven.

WOUD.

Koet ghy het myn/ myn lief/ myn doente is te znoot.

THEO.

Wu sterben/ lief/ waer my een dubb'le wzeede dood.

WOUD.

Mits ghy my sterben zaecht die 't leven niet is waerdich.

THEO.

De liefde en de wzaeck zyn beyde niet een aerdich.

WOUD.

Waer liefde reertpots was daer dzinghd de wzaeck wel in.

THEO.

Liefd-waerde Woud-heer gansch gheen wzaecklust ick en bin.

WOUD.

Liefd-waerde noemt my niet/ dan naemt my sel en wzeede.

THEO.

Dat ghy uw schuld bekent dat stelt my gansch te vrede.

WOUD.

Helaer! schuld beken/hergheeft u 't leven niet.

THEO.

De wzaeck kan niet herdoen het gheen eens is gheschiedt.

WOUD.

Gheschiedt/ helaes! gheschiedt 't gheen hertlyck ick beklaghe.

THEO.

En u beklagingh doet ick inde wzaeck ben trage.

WOUD.

Hoe! kan de duldscheit plaets binden in uw hert!

THEO.

Vermits dat ghy medooght het onluck mynes smert.

WOUD.

En zucht medoghen die mijn hert en ziel doet knaghen.

THEO.

De quet verlicht als die eenparich werd ghedraghen.

WOUD.

Meer dzaegh ick mits ick zie in uwe pijn mijn end.

THEO.

Wu rechte weerliefd werdt daer blyck'lyck dooz bekend.

WOUD.

Ach dat ghy zaecht mijn hert! ick weet het zoud u deeren.

THEO.

Wu quelling doet my/ Woud-heer, mijn herts quet vermeeren.

WOUD.

Verdubbeld dodens dood/mits ick uw rouw helpoos.

THEO.

En niet met danckbaerhepd uw trouwe liefde loonden.

THEO.

All' uw afheerlyckhepd uw weerliefd nu verschoonden.

WOUD.

Vernoeghingh heeft mijn liefd/ nu ick uw liefde weet.

THEO.

Helaes in 't levens eynd tot mijne hertens leet.

WOUD.

Tot mijne glozy/ lief/ ick heb mijn zielens vzeughde.

THEO.

Van hem die moorder was uws lentens frisse jeughde.

WOUD.

Vernieldt dit wzeede hert/ vermoordt het/ of doozsteekt/
 Op dat ghy dooz mijn dood het ongh'lyck op my wzeekt.

THEO.

Ghy b'hoordt/ o waerden Held/ dees bozst my niet te toonen/
 Ik vergheeft u/ lieve lief/ ick wil uw doet verschoonen.

Zoud ick dees schoone bozst in 't minste pets misdoen!

Zo dooden ick my zels/ den Hemel wil my b'hoen.

Ach eed'le blancke schildt/ bozstweeringh myns herts zuchten/
 Daeck heb ick u bestoond/ helaer! zonder vzychten/
 Is 't mooghlyck dat de brand uws wzeerdhepd is verhoelt?
 Is 't mooghlyck dat uw hert medooghentsherd ghevoeldt?
 Bedziech ick oock my zels! zoud dit mijn Woud-heer wezen!

Jost niet een Adam' re beelb / die mijn hertz liefd dooz bezet
Wbasiren sichijn bedrieght / ghelijck myn grauwe kleet
Mijn Woud-heer nu bedrooght / Ach lief het waer my leet
Zoud' ick u pete misdoen / zoo waer mijn trouw ghebozen /
Als ick weet dat ghy lief zo ben ick wel gewozen,
Gheluckigh was de tijd als ick u / lief / verkooz /
En luckich was de wyz als ick om u verlooz
Dit leven / aenghezien dat ick noyt kost verwerben
Int leven uw weer lief d' als alleen dooz mijn sterben.
Laet d' Hemel mi zyn wil met Theodora doen /
'k Vergheeft u waerdste held / uw misdaed ick verzoen.
En zo ghy lyckwel denckt dat ick my v'hooz te wreken
Het was u booght en pyl / wilt die in stukken bryken /
Besteet de wzaeck op hui / zoo is 't doch al verbult
Want uwen boog en pyl die hebben al de schuld.

ROEM.
THEO.

o liefelijck bekluyt / zy heeft het hem verghewen.
Breekt die. Wo. Der vloekte hout / op dat ghy geen mensch's leven
Verkozt baldaed' ghe hout / aen duyzent duyzent stukken
Breekt ick u boog en pyl / en wil u oock ontrukken
Dw heeren en uw pees / op dat ghy niet behout /
Ja onder hoeten treen gh' lyck onnut en berout.
Als ick nu wel bedenck' t'gheen my onlangs verleden
Dooz d' Echo was ghezeyd / zo vind ick dat de reden
De waerhepd heeft ghetrefst / want liefd' is nu myn Heer /
Wien's Meester ick opt was / en lieve grondich weer /
Ja bindt mijn ziel belicht dooz liefdens zoetste straele.

ROEM.

Wat wonderlick roebal / want zo ick niet en faele

Zo zyn zy bepd' gewond / en bepd' met een pyl.

Ziet wat de liefde werckt / en in zo korten wyl.

Comt laet ons zoeken raed om heur na hups te bryngen.

THEO.

In deeze kledingh niet / dat zal ick niet ghehenghen /

Want' twaer my groote schand' / en maecten veel onrust.

Woud.

Lief / in mijn Vaders hups zal't wezen wel berust

Want dood of levend' / heden zult ghy zyn mijn Drouwe /

En tot bebestingh gheef ick u mijn hand op trouwe.

THEO.

Woud-heer ick ben vermoepd dooz ppne die ick ly.

Woud.

Grjypt moed / mijn eyghen hert / en boeght u dicht na my /

Wy zullen met boozicht dan wel tot hups gheraken.

ROEM.

Laet onze narren mi een krebbe booz heur maken.

Woud.

Slaet Theodoor uw narm om Roemers hals / en met

De ander my omhelst / en na ghemack u zet /

Op dat de wond niet raecht / zoo kant mijn lief niet smerten.

THEO.

Ach my / 'k geboel de steek tot inde grond mijns herte.

Woud.

Doeght u na u ghemack. en wend u. ROEM. 't zal wel zyn.

THEO.

Ach Woud-heer nu is 't wel / en ick gheboel geen pijn.

ROEM.

Boozichtelycke treed / want wy zyn bepd' gheladen /

VVoud. 't Gheen ick nu denck dat moocht ghy/ byzenden/zelven raden.
 THEO. Hoe is 't mijn Theodoora voelt ghy oock de wond/
 Welael met groote sterckte: doch mijn lief ghy kond
 Wel dencken dat de smert gheen pijn is dooz 't berwerben
 Van uw liefde/ en mijn dood is in uw nam gheen sterben.

't Seste Bedrijf.

WILHEM, VREDERYCK.

Bestaghen arbejdt windt/ dies spoedich wy gheraecte
 In 't zoete Vaderland. daer wy zo langh na haecten.
 In reukelooze Jeughd als 't onghesift verstant
 Docht datter gansch gheen eer als buyten 't vaderland
 Te winnen was/ terstont teegh ick na vzeemde landen

En zocht na mijn gheluck/ en dat met leeghe handen.
 Het gheen ick zedert heb gheleden met ghehaer/
 Is wel gheregistrceert op dit verzilvert haer.
 Zontijds was 't Hemels vzeughd/ en kozt daer na weer Helley/
 Nu luck/ en dan verdyet/ mi voozspoet dan weer quellen.
 Ick danck God vooz 't gheluck van een gherust ghemoedt/
 In dees verkleumde Werst: ja 't doet my meerder goed/
 Dat God my heeft ghespaert na all' mijn woeligh dzaben/
 Ick in Bataeffsche aerb in 't laest mach zyn begraven/
 Als of ick Creffis schat en rijckdom had vergaert/
 En dat mijn naem en faem in gloz vwaer vermaert.
 De Vaderlandsche liefd in ons zo werdt gheboozen/
 Dat ick upt mijn ghedacht het land noyt heb verloozen.
 Natuur teelt zulcken liefd die na ghebooz-plaets stretcht
 Ghelijck de zee-man als de zonne onder treckt
 Steets na de reys-plaets ooght/ die levend hem voozbeelde
 Als een verburghen schat waer in bestaet zyn werelde.
 Wat zeght ghy Vreed rick die in dezen Doffchen haegh
 Vooz dezen noyt en waerdt/ zo pberigh en graegh
 Quaeint upt u Vaderlandt in uwre after-jaren/
 Wat is 't dat u beweeghet/ 'k bid wilt het my verklaren?

VRED.

'k heb u in onze reys bezond' ze mael vertelt
 Van Cypriaen. mijn zoon/ hoe zeer 't mijn herte quelt
 Dat ick dus langh van hem in eenichepd moet wezen/
 Dies my 't verlangen heeft heroozjaecht dat ick dezen
 Reys heb ghenomen aen: want 't is omtrent een jaer
 Verleen dat hy vertroock/ doen zijnde in ghevaer
 eens heete selle koozts/ die niet en kost ghezezen
 Dooz dat myn liebe zoon in Holland weer zou wezen.
 't Orakel zepden zo/ waer over ick besloot/
 Dees reys op staende hoet/ vermits my zeer verzooot/

De zieckte mynes zoons/ ik verhoop hem zo te binden/
Verkoebert na zyn wensch/ WIL. ik weet dat ghy hem bemindt.
Maer is u wel bewist waer dat hy is geluyft!

VREDE.

Te Leyden by de Burg/ doch ick en weet niet iust
't Dups waer hy hem onthout. WIL. 't Is best wy hier verwachtē
Tot morgen met den dagh/ en dat wy ons bezachten
Met d'eerste waegens die na Leyden zullen gaen.

VREDE.

ik Beveel u al de zorg/ ghy kund het beste raen.

CYPRIAEN, ORANIA, HEERMAN, EELHERT, met vier
of vijf dienaers van Dianas Tempel.

CYP.

O gloziuse grond! die eer niet lang zult dragen
De klaerste Hemels Ster/ die opt de menschen zaegen/
Bekleet uw bruyne huydt met uw riet-aet-gebloemt/
En dat ghy 't schoonste draeght bymoedich u beroeint:
Ick zeg het schoonste schoon/ de eer van alle eeren/
Ja waer Arata zelfs noch deughd mach komen leeren/
De eer des Maeghden-Rey/ Ach sulken Phoenix isf
Dat ghy/ O Daeghs geweest/ de waerd' des Pymphen wist:
Met lo byen van puur goud zoud ghy u grond bekleeden/
Om dees verweende Vrouw op 't prachtichst' op te leden.
Verheughelijcke bosch/ uw telgren bzeed verspreyd/
En all' u lieflijck lof op 't aerdichst' t'zamen bzeyd/
Uw Weld-goddinnen wilt te zamen nu verzellen/
Oyt band uw Saters/ laeten zy malkaer vertellen
De waerde dezes Vrouw/ mits ick gheloof ghewis
Dat d'Hemel zelfs van heur in jaloufie is.
Sephierē winden/ doet deez' teere boomkens trillen
Van bzeughde heures komst/ en wilt ghy gepsert stillen
't Geraes uws Zees ghebzyus/ maer zoetlijck murrureert/
Dat ghy de stomme Disschen doek heur name leert.
Ghy Goddelijcke Zon verdoont nu all' uwe straelen/
Om deze waerde Vrouw in 's Hemels Tent te haelen.
Aerd/ Bosch/ Wind/ Zee/ en Zon/ gund ick myn heed' verwerf/
Ter eeren mynes Schoon/ hoor wien ick willich sterf.
Hier is de beste plaets om heur komst' te verbeypen/
Want dit 's de wegh die heur na d'offer-plaets zal leyden.
Nu rijst myn gouden zon.

ORANIA, HEERMAN, EELHERT, versel-
schapt met meer ander dienaers vande Tempel van Diana, Heere-
man met een bloot zwaert, de dienaers draghende een glas met
Wijn en 't ander mer Water, en een Wieroockx-vat, wieroo-
kende den Tempel.

CYP.

Ach! Oogen die 't gheweent
Gansch duyfter hebt verblind/ en 't bitterlijck ghesteen

My

Mijn stemme heeft verhaerst/ o langh verbzietich klagghen/
 Mijn duyft' re avond valt/ mits als 't begint te dagghen/
 Dooz 't gh'naken uwes zon. neemt nu uw laest affschepdt/
 Van u schoon en de wer ldt : en dooxt uw lichaem leyd
 Na uw bedzoefde graf. en ghy onnoof le tonghe
 Vertaelster mijnes hert die duyft werf heeft ghezongghen/
 Laes/ Cramatijcke galut/ uw wooxt nu deftich doet/
 Ontdekt me Vrouw myn komst/ mits als ghy heur te doet
 Valt/ en ontzichlijck knield om heur dit bloepend leven/
 Op 't offer om daer deur heur leven heur te gheven.

ORAN.
 CYP.
 ORAN.
 CYP.

Liefd-waerde Cypriaen, helacs/ ghy my gemoet?
 Nu mooght ghy/ perle/ zien wat repne liefde doet.
 In d'wure mijnes dood? wat durft ghy onderwinden.
 Orania in nood zo kennem best de vanden :
 Lof-waerste dezes eeuw! ha zup' re repne Vrouw!
 Uw waerde is zo hoogh/ dat niemant trachten zou
 Te gh'racken u/ dies ick uw hepl' ge kleeft wil kussen.
 Helacs/ de traenens tocht myn herts wyer waend te blussen/
 Doch arbeypd gansch onnut/ mits liefde mijns herts vier
 De Lootsman was/ me Vrouw/ die Cypriaen brocht hier/
 En offer 't geen hem Gode mildblijck heeft ghegheven /
 Het waerdichst dat hy heeft. OR. Wat's dat? C. Myn eyge leven.

ORAN.

O aldertroutste Held/ nu zal zijn 't ster ven zoet/
 Mits ick de liefste pool mijns ziele hier ghemoet.
 O alderbroomste man/ ghy Prins der troutwe zelven/
 Laet mijn ziel in uw ziel zyn ziele nu bedelven/
 Op dat die moghen t'zaem eenzichelijck zijn ghepaert/
 In 's Hemels monarchy/ 't welck hun ghebrack op d'aerd.

CYP.

Als die in 's Hemels hooz gheluckelijck zijn gherezen/
 Nu dat zy/lacp/hier vereent niet mochten wezen.

ORAI.

Laet die bereenen t'zaem in Hemelijcke Wep/
 Alwaer ick inde gloyp uwe komst' herbey.
 'k Omhels uw trouwe Held met zulke liefdens banden/
 Ghelijck de Tempel's wet vereenticht dooz echts handen/
 De grootste gloyp daer mijn hertens liefd na zocht.

CYP.

De zielen blyben dan een zielichlijck verknocht/
 En geene werelbs wetten deze trou kan afscheyden.

ORAN.

Hier mede zal ick my nu tot mijn dood bereyden/
 Ghy weet mijn herts onschuldt/ 't welck doozaeckt dat mijn ziel/
 Met vzeughd van 't lichaem scheyd. Als ghy ziet dat ick kniel/
 En 't waert is opgeheft/ let wel op mijn ghezichte:
 Want dan mijn ziel zal zien/ ghenaken 't Hemels lichte/
 Ja moogh lijck is de ziel al in zijn rijck gheblucht/
 En uwen waerden naem zal zijn mijn laeste zucht.
 Mijn gheest die blyft met u/ ont hier met u te leven/
 Ich zweer hy zal uw liefd met weer liefd loone gheven/

En of hem spraeck ghebzaeck/ ick weet wel dat uw stem
Zo dzoebich met gheweene zal klagen dat ghy hem/
Een volle Echos galmt volkomen zult verleenen/
Om klagen als ghy klaecht/ en als ghy sient te steenen,
Te treuren als ghy treurt/ te waechen als ghy waecht/
Te slaepen als ghy slaept/ en waer u hert na haecht/
En wenscht dat hy 't doock wenscht/ ja wat ghy dzoomt te dzomen/
En wat ghy doet te doen/en na u wil te komen
Ter plaets waer ghy 't bestemt/ om van de liefde te hand'len/
G'lyck of ick zelfs met u handt aen mijn hand gingh wand'len.

CYP.

ORAN.

CYP.

ORAN.

Orania 't bedzoest my 't gheen ick heb gheschoort.
Noch meerder u bedzoest dat ghy uw lief verloorst.
Die dzoefhepd is by geene dzoefhepd te ghelijcken.
In 't alderdzoefste moetmen 't vzoomste hert doen blijcken.
Ach! waerden/ op mijn graf my vaecht bezoeken wilt:
Ick weet de klacht mijns stem doech nimmermeer in stilte
Zal zijn/bermits ick u alieen en eenich laete/
Hier zwerbend op de aerde. uw liefde die gheen mate
Heeft/ niemant lieven wil/ maer op u trou ghedaecht
Mijns doods ghy voeden zult/ ja stadich met gheklacht
En diepe dzoebe zuchten murmurerend' spreken/
Als van uw trouwe liefde 't wisse ware teken.

CYP.

ORAN.

Orania ick bidde ghy u zegghe staecht/
Want met uw woorzen ghy het hert mijns ziels geraecht/
Mijn Enghel/ zijt veruoeght/ en zonder meer te spreken/
D'afbeelding uws inbeelding doet mijn herte bzeken.
En of ghy lief zontijds aen d'oeber van den Rijn/
Al weenende beklacht de knaging uws pijn/
Ghebiedt de liebe stroom dat zy door d'aerde dzinghen/
Om mijn uw bit're klacht in 't dzoebe graf te bzinghen.
Of als ghy door 't gheklach de zee 't ghebzul ontsteelt/
En zyne dzuysing troost/ 'k bid ghy hem dan beveelt/
De zee- god zijne zanden lebendich doet wellen/
Om aen mijn dzoebe graf uw leven te vertellen.
En als ghy 't bosshens rupsingh door u klachten stilt/
En 't terre lief ghebloemt door angst en bzeese trilt/
Ja 't zoete lofwerck heeft/ en heure kleur verloozen/
Dat alles zo beweeght dat ick het oock mach hoozen.
Inbeeldinghen me Drou verleyden uwe gheest.

CIP.

ORAN.

CYPR.

ORAI.

Helaes voozbeelding treft bedzoefden aldermeest.
Mits 't oberwommen hert d' inbeeldinghe kenaren.
Zo dat de zinnen door de dzoefhepd gansch berwarren.
Waert wel mijn waerde lief/ mijn hert/ mijn ziel/ waert wel/
Ick na den Hemel vlught/ ghy blijft in d'aerdsche Hel.
Ach dat ick moecht myn liefd in myn ziel mede dzaghen!
Doch zonder dat ghy sturft: want anders ick beklaghen

8
Loud uw dood/ gh'lyck van bzeughd mijn herte schat ren zou/
Als ghy moocht zyn verzelde met u gheliefde Vrouw/
En alhoewel ick weet dat ick in 't hert uw herte
Zo lebend ben ghebeeld: laet tynghen dat uw sinerte:
Dat ghy gheen beeldt behoeft/waer by ghy my ghedenckt/
Nochtans mijn repne liefd u zonder ver' argingh schenckt/
De schaduw van uw lief/ want schaduw v' hoozt te wezen
Waer 't wezen lebend is/ en immer was booz dezen:
Het snoer is van mijn haer 't gheen ick zels heb gheblecht/
Denbaert het Cypriaen, CYP. Orania ick leght
In 't middelpant mijns Hert/ waer 't lebendich zal binden/
De trouste liebert die ter wereld opt beminden/
't Stantvansichste ghemoed dat opt de wereld sach/
Ick plaets het beelde waer Orania langh lach.

ORAN.

Dat ick het beeld mijns zels u zelven noch moet gheben/
In d'ure mijns dood/die wenschten om te leben
Met u/ mijn hert beklaeght! o alderwreedste tijd!
Da snarrich ongheluck te bitterlijck ghy zyt/
Te binnich is uw doet/te trots is u vermoghen/
Dat ghy mijn lief/en 't leben gh'lyck lijck hebt ontoghen.
Als ghy het beeld beooght dat u dan/ lief/ onevil
Een traen uw ooghens bloed/ houd uw ghezichte stil/
Op 't glinst' ren bande ver' l die in 't beeldt gansch zal dzinghen/
Om deed le douw uw hert in mijn herts tocht te bzinghen.
En so de liefd u dwinghd te kussen 't beelde ston/
Ick weet de schilder p u kussen zal weerom.
Nu Cypriaen haert wel/ helaes/ myn droef oeghen
Betwennen 't laeste woordt. Ghy toont my u meedooghen/
Staerck/ lief/ uw droef gheween/laet ick uw lief ghezicht/
Afdroggen als hercken dat ghy myn hert verlicht
Dooz uw ghemoetingh hier/ want had ick moeten sterben/
En uw ghezicht niet kunnen booz myn dood verwerben
Tien duyzent werf meer quel had dan myn dood gheweest/
Maer nu ga ick ter dood v'pinoedich onbezeest.

CYP.

Ghy weet dat uw dood myn sterben zoude zyn/
En ick gheen leven heb ten zy dat ick 't uyt dijn
Ghezichte lieflijck treck/ als voedster van mijn leven/
Dus zo ick my wilvaerdich niet ter dood begheve/
En dooz mijn dood uw 't leben mildelijcke gaf/
Ghelooft dat all' de wereld wezen zou myn graf.
Mijn trouwe die ghebied my booz u mit te sterben:
Want lieber sterf ick suer als dat ick zoude derben
De bzeughde mijns zon/en Phenix op de erd.

ORAN.

Ghy sterben Cypriaen! veel eerder zyt ghy waert
Den hemel uw Lauriert/ als teken uw's liefs wille/
Dooz myn dood Cypriaen, zal ick uw boozneem stillen/
L

Met

Met reden want mijn liefd uw liefd te boben gaet/
Ghy sterben in mijn plaats: waent ghy ick dat toelaet!
Dat ghy mijn droeve ziel met deze dubbel sinerte
Verlasten zoudt: en zo in bittere quel mijn herte
Verwurgten dooz uw dood/want als ick u waer quijt
Gheen leven/leven was/noch tyd en was geen tyd:
Gheen leven mits mijn leven wpt uw leven teelden
Gheen tyd vermits uw dood mijn vzeughds tyd my ontfieelden.
Veel grager wenscht Oraen zy noyt ghebooren was
Als dat heur ooghen zoudten zien 'tverloop uw's glas/
'twaer my een dubble dood dat ick u zoud' zien sterben.

CYP.

En mis ick u zo zal het kooz mijns zinnen zuerven
In naere spokery/en in verwoesthepd dool

ORANI.

Gh'lijck sterren hollen zoudten missende de pool.
Helaes als mijn ghedachten droeflijck overdachten
Ho: dat mijn leven 'teynde uwes levens wachte/
Ghedachtens binne'ge blijm vermoorzen 'thert ter vaert
Gh'lijck nu vernielen zal het felle wreede zwaert.
Uw liefd' is my zo lief dat liefdens trouwhepds zinnen
Nu zullen liefdens aerdt betoonen dooz trouw minnen.
Wat meerder gloyp had de Babeloonsche Waeght
Als dat zy om heur lief/dooz liefde die zy draeght
Sturf dooz heur eyghen hand/als proef heurs hooghe waerde/
Om zo heur ziel met zyn te griffen hier op Werde.
'tIs ongheluck mijns sterr' die't wreede bonn's toelaet
Van dees onnos'le dood. doch' 'twaer noch grooter quaet
Dat mijne ooghen zaghen wreedelijcke daelen
Het zwaert om wpt uw hert uw hertens ziel te haelen/
Dies ick het grootste quaet dooz 't minste wijs'lyck schulu/
Want ick gheen leven heb ten zy ick 't treck wpt uw.
Gheen andere ghedachten noyt mijn gheest ontflypen/
'k Ghelypck myn liefd' niet by de liefde des Egypten
Soub'reyne Coningin/maer gh'lijck zy niet en acht
Het kost'lijck si tot ghetuych heurs heete minnens macht/
Zo wil ick dooz myn dood de Wereld openbaren
Uw leven en uw liefd mijn waerdste panden waren.

CYP.

Besgh'lijck zo is uw leven myne levens grond
'tGhedencken uwes dood mijn hert en ziel doorzwond
Orania ick bid/laet my in uw plaats sterben

ORAN.

Waelc dat ghy sturft/en ick uw graf bezocht
Waeck riep uw Lichaems Tomb/Ruckx daelden wpt de Locht
Een Wonderlich ghedruys/die klaegh'lijck zoud' verkonden
Dat ghy ghestorven waert om mijn onschuld'ghe zonden.
Leest Heroyfische held/want meerder gloyp ken
Ick wensche niet als dat ick graegh ghesturven ben/

Wat meerder schande kost de wereld my na gheben
 Zo ick/ ghy zynde dood / hier noch op d'aerd' zoud' leven?
 Batabia is te eel ick die sael zoud' bestaen
 Wat ick vooz loon uwz liefde uw dood had aengebdaen.
 Dus/ Waerden/ zyt gherust. 'k wil my ter dood berpden.
 Lief/ Cypriaen, haert wel. CIP. Hoogh-priester wilt my leyden
 In heur plaets na t'gherecht/ myn dood heur dood bezijd.
 Orania haert wel/ leeft uw bestemde tijd:
 Laet myn dood teerken zyn myns liefdens waere trouwe/
 Myn leven ick u geef om t'uwte te behouden/
 Ick sterf op dat ghy leeft. ORA. Uw steruen waer myn dood.

CYP. De rechteliefde blyckt in d'aldergrootste nood.
 ORAN. 't Is my genoeg dat ick uw trouwe liefde hoorzden.
 CYP. tZal blycken aende daed/het zeggheu zyn maer woozden.
 ORAN. De woozden myn genoeg/ 'k neem die vooz de daed.
 CIP. Orania myn liefde zulck niet toe en staet.
 ORAN. Weet ghy ick dooz uw dood duyft dooden zoud' gevoelen?
 CYP. Weet ghy ick na uw dood in doods geknaech zoud' woelen?
 ORAN. Weet ghy ick liever sterbe als dat ick u mis?
 CYP. Weet ghy wel dat uw dood myn dubb'le dooden is?
 ORAN. Ick ga. CIP. Och neen / ick sterf. ORA. 't Waer teghen re-
 dens wetten.

CIP. Ghy steruen? neen/ myn dood zal uw dood beletten.
 ORAN. Wijn waerden Cypriaen, uw teghenstrijd niet haet.

HEEREMAN.

Orania niet weet wat onze wet toelaet /
 Als yemand vooz zyn vriend/ of zyn vriendin wil geben
 Wytwillich zich ter dood/ hem schencken mach het leven.

ORAEB, Dat hy my t'leven schonck zo deed hy my de dood:
 Helas/ ghy weet niet in wat naere d'oeve nood
 Ick my bebinden zoud' / ia 'e minste myns ghedachten
 Wat bees' held vooz my sturf my duyzent dooden b'achte/
 En deentcheyd waer in ick my bebinden zou
 Zou zonder my te dooden b'zingen zulcken rouw
 Dat ick ghelijck een geest staech zwerbende zou dwalen/
 Om myn verlozen lief weer upe zyn grafte halen.
 Helas/ in wat verdriet zou dit hert'loose rif
 Hier dolen op de aerd? Zyn dood waer 't znooft' vergif
 Om myn in teerings quel hier quynend te doen leven/
 Want sterben kost ick niet/ noch my ter dood begeben:
 Mits d'hoop ick dooz ghebe en int laest weer krijgen mocht
 Die lieben waerden Wan/ waer pb' rich ick na zoecht.
 Dus leven/ noch de dood/ ick gheen van twee zoud hebben/
 Waer spinnen met Penelope het eyndeloose Webbe/
 En b'zingen ebb en bloed' in dit bedroeft ghezicht.
 Lief/ Cypriaen, zo ghy opt aen myn dooghens liche

Ontfaecht uw lievend hert/ laet ick u nu bewegen/
 Te staken uw boozneem/ en my niet wile zijn tegen
 In 't geen mijn herte wensch/ dat 's ghy my sterben laet.
 Stond' ick uw wille toe het teelden zulcken haet/
 Ach/ tusschen hert en ziel/ die in mijn geest zou stryden/
 Om dat ick u dooz' t swaert onnoozelyck liet lyden/
 Geen leven was ick waerd. Ja niet de naem eens man/
 Zo ick niet will' ch en graeg dooz' u/ schoon/ sterben hant.
 Uw Cypriaen die komt besloten om te sterben/
 Al quam een Hemels stem/ en dzeppghden my t'onterven/
 't Geen niet t' onterven is/ ick niet verand'zen zou
 Om off ren' t leven op dooz' t leven van me Dooz.
 Te dozevich waer' t verlies/ als ghy/ Sterr' waert verlozen/
 De eenichst Maeghden-pool. Want sulcken vrou hier bozen/
 Noch dese onse eeuw noyt luckelyck ghenoot/
 Helaes/ waert ghy ter graef/ zo waer de asch ghedood/
 Waer deughds faem nu op dzaepd de wyde wereld over.
 De wereld noyt geen Lijck ter aerde zond' meer dozeber/
 Als 't uwe zoude zijn. Ser was heur lepd-sier quyt/
 Deughd stur' van lextre rouw. De tyd zoud' dooz' zyn tyd
 Ontpden onse tyd. Natuur zoud' dozevich klagen
 Als zp heur eefte werck na vuple aerd zacht dzagen.
 God Pan zijn zoete pijp/ die oyt verheugh'lijck zong
 Dooz' dramatisch getoon de Goon te weenen dwong.
 Parnas, en Helicon, verformden zich in daelen/
 Als kunst-goddinnen u van hier dus zagen halen.
 En Tytons liebe Wuyt/ Bodinne vanden dagh/
 Men immermeer weer boben 's aerds kries vpleu zacht.
 Ja Proserpina zelfs de sceppter zoud' versaecken/
 Als zp het wzeede swaerd u leven zacht ghenaecken.
 God Iupiter die zou zijn Krent laten blien/
 Om dat hy' t dozebe eynd uws doods niet zoude zien.
 En Aeool, zyne zoon/ ontbonde fluckr zijn winden/
 Om dooz' het buld' rend' gh'raes Europa te verflinden.
 Europa, arme vrou/ met ve'en wel klagen mocht/
 Als zp die Pympl' verlooz/ die heur de Laurier broecht
 Van erbaerhepds triumph. en al deez' waerde Maegghden
 Des Batabiers ghewest/ met reden bitter klaegghden
 't Verlies van heur Oraen. Orania zo waerd/
 Als deez' myn blyde ziel ghebhuicht is bande aerd
 Na uw toekomend' erf/ wilt om myn dood niet knagen/
 Maer laet het teken zyn des liefd die ick u dzage.
 En in uw eel ghedacht my gunstiel' plaets vergund/
 Mits ick in 't leven was uw lief/ in dood u vrynd:
 Meer glozp ick niet wensch: zo glozp is geen zonde:
 Als dat ghy myn liefds trouw de wereld wilt verkonde/

87
Niet dat ick gierich ben na tijtelijcke eer/
Maer om dat ick alle en dees waerde maeghden leer
Wat deughd en eer vermacht/en een upz liefd meer achten
Als duyzent millioenen minne-lustens nachten.

ERLH.

O trouwen Databier! ghy nu wel blcken doet
De vroomheyd uwes hert/de eelheyd uwes ghemoed/
Dus sterbend' om uw lief. H E R R. 'Tzijn Goddelijcke wercken.

H Z E R.

Dat hy voor 't hoogh Autaer zijn Wyfe-wil verklaert,
Mijn hoogh' Autaer is hier/'tis deez' Goddime waerd'
Da Monarchaale Vrouw den Hemel zy ghetuyghe
Dat ick upt Wyfe will'/en liefd' my zelven buyghe
Nu onder 't rechters zwaert/en sterf voor deze Maeghe
Die valsch beschuldicht is. O R A. 't Moet d' Hemel zyn gheklaeght,
Delacp mijn onrust ick nimmermeer en stille:
Beneemt hem/Hemel/ eer zijne liefd' / en zijn wille/
Op dat ick niet en zie mijn epggen leven sterft.

C Y P.

Misgunt niet/waerde lief/uw lief deez' eer verwerft
Klaeght niet/o perlens perl/maer wilt ghy stadich leven
Gh'lijck ghy opt hebe ghedaen/en d' Wereld voozbeeld gheben
Hoe veel de deughd vermacht/mijn liefde my ghebiet
Ick dooz mijn sterben staech uw onberdient berdziet.
Da rechter rechte-eers hand/wiens eed'le Palmens vochte
All' balsem overtreft/o Hemel noyt ick dochte
Dat in uw' Hepl' ghe raed mijn luck' 'tghelucke had/
Ick met bestend' verlos/deez' hand die ick bebat
Opt hebben zoud' gheraecht: de vzeughd mijn ziel doet bebert
Op hoop ick dooz d' hands kus de ziel ziels aeg zal gheben:
Ontzichlijck ick verzoek/mijn schoon/verlof my gheest/
Ick dit Julweel dan kus/ als een die gloyp heeft
De handen zijns Souw' repne gracelijck te raken/
Gh'lijck trouwe onderdaen/ en zijne liefd te maken
Noch grooter tot zijn Wyfs/mits de kus meer ontstecke
Het vier zijns hertens trouw. Ach traen waerom breekt
Ghy upt mijn waerde Vrouw' wilt doch uw bigg' len staken
Want uwe per'le glans mijn zenuwen ghenaken/
En snyden gh'lijck een blym het leven van mijn ziel/
Imperiael ghezicht/al biddende ick kniel/
Dan pt doch uw traens blicet op die dubbel sterben bzinghen
Mits ick deez' lauwe bloed dus bloedich upt zie bzinghen.
Orania. ick bid' zyt doch/mijn hert/te vzeen.

O R A N.

Hoe wilt ghy dat ick stil? ghy weet ick hier alleen
In deez' bedroefde eeuw' in duyzent doon zal leven
Vermits ick u verlies/ en veder g'loof zal gheben
Ghy om mijn misbaed sturft/en g'looven dat ick ben
Onerbaer, alhoewel ick my onschuldich ken

't Is waer dat myn ghemoed zich intwaerts niet zal quellen/
 Maer lijckwel zal de saem mijn naem in op-spraeck stellen/
 En wat 's op aerden waerder als een goede naem:
 't Is noch onlangs verleen een Pymphens goede saem/
 Dooz een eer-steelster-vrouwwe dooz verzierde loghen
 En znode after-klap schter valsch'lijck was ontoghen/
 Ten waer de waerhepb zelfs de leughen aenden dach
 Brocht/ lijckwel nam de schoon: die d'eer ten hooght' ontzacht:
 Zo na de valsche saem dat zy verloorz heur zinnen/
 Ja 't eerbaer herte kost/ helaes! gheen ruste binnen/
 Mids heur ontfelde gheest heur ghene vrede gaf/
 Dooz dat de zuib're maeghte verplaetsten na heur graf.
 Zo krachtich is de eer in 't wesen der eerbaren/
 Die met bedachte zorg heur maeghdekrans bewaren/
 Opmeer, als eerbaer zyn de eerb're maecht betracht:
 Maer gh'lijck zy eerbaer is wil eerbaer zyn gheacht.
 Rust nu ghy eerb're hert/ wtmuntende Goddinne/
 Die liever koos haur graf als valschelijck met minne
 Lust hier besaemt te zyn: dus laet my Cypriaen,
 Vermits de saem my schendt/ nu na mijn graf oock gaen/
 En na mijn dood zult ghy ghetuyghe moeghen wezen/
 Dat ick onschuldich was/ helaes! en dat my desen
 Dood qualijck was ghedaen/ dies pder my beklaecht:
 Dit 's meerder gloz op als te wezen reyne maeght/
 En met oneer besaemt/ laet dit uw hert bewegen
 Dat ghy my sterben laet. CYP. Gheen reden houden teghen
 't Wolbzenghen mijns beslupt/ vaert wel/ mijn waerde schoon/
 Tot dat ick u ghemoet in 's Hemels eeuwighen troon.

ORAN.

ORAN.

HBE.

FELH.

Ach Cypriaen! CYP. Mijn lief/ ick bid u/ zyt te vreden.
 Hoogh-zyester staecht zyn wil/ waerom zult ghy hem leden
 Ter dood? ziet wat ghy doet. ach waerden Cypriaen!
 Uw leven hy u schenckt/ dus laet hem rust lijck gaen
 Na d'offer-plaets/ uw leven is u weer gheghenen.
 Ach wonderbare liefd. ORA. Orania ghy leven?
 De wereld is te nauw booz mijn bedzoest ghemoed:
 O Hemel zonder u de mensche niet en doet.
 Barsi wpt bedzoefde bozi/ uw rouw is niet te stillen/
 Gheen water wpt de droebe ooghen vallen willen:
 Maer blieten herte-bloed/ op dat de wereld ziet
 Het naeckte ware beeld van mijn benaut verdoet:
 Verklaende laffe siem wilt zo beweegh'lijck klaghen/
 Dat noyt de Batabieren uws ghelijcke zaghen.
 Verkeert uw blonde haer in gressich zilber wit/
 Bleeck zy uw bleefse-vel/en slupt uw oogghens lit/
 Vermits gh' uw gouden zon: die nimmer weer zal keeren:
 Af-zijnde d'ooghens licht op mooght sacrificeren/

87
Wu wezen by herzaeck/ uw hoozing sluyt verdooft/
't Gheboelen uyt uw band/ uw tongh heyt spraech berooft/
Wu reucke reuck loos maect/ aelijbicht uw vijf zinnen/
Wu ving' ren strengelt t' zaem/ op dat daer dooz hier binnen
De azems tochte sluyt/ en gheeft uw laeste zucht/
Kruypt inde duyst' re aerde. o eed' le liebe lucht/
Wu langhen arm uytstreckt ruckt my in uwre gloyp/
Laet Cypriaen alleen niet hebben de victooy/
Dat hy uyt liefde sterft. gunt my/ o God/ de eer
Dat ick in uwre Hemels tent mach wezen eer
Myn waerden daer ghenaeckt/ om hem de krans te gheben
Uyt d'eng' lens kooz dat is/ de plaets van t' eeuwich leven.
Laet ick Monarche God/ hem blasen t' lief gheluydt
Op d' Hemelsche blazyn/ ha ziele vlieghe nu uyt
Dit herteloze rif om welkom hem te bieden/
Die nu uyt liefde sterft/ en sluyt ter dood wil blieden.
O Hemel moogh'lijck is dees arme Vrouw te stout/
Om t' eysschen zo ter vaert met u te zyn ghetrou.
Maer aerde/ gh'lijck ick aerde in t' leste weer moet wezen/
Wu aerde opent aerde betoont uw aerdich wezen/
En slocht my aerde in/ tot dat de Hemels Heer
Uyt zyn ghenaed my roept om dan te leven weer.
En ghy belommert bosch roepdt uyt uw jonghe spruyten/
Wu lentens kled' ren scheurt/ ghevoghelt wilt niet uytten
Als d'zoebe bitt' re galint/ en ghy rebieren raecht
Wu zoet ghemurruweert/ maer naere d'ruytingh maecht
Dooz bulding uwes vliet/ ghy zome schut uw stralen/
Diana laet u licht op daerde niet meer dalen.
En winden nimmer ruyft/ ghy zee God ebd noch bloed
Vernits nu werdt verstoet het aldertrouste bloed/
't Gheen opt de wereld had. ach liefd! de liefde zelven/
Onschuldich dooz de wet in d' aerde men zal bedelven.
Ach Aerde/ onmoof' le Aerde/ als ghy hem hebt bebat
Ick wensch/ ghy/ liebe Aerde/ mijn herte dan oock had
Int aekelijcke hol. Want meer licht zoud' ick binden
Int duyst' re naere graf/ dooz eby- zyn mijns beminden
Als op de Werelds kreps. doch zo ghy Aerde niet
Beweeght dooz mijn ghebedens bitterlijck verdziet
Beweeght ghy trotze Zee/ en laet uw woeste baeren
Dit afghefloofde rise een wijle tyd bewaeren
Want lieber dood in u/ als lebend in een Zee
Van tranen/ zonder hoop te tressen opt de ree
Waer deese ziel na haecht. of Winde God uw Winden
Ontbind opt alderweydeft/ en wilt ter vaert verkslinden
Dit Lichaem van de aerde/ helac! arme vrouw
Has zinneloos ghy wensch: doch 't is de puure rouw/
Dit

Die teughelt mijn ghezind, den Hemel wil my gheben
 Een recht ghelatten hert/ zoo ghy wilt dat ick lebe
 Ghelyck een spiegel voor de Wereld/Heer/ ick wil/
 En niet ootmoedicheyd ick mijn misnoeging stil
 Ghehoorzaemlyck ick wil my na uw wille buyghen/
 En door ghelatenheyd mijn byghzaem hert ghetuyghen.

Het Sevenste Bedrijf.

Z E E G - H E E R .

Alberdzoefste staet/wat zal ick eerst beklaghen?
 Heur leven of heur eer? Wat meugt ghy doefheyd vrage?
 Zy is die hepde quijc / dat' kleben zy alleen
 Verlooz/dat zwaer verdziet zou de bedachte reen
 Verroosten kunnen/want t'was heur daerom gegeven/
 Naer dat de Heyl'ge eer vermoord wert door quaet leven
 Is onverdzaegh'lyck voor dit grysse witte hoof/
 Want het verlies heurs eer de ziel en leven roof.
 Ach ober-dzoebe-reuw/ziet waer toe wy onz' bzuichten
 Zorghuldich voeden op/om ons niet duyzent duchten
 Al lebend' in ons graf/in d'oude after tijd:
 Te drucken met moedwil/God weet wat 'therte lijd
 Des Vaders die zyn kind ontuchtelyck ziet dwalen.

B O D E .

Wt d'oude Mans ghezicht men doefhepds beeld kan haelen.
 Z E E G . **M**ijn Dochter/lief/Oraen, B O D . Zyt dienstelyck ghegroet.
 Z E E G . **W**at bzencht ghy bode nieuws? 't'zwaert/mog'lyck/noch bedloed
 Het geen mijn Dochters hert door sneed zonder melpden.
 B O D . **D**e tydingh die ick bzencht die zal uw geest verblipden.
 Z E E G . **W**at is't? is zy onthalt? zeght bode/zeght/wat is't?
 B O D . **H**et schijnt wel aen uw spraeck dat ghy het nieuws niet wist/
 Hoe dat uw kind de dood voozt leven wou'd' verkiezen.
 Z E E G . **Z**al zy dan' kleben niet om heur misdaed verliezen?
 B O D . **D**aer is een die de dood voozt heur wpt liefd aenbaert.
 Z E E G . **H**erstaet niet wat ghy zeght zoo ghy't my niet verklaert.
 B O D . **V**ermits ghy't/Heer/niet weet zo zal ick het u zegghe.
 Z E E G . **O**nderckt my doch het nieuws / uw bootschay wilt wpt legghen.
 B O D . **A**s zy voozt d'Hooghen priester was gekomen/waer
 D'omstaenders niet gheveen/ en dzoeffelyck misbaer
 Beklaegden s'Naeghdens staet: Ja al de Kerckx' Vlaccen/
 De zarken/en' rgh'steent van anghste bebend waren/
 Riep zy om heur onschuld aldaer te toonen klaer
 Om een boof-aerd'ghe Vrouw die heur in dit ghebaer
 Ghebrocht had door bedroch/doch zy was niet te vinden:
 Fluyc rees daer zulck gheraes/en schrick'lycke ontbinden

De fuypen/zoet fcheen, Diana fwaeten bloed/
 D'Herd trillen/beefden/en dreef fluckx onder de voet
 D'Hoogh'-priefter die t'Witaer/na Tempels wyze/Wyden:
 Daer na uw Dochter was gheleyd denoot'lyck byden
 Hoogh' priefter na de plaets waer d'off' rhand zou gefchien/
 Zoo haest als Cypriaen op wech heur had ghezien
 Beleeft heur viel te voet/en fchonick heur daer heur leven
 Wt liefd om willich hem vooz heur ter dood te gheben.
 Boort nu boort het herbolgh/3p die vol d'zoebe finert
 De doodens nakingh vreesden/greep een Wanklyck hert/
 En teghen ftreef met moed/al Cyprianens zeggen/
 Betrachtend' zyn boozneem met reden neer te legghen/
 Doen bleeck heur trouwe liefde/inde grootfte nood/
 Gh'lyck of de dood het leven/en r'leven waer de dood.
 Aldertroufte liefd! wie kan het lof wpt'fpreken?
 Met 300 veel tongghen alfter fterren hoogh' wpt'fpreken/
 En 30 veel ftemmen gh'lyck de Zee heeft d'ziftich zand.
 Maer ghy/o Vrouw Diana, mooght het met uw hand
 In d'herdften Dyamant op 'alderdiepste graven
 Wat loon dat deze twee wpt' liefd elckander gaven.
 Ach wonderbaere eeuw! uw wezen is verkeert/
 Nu teere jeughdens liefde 'twillich fterben leert.

ZEEG.
 BOD.

Hoe epnden deze ftrijt? Waer zyn 3p beyd' ghebleben?
 De oberhand had hy/zyn dood gaf heur het leven.
 Vermits Dianaes wet diergh'lyck vermogghen gheeft/
 Dat alfter yemant sterft vooz die ghezondicht heeft
 D'wifdadighen dan byz terfcond weer werd ontfagghen.

ZEEG.
 BOD.

De Menschen dierghelijcken toeval noyt en zagghen/
 Hoe zalment weten als de Tempel open is?
 In deze plaets/mijn Heer/want hier het loopen is/
 Waer d'Offrand zal gheschien/dies zal hier zyn 'ghebdinghe
 Om zien de trouwen held die willich is ghevanghen/
 Zo dat ghy Cypriaen, mijn Heer/hier kund zien gaen.

ZEEG.
 BOD.
 ZEEG.

En inden Tempel niet. BOD. Waer de zond' is ghedaen
 Daer werdt die weer gheftraft/de tyd zal haest genaken/
 Laet ons gaen na den Gaegh om int ghezicht te raken.
 Mijn hert is zo verquickt dooz 'gheen ghy hebt ghezeyd
 Dat all' mijn d'zoebe knagingh lucklyck van my fcheyd.

HEEREMAN, met fommighe Dienaers van den Tempel van Diana. **EELHERT**, en **CYPRIAEN**, aen een zyde vanc
TOONNEEL, en aen d'ander zyde **VREDERYCK** en **WILHEM**.

VREDE. Welkem waets daer te doen? ziet hoe 'twolck derwaerds spoet.
WELH. Het mach zyn datmen daer een offerhande doet.

Eelhart

- H B.** Eelhart gheeft my de Wijn en 'twater daer beneden.
VR. Het schijnt of pemant daer verliezen zoude 'tlenen.
 Laet ons oock derwaerts gaen. **H B.** Laet dit onnoof 'le bloed/
 Medoghende Goddin/ulw lang vergramd ghemoe
VR. In stillen/ghelyck de wijn dooz 'twater wy temp'reren/
WELH. Of hy die/ die daer knield/ nu wil sacrificeren/
VR. Ach armen Jonghen held! **VR B.** 'tLand is noch niet bevyd
 Van d'oude zondens plaeg verleden langhen tyd.
HE. Rechtvaerdighe Goddin die d'Heymelijcke zonden
 Int openbaere straf/ noyt hebben wy bevonden
 Zoo vast ghehepde liefd als van deez' held ghetrouw
 Laet Petronels misdaed/o Goddelijcke Vrouw/
 Dooz hem nu zijn gheboet: die mild'lijck schenckt zijn leven/
 Ach/hoe mijn bloed verschyzt' t'schijnt dat mijn handen beven.
VR. Zeer geeren zoude ick zien dees Jongh'lingh in 't ghezicht.
HE. 'tIs moogh'lijck 'tHemels wil dat hy de Zonnens licht
 Mits d' Hemel is versteurt nu niet behoozt 'taenschouwen/
 En dat mijn Vrouw daerom mijn hert dus wil benouwen
 Keert/keert u Cypriaen, en na 't gheboomt u zet/
 Want 't glinsteren vande Zon mijn oud' ghezicht beket.
VR. O God/het is mijn zoon. **WILH.** O alder dzoefste maeren,
HE. Nu is d'Off'hand ghereed/God wil zyn ziel bewaeren.
VR. 'tIs mijn Zoon Cypriaen. **H B.** Heer gunt hem ulw by stand.
VR. Houdt vriend'helyp God/vriend houd. **H B.** Wat is 't? wie hout mijn
 Durst ghy dit Heyl'ge werck dus onbedachtelijck sloezen. **(Hand?)**
VR. Ach lieben Cypriaen, Cypriaen mijn verhooren.
HE. Van hier/packt u van hier/en seurt de Off'hand niet.
VR. Ach Hemel 't'schijnt mijn hert verwurght dooz dit verdriet.
HE. Van hier/oock fluckx van hier/van hier of k maeck u voeten/
 Ghy niet gheraken mooght het gheen wy off'ren moeten.
VR. Ken onze Vrouw Diaen? dooz heur huly quam ick hier.
HE. Zwijght/sonder spzeken/zwijght/vertrecht/maeck geen ghetier.
VR. Gortmoedelijck mijn heer/moet ick u dienst'lijck vraghen
 Waerom dees Jonghen held/helacx te beklaghen/
 Moet opgheoffert zyn? k bezweer u by heur naem
HE. Zeght my waerom ghyt vzaeght/wat ken zijn dood u krencken?
VR. Zijn dood? helacs/veel meer als mijn Heer ken bedencken.
HE. Ter dood hy hem begheeft om zyn vriendins misdaet.
VR. Hoe? sterf hy dan wpt liefd? zo ulw wet dat toelaet/
 Wil ick my fluckx vooz hem ter dood ghewillich gheben/
 Onthoofst dees graeuwen man laet deese Jong'lingh leven.
HE. Dat waer de Wet misdaen het recht versiaet ghy niet.
VR. Zo wepghert ghy my/Heer/het gheen ghy hem toeliet.
HE B. Ghy zijt gheen Batabier/daerom kent niet gheschieden,
VR B. Wilt my de rechte grond ulws Wetten dan bedieden,

H E R R.
H E.

Zeght my eerst wien ghy zijt. V R. De Vader des Jongman.
Zyt ghy zijn Vader zo zyt ghyer qualijck an/
Daerom vertreckt mijn vriend. V R. Ach moecht ghy Vader wezen/
Dat ghy Vader waert/de Vader/Heer van dezen
Beklaechghelijcken held. Ach moecht ghy Vader zijn!

H E.

Zo ben ick van een zoon. maer al waer dezen mijn
Die nu ten offer komt. 'k zou my te vreden stellen
Want wat den Hemel wil behoort ons niet te quellen.

V R.

Bedroefden Cypriaen, moet dit bejaert ghezicht
Berooghen deez' ellendt? Waer beter dat my 'tlicht
Des Hemels dypster waer. spreeckt ghy niet myn beminden?
Hoe kan een Vaders herte meerder rouwe binden!
Gans gheen bewegingh/zoon? spreeckt myn zoon Cypriaen.

C Y P.

Stelt Vader u te hzen/weest niet met my niet belaeen/
Want nimmer mocht u zoon besteden beter 'leven/
Als aen heur die uw zoon het leven heeft ghegheven.
Want zedert liefs verkiez mijn ziele had verpand/
En onderdaen ghemaect van mijn Prinzess/de hand
Die uw zoons herte boeyd door hoorberaeds verkiezen/
Om die keur wil ick gaeg mijn leven nu verliezen.

H E.

Dits' tghen ick heb ghebreest dat hem zyn Vader zou
Bweeghen weer tot spraeck. V R. Belaes/mijn hertens rouw
Is daer meed niet ghestilt. C Y P. Onluckichste ghebooren/
Wat heeft de tongh ghedaen! mooghlyck Dianas toozen
Dooz' t'spreken weer ontfceert/beimys de wet verbied
Dat niemant spreken moet als d'Offerhand gheschiet.

H E.

Mijn vriend/ten waer dat ghy u Vader zeght te wezen
Van trouwen Cypriaen, ghelooft/dat ick u deze
Versteuringh des Off'rand/die ghy dus stoutlijck doet
Dooz' deze rechtens hand zou straffen aen uw bloed/
Want Cypriaen nu moet weer na den Tempel keeren.

V R.

'k Acht dat die niet misdoet die aen zijn Prinz en Peere
Net beden en ontzich doctmoedich valt te voert.

H E.

V R.

De toozen in Diana hier dooz' meeren moet.
De tyd de toozen list. de haestighe ghezindhep
Bestaende metter daed 'tboozneem des toozens blindhep/
Beklaeght zich naderhand. vermits' tonroert ghemoed
De reen vermond/verdrijft/berstoot/en gantsch verwoed/
Ick bid bezadicht/Heer/hebt mely/daer beneben/
Gherechtichep behoort de rechter plaats te gheben.
Doch isser gheen mely/laet my dan hebben 'recht/
Twelck ghy niet wepgeren/kundt want hoe goed ronds en slecht
Ick in mijn doente ben/zoo ben ick 'recht waerdich
En zo ghy't my niet gund zo zijt ghy onrecht waerdich.

H E.

V R.

Ick onrechtbaerdich? geest my zulck doch te verstaen.
Ghy zepde my terstond hoet niet mocht zijn ghedaen

Dat ghy een upt lands man hier mocht sacrificeren.
'k Heb u niet meer ghezejd als ons de wetten leeren.
Weet dan dat Cypriaen, mijn zoon/ een vzeemdingh is.
Vriend/ dat en kan niet zyn/ daer oordeeldt ghy in mis.
Mijn zeggghen is ghegrond/ 't zy hoe 't mijn Heer voorbeelden/
Spreekt dan uw meeningh upt/ zeght my waer ghy hem teelden:
Men ziet meer op de plaets als op de Daders bloed.
Van waer is zyn gheboorde/ waer was hy opgheboerde?
Ich noem hem vzeemdt midts hy upt my niet is ghy spraken.
Zo is hy niet uw zoon is hy niet van uw looten.
Al teelden ick hem niet/ kan hy mijn zoon niet zyn?
En zepden ghy niet erenslich hoe dat hy dijn
Gheliefden zone was? VRE. Waer niet upt my ghebooren.
'k Aecht dat ghy door de rouw uw zinnen hebt verloozen.
'k Gheboelden gansch gheen rouw waer ick my zinnen quyt.
Ghy zijt een schalcken bos zo ghy niet zinn' loos zyt.
't Oprecht' en schalcke hert noyt 't samen paven konnen.
Hoe kan hy zyn uw zoon hebt ghy hem niet ghe'wommen?
Hy kan mijn zoon upt liefd/ en upt natuur niet zyn.
Wech wech hy is uw zoon ghelijck hy is de mijn.
Dees Jonghman is u vzeemd/ en wilt ghy voor hem spreken?
Hoe ghy uw reden wend ghy ondeckt valsche treken.
Al windt ghy woordens stryd mijn recht ghy niet en rooft.
Die licht van woorden is werdt zelden hier ghelooft.
Ghy doet gheen recht/ mijn Heer / en misdoet uw eer waerdichsejd.
Op my en op mijn kind valc deze onrechtvaerdichsejd.
Uw blinde heerschappyy het reed'lyck suur verlep.
Uw zeggghen heeft gheen slot/ ghy spreekt met gheen beschejd.
Zijt Hemel mijn ghetuych/ waer u ghy Magistraten/
En Princen hier op aerd/ hoe kan God dit toelaten?
Roeyt ghy den Hemel aen? die ghy moedwill'ch misdoet.
Mits ghy my weyghert recht/ den hooghen Hemel moet/
My hoozen en onz' Vrouw/ die al ons herts secreten
Doorzien en oock de grond van onz' woornemen weten.
Vriend zeght my zo ghy 't weet wie dat zyn Wader is?
Of noemt ghy zyn gheslacht/ of die hem nader is
In bloede als ghy zijt? VRE. Hoe kan ick u dat zeggghen?
Zo ick het zelfs niet weet. HEE. Wilt my 't beduyd uplegghen/
Waerom ghy zoon hem noemt? VRE. Om dat ick hem bemind
Heb/ zedert ick hem bond/ ghelijck mijn epgghen kind.
Hoe bond ghy hem? en waer? VRE. Dat zal ick u verkonden/
Nen d' oever vanden Rijn heb ick het kind ghebonden/
En zedert opgheboed na mijn gheringhe staet/
Ghelijck mijn echte zoon/ ick bid/ my Heere/ laet
Mijn nu doch op het vzeest' het wonder u boort zeggghen/
Hoe vzeemd dat ick het kind op 't water bonde legghen/

93
't Scheen oft eerst door de storm de Rijn was ovghebuurt/
En niet bedachte zorgh behendelijck ghestuurt
Op een herbzooghde grond/ waer 't d'ystich wierchken raecten
Wast aen 't gronds water kroost/ doch 't water dat ghenaechten
Het kind in 't minste niet/ 't scheen dat het Element
De vondelingh ontzack / gelijk een moeder wendt
Nae 't hoeden heures vucht/ ick ken u niet beschrijven
Wat menschelijcke vzeughd - t onnoozel gingh bedrijven
Als ick ghenaechten 't kind/ 't welck zo meel muplend sach
Gelijck een die ziet zjn wensch als 't my aen komen sach.
Het wiechken was Cypres/ het welck my goet deed rainen/
D'arme vondeling doen Cypriaen te namen.

- HEER. En hoe zijt ghy ghenaeamt? V R. Mijn naem is Vraederijck,
HEER. Reen zeght vyz vzedens srijdt/ want ghy zult wreedelijck/
Dit uw ghevonden kind benemen zien het leven/
Hoe zeer dat ghy hem liefst/ en 't leven hem wilt gheven/
Hoe langhe is verleden dat ghy 't kind eerst vond?
V R E D. 't Jaer zeventich en vier/ als den Spangjaert in 't rond
Had Lepden vast beleyd/ de Prince met de Staten/
De Lande-scheper- dyck doorsteken hadden laeten/
Tot ontzet van de Stadt recht met de springhe- bloed.
HEER. Ach Hemel wat beroerte vind ick in myn bloed!
V R E D. Mijn Heer als ick het kind doort 't mynen hupse vzochte/
Met hoeftering en streling en 't kind wel bezochte
Oft eenich letzel had/ vond ick om 't vondlings hals/
Een oude gouden penning/ met schyft/ griekx/ of wals/
Rondom de murrens kites/ 't gheen wy niet kosten lefen/ (dezen.
Ick acht ick hebse noch. HEER. Laet zien. V R E. Mijn Heer 't is
HEER. Komt nu bedroefde slaep beeld vande naere dood/
Zuyt d' oogens tenten op : ach droefheyd al te groot!
Barst tranen wyt uw bloed/ en helpt my nu beklaghen/
De alderdroefste staet die Batavieren zaghen/
Ach Vreed'rijck, Vraederijck, het luck liert om heur rad
De droefheyd is nu mijn die ghy te voozen had/
Onluckelijck ghestert! dit is het zekerst teken/
Ders jonghe droefheyd zal dit oude hert doen b'zien.
De mynt is my bekend/ dit was de hand mijns trou/
Die ick op trouwe gaf aen mijn ge-echte Vrouw?
Dit was de eerste gift die ick heur gaf mijn leven:
En mits heur trouwe liefd heeft zy die weer hergheben
Aen onze eerste vucht: twee herten ghy verkinocht/
En wat 's uw booschay nu/ helaes de dood ghy vzocht!
Aen dit vesteeude hooft/ wel mach ick u vernamen/
Trouw- penningh waert ghy eerst/ die ons vzocht heyd te zamen/
Rouw- penningh zijt ghy nu/ 't between mijn epggen bloet/
Hoe kan 't mijn epggen zjn zo ick 't verstorzen moet!

Arin' en bedruckte zoon/ waer toe waer't ghy gehozen/
 Om in uw teere kindshyepd eerst te zyn verlozen/
 En wonderbaer en yzern dooz' s' waters liefd' beschoed/
 Die u niet voozbedacht beschermden vooz zyn bloed/
 En in behouden haven staart/ op dat uw Vader
 Het leven u beneem. Ach God! wat is hier nader?
 Als u/ O Al-heyds-Al! (want zonder u/ a Heer/
 De Zee en bloeyden niet/ de Zon niet lichten meer)
 Hoeh d'Elementen vier in't minst niet zouden wercken:
 Te bidden (milden God) uw dienaer te verstercken/
 Heb ick/ helaes/ dus blind ghezondieht in myn tijd/
 Dat ghy nu op myn kind uw toozen wyzend' zyt!
 Ben ick/ O Hemels Prins/ dus in't ghetal der smoden/
 Dat ghy wilt dat dees hand myn epggen kind zal dooden?
 Beheerscher-ober-al/ is myn misdaed zo groot?
 Wat heeft myn kind misdaen? die/ lacp/ is in nood/
 Heer/ straf my na verdienste/ wilt myn zoon vergeben/
 Begraeft dees gryse man/ schenckt Cypriaen het leven.
 Doch uwe Godshyepds wil hier 't al ten besten boeght/
 Laet/ heer/ uw wil geschien/ uw dienaer wel ghenoecht.
 Ach/ Vreed' rijck, waerden vrend/ wat pozden my te vragen
 Zo diep na zyn gheslacht! Helpt Vred' rijck nu beklagen
 Het onluck dat ghy ziet/ 't gheen uwe was in schijn/
 Ach Vred'erijck! is nu warachtelijcken myn.
 Mirak'len onzes eeuw! niet reden machinen zeggen:
 Dat vreemde dinghen onder Tijd verborgen leggen.
 Niet uften ken myn sprack hoe't arme herte trilde.
 O Schepper aller scheps'len! Al-Beheerscher/ wilt
 Verstercken onz' Natuur. Wilt ghy sacristieren
 Myn Heer uw' epggen kind? H E E R. Ick anders zoud' onteeren
 Het heplige Altaer. Helaes! nu bind ick 't gheen
 Ick Zeegheer zepd/ en my in mynen droom verscheen:
 Het schein my doe een droom maer bind het nu waerachtich.
V R. Almogend' hooghe God, Al-Wetert, en al-machrich,
 Zal d' Echte Vader nu van't kind Scherp-Rechter zyn!
H E. Al wat ghy wilt/ O God/ dat moet gheschien dooz' myn
 Ghewill'ge wil. V R E. O Heer/ O Heplige Orak'len!
 Dat wy in onse eeuw beoogen deez' mirak'len.
 Bedruckten Cypriaen. H E E R. Vreedrijck ghy hebt gegist
 Te byzien Cypriaen, en zonder arch/ noch list
 Dymmoedich hebt bekent zyn Vader niet te wesen.
 En ick die waenden dat de offerhand op dezen
 Uw Zoon zou zyn ghedaen/ bind nu myn epggen kind/
 Ik Geloof het kwaecht uw hert/ vermits ghy hem bemind.

Wat bzeemd toe-bal is dit? Het bzeemst dat wy opt hoorzen?
 Zou Heereman zyn zonne zelven dus vermoorden?
 De man is in zyn licht. H E E R . Is dat niet onz' Zeegheer?
 O ouden trouwen Vzind! Z E E G . Ick had gekomen eer
 Ten waer ick Eelhert vond. H E E R . Na hem is 't dat ick wachte/
 Om d' offerhand te doen. ziet hoe de duystre nachte
 Ghenaecht/ de Zou verloop. Z E E G . Het donne blind ghezichte
 Van't sterfelijcke oog verduystert 's hemels licht/
 Wy wand len hier bedampt. Niet dat de Hemels machten/
 De heplige voozsicht/ 't beslot des Hemels krachten/
 Hier by ons zichtsbaer zyn/ of met ons sprake houdt:
 Maer 't wonder dat wy zien/ en 't vleeschlijck oogh aenschout/
 Zyn Godes mitde daden die wy spraken hoozen/
 En turgen zyne machte aen zyn uytberhozen.
 Ik Heb Eelhert met de and'rens komst' op wegh gestaerck/
 Vermits deez' bzeemde toe-bal/ die my duchtich maect:
 Want als ick wel aemmerck het gheen u is ervaren/
 Zo schijnt het dat myn hoop en bzees g'lyckhaerdich waren.
 Doch ick verstaet 't geheym niet mits de duystre zin/
 Nochtans beslypt ick dat hier is wat wonders in.
 't Gheen dat ghy niet verstaet Zeegheer verstaet ick klaertlijck/
 Doch isser pets ter werld 't zy gestelijck of waerlijck
 Dat u verburgen is/ zo is 't dit werck gheweest.
 Vziend Heereman ick hoel zeer duydlijck in myn geest/
 Hoe dat de Hemels schicking pets goets heeft op handen/
 Ik Zou gaeren weten wien dat is de Vader vanden
 Ghetroutwen Batavier/ wiens ienghd de dood niet bzeest.
 Zeegheer als ghy hem ziet/ bedzoeven zalt uw geest!
 Het is/ helars/ myn zoon die op 't Wtaer moet sterben.
 Is 't uw zoon die uyt liefd zyn leven dus wil berben?
 't Is Cypriaen myn zoon die t' eynd zyns lebens is.
 En wie is d'ander man die daer beneben is?
 Zyn tweede Vader/ Zeegheer, die hem in wiages saren
 Uyt liefd gekoestert heeft. God wil Vreed' rijck bewaren/
 Dooz zyn medoogend' hert/ en bzoornhepd zyns gemoed.
 Is 't Heereman uw kind dat ghy in d'hooge bloed
 Verloozdt? H. 't Is recht getrest. Z. En acht ghy u ellendich?
 O Hemel hoe verblind is zyn verstant inwendich.
 O Goddelijcke zou! de nebel doch verklaert
 Met kennis en reens licht. bedaerde Heereman bedaerd/
 't Komt al van hooger hand/ God toont nu zyn vermogen:
 Veel blinder u verstant is als myn oude oogen.
 Treurt ghy? weent ghy? waerom? om dat ghy Vader zijt
 Van trouwen Cypriaen? Verheught u/ zijt verblgd/

d'Oraklen tuyghen mi dat zy uw zaet beminnen/
Hier is 't Godlyck beslypt/ dat wy niet kosten vinnen.
Ziet hier de tyd die wy nu hebben langh verwacht/
Ja zoo veel bloed verstorz/ hier eynd al onze klacht/
Heer Heereman bedaerdt dooz u wy mi vol hoochten
'tOrakels Depl' ghe wil daer langhe wy na zochten/
Ziet hier uw eyghen zoon/ die d' Hemel u weer jondt
Ick acht ghy niet de grond van 's Hemels stein verstonde.
Dooz hertens inwaerts bzeughd mijn tranen nu uyt bzeken
Het zulcken tochte dat mijn tonghe niet kan spreken.

*Batavia niet eer en zult ghy zien op houwen
De wreede droeve straf daer ghy meed' zyt gheplaeght,
Voor datter twee uyt liefd' in Echte 't zamen trouwen
Oock beyd' van Hemels blood: en g'lyck ons heeft mishaege
D'ontrouw van Petronel, en dat verstorste bloodt
Een ander door herts trouw die Vrouws ontronheyd boet.*

Was dit het antwoozd' tghen 'tOrakel heeft verleent
Wriend Heereman waerom 't waerom ist dat ghy weent?
Is dezen trouwen held die 't sterben heeft verhozen
Niet van de Hemels Stain/ hy 'jind' uyt u ghebozen?
Orania mijn Dochter oock van Hemels Aerdt?
Wat waend ghy dat hun pets als liefd' t'zaem heeft ghepaert:
't Was ons belepd dat zy aen Woud heer was verbonden/
't Wlyck dat dit Duto'lyck niet van Gode was ghezonden/
En zoo ghyt wel bezichticht zult ghy wel verstaen
Dat d' Hemel meenden Woud heer niet maer Cypriaen.
Was hier opt trouwer liefd' als in hem heeft gheblekend
Zins Petronel bestond met Rijckherc trouw te bzeken.
Dees zyn ghetrouwe liefd' zal bzenghen gantsch tot niet
De zond van Petronel oorzack van ons verdriet.
Al-schicker, Heylighe Al, die 'talles doet beweghen
Ghy mildheyds mildste Born, en mild in uwe Zeghen,
Die 'talles oock bestuurt/ behoed/ beschut/ bewaert
Wt Depl' ghe liefd' gheteelt uyt uw Godlycke aert.
Wu Hemelsche natuur na wel doen primier lusten
En zoo graegh in uw lust dat weldaed nimmer rusten.
Als onz' hoop hooploos was tot ber'ring onzes staet
Helpt ghy/ o huly-ryck God/ nae't stuur uwes Hemels raed.
Heer/ laet nu stighen onze zielen t' hoogher stede
Dotmoed'lyck om te dancken uwe mogghenthede/
Het zuyr re ziels gezicht/ alleen op u ghevest/
Op dat wy gantsch versmaden t' Aerdsche nichers nest.

Reemt wech de dypst're damp des Werelds gayle zothejd.
De glans/o Heer/verschijn dyn zelfs zelfstandighe Godhejd,
Da Hepl'ge boznens blic! waer ziens hepl na lust
Het erentlijcke graeght/als d'opp're waere rust.
Waer na vertoeft ghy doch? keert na den Tempel spoedich
Het trouwen Cypriaen, want d'hooghen Hemel goedich
Gheen offerhand begheert/tis nu de tyd van vzeughd
Mijns Dochters Wyvlofts Feest met deeze trouwe Jeughd
Te houden/tyd is ryp. HEE, Zeegheer hoe kan die wezen?
Zoo uw kind met my Zoon Woud-heer/ja langh vooz dezen
Te zamen zyn belooft dooz d'ernste ons begheer.

ZEEGH.

Zoo zy trout Cypriaen, zo trout zy met Woud-heer,

Twelck was zyn eerste naem/de ander was ghegheven
Dooz Vreed'rijck, die hem vond. Woud-heer is hy ghebleven.

H.E.

Als ick't bedenck/tis waer/Woud-heer was eerst zyn naem

De ander was verziert. ZEEG. Dziend Heereman ick raem/
Dat Godes wille is/dat Woud-heer zoud bezinnen

Alleen de Zacht en 'tWeld/en niet en zoud beminnen

Orania, vermits zy is zyn Broeders Wuyt:

En wy als blinde Menschen wisten niet tbeduyd/
Daer trachten met gheweld ons kind'ren beyd'te paeren/
Vermits wy t'zamen zo om'tbest besloten waren.

Nu zien wy wel in'tleest dat noyt ten eynd gheraecht

Ons Huw'lijck/maer de Echt die d'Hemel heeft ghemaecht.

Comt/laet ons t'zamen gaen. HEE. En Vreed'rijck daer beneben/
Want Cypriaen die is twee Vaders nu ghegheven/
Vreed'rijck in liefd/en ick in Echt. ZEEG. Mijne Heer uw kind

Ick immer lieben zal. maer ziet doch hoe verblind

De Menschen waeren/ja dat niemant kost bemercken

Wat d'Hemel wilde dooz het bond ling-kind dus wercken.

MARGRIET, ROEMERT.

MARG.

Dziend Roemert wat goed nieuws? is Woud-heer dus verliest

Op Theodora? zeght my doch zoo t'ubelieft.

Ist waer? of is't geklucht? ROE. Het ken geen kluchtig wezen.

Ghy kent wel dencken waer upt dat het was ghere en/
Als zy ten huys van zyn Vader was ghebrucht/
t'geen Theodora langh vooz dezen heeft ghezocht.

Te meerder dat zyn ouders zeer daer in verheughde

Ghelijck zy beyden daer een zielichlijck verbzeughde:

Margriet hoe't al vernoeghden kan niet zyn gheseyd.

'tIs nu zoo veer ghebrucht dat niemant hunliens scheyd/
t'lijcht dat den Hemel woud dit huwelijck belegghe.

MARG.

Daer zeght my wat zy van Orania nu zegghe?

Die staet dat/Roemert? is die zaek noch niet gheslecht?

ROEM.

Zy is ter dood verwezen/en mi gae ick recht

Da Heermans huyg om hun te troosten met mankander/
Verliest hy zijn Schoon-Dochter hy crjcht nu een ander.

MARG.
ROEM.

Zoo is Te' door niet dood al was zy in ghebaer?
Dopt was zy zo ghezond van herten. MA. Mits zy haer
Gheliefde Woud-heer hond / dat hy heur weer bezinden.

ROEM.
MARG.
ROEM.

Al was zy diep ghewond daer was fluckx raed te binden.
Wat raed ghezuyckten zy? die heur hulp zoo ter haest?

Margriet dats veel gebzaeght / doch van 't eerst tot het laest
Wil ick het u verbye'en. ghy weet wel dat heur vrienden
Tot hand-repck quamen daer / maer alleen heur beminden
Woud-heer gheraecten heur / zy zeyden dat heur pijn
Dooz niemant als dooz hem ghenezen mochte zyn.

Dies bleven wy alleen / ick Woud-heer en zijn Woeder/
Doch niemant roerder haer als alleen heur behoeder:
Die met ghestreel en koest' ringh heur ghesteets was by/
En op het bed hy trock de pylle uyt heur zy.

Maer tonluck was te groot 'tbedzoest my uyt te spraken/
De pyl die volghden wel maer 't pser dat bleef steken
Dit y inde versche wond / ja dat geen Instrument
Het pser repcken kost / denckt nu wat groot ellend

Men aen heur / lacp / zach : kgelooft wel had de wonde
Meer openingh ghehad zo hadmen 't wel ghevonden/
Maer Woud-heer was te schreumich en te zwack van hert
Om aen zijn liefde doen zoo wzedelijcken smert /

Want liefde die gheneest niet liebe zoete kuren/
En hoewel zy van pijn heur qualijck kost gheduren
Leed zy het met gheduld / sae zwoer dat al de pijn
Gheen bitterhepd : mits Woud-heers hy zijn : koste zijn/
Doch Woud-heer hond noch raed / waer me zy was ghenezen/
En is zo wel te pag als zy opt was booz dezen.

Margriet acht dat ghy wist wat huyg hy met heur houdt
Woud-heer is gantsch verbozint / zijn zinnen zijn verfkout/
Want waer hy Jaest en 't wilst beminden hier te vooze
Bezind hy nu alleen zijn liebe Theodore,
Het zulcken lieben lust dat hy heeft geen bestier.

MARG.
ROEM.

Vriend Roemert noch hebt ghy uw vrolijcke manier.
Margriet het hert is groen maer 't beste is verlozen/
De oude Waegh'naers graeg noch 't zweepens klat'ring hoozen.

ROEM.

Margriet ick gae / ghy blyft. MA. Vriend Roemert gaet met God.
Een peder heeft de zyn helaes / ick mis mijn lot.

REYNHERT.

REINH.

O wonderbare eeuw! hoe mild ghy ons verheughden
In uw bedzoeffte tyd ghy luckelijckst' verbrueghden.

MARG.

Dat's Reynhert zie ick wel. hy komt ter goeder tyd.

REINH.

Batavia herquickt nu ghy herluckich zyt.

Herb/Hemel/Water/t'Wier/ja al de Werelds ronde
Is nu verblijd/o God/uw macht ick nu bevonde.

MARG.
REINH. Waerom of Reynhert nu mach wezen dus verbljpd/
Verheughd uw liebe bosch/mits d' heughelijcke tyd/
Ghy langhe hebt ghetreurt/vermaect nu uw gezinde
W d'oeve galuten staecht/wilt blijdelijck ontbinden
Nu zoo veel tonghen als ghy bladen in ghetal
Op uwe Tel'gren draeght/miet heughelijck gesel
Wt brald dyn glozys lof/roemt van de waere trouwe
Die dezen held betoont tot zyn gheliefde Doalwe.

MARG.
REINH. Onz' d'oeshepd is geepnd de gouden tijd komt weer.
k'licht hy van Theodora spzeekt/en van Woud-heer.

MARG.
REINH. Nu is de plaech ghesitd/mi traenens ebb ken d'ogen/
Gelijck de bloed verheugd dooz stroom en waters hoogen.

MARG.
REINH. Men spzeekt niet van Oraen, maer slechtelijck van het geen
Nu Woud-heer is ghemoet en hoe zp bepd' zyn een/
Het geen men noyt en doecht noch nimaner en verwachten
Schijnt wonder dies het speelt ghesaech in onz' gebachten/
Orania die is verghecten mits d'oneer/
Doch niemant hinciter zepd'timen van een anders zeer.

REINH. Vriend Reynhert wel ghemoet waer gaet ghy dus blymoedich,
Ter Bzuploft en ter Feest/nu dat den Hemel goetich

REINH. 'tGhewenschte heeft verleent/het luckelijck toeval
'tGeen langhe was verwacht. MA. 'k'westont van Roemert al.
Maer onz' Oraniaes dood ken ick noch niet vergheten.

REINH. Nu merck ick wel/Margriet dat ghy niet hebt gheweten
Hoe't blad is omgekeert. MA. Van Woud-heer en Thedoor'.

REINH. Ick spzeke van Oraen, MA. 'tIs vzeemd'tgheen ick nu hoor.
Is zp dan niet gedood? REINH. Gedood? Margriet heur leven
Het alderluckichst' is/want zp heur heeft begeben

REINH. Ten Echt met Cypriaen. MARG. Hoe? dat kan niet geschien.
Zo ghy wilt met my gaen ghy zult het zelven zien.

MARG. Ter dood was zp berwezen al verle'en d'zie daghen.

REINH. Weet ghy niet dat Oraen van 'tDonnis was ontflaghen?
MARG. Hoe? Reynhert dat waer vzeemd. RE. Waer niet zo vzeemd als waer:

REINH. Blyft hier een wepwich/Griet, ghy zult het lieve paar
Zien komen vanden Tempel/anders als ghy meynden.

REINH. Dunslebens vzeughd begint/en onze klachten eynden.
Dat ghy zaegt hoe al 'tDolck betoonen waere vzeugd/
De Tempel is zo vol dat ghy'r niet in en meught.

REINH. Het schaterend' ghehuld der stemmen dooz manhandsr
Het zulcken klancke tiert dat de gemeent d'ren d'ander

REINH. Piet hoorz noch ken verstaen/maer d'herten zyn bereent/
En dancken d'hooghhen God nu hy zyn gunst verleent.

REINH. Da luckelijcke eerw/in plaets van d'oevich sterben
Ter Bzuploft nu niet vzeughd/hy die zeer graeg woud' der ven

Zijn leven om het heur/ zal nu door loon zins trouwe
In echt beslappenheur/ die alderwaert sie Vrouw:
Ik Verwonder/ Griet, dat ghy geen teken toont van vzeughde/
Om uw Speelnoot ghelijck ick my door heur verheughde.

MA.
REYNH. Mijn herts verburghen vzeughd gaet boven d' uytwaerts schijn.
Had ghy Oraen ghezien/ als Cypriaen heur zijn
Handcrouw in echte gaf/ hoe lieflijck hy heur kusten/
Heur kleur betoonden wel dat zulckx heur herte lusten/
Ghelijck twee duyfskens: t was Margriet zo zoeten ding/
Dat niemant zach of zy de kus gaf of ontfingh.
Ach watten purper roode kleur natuur afbeelden/
Wie weet oft pber was of schaemt die schoonheyt teelden?
Had ghy ghezien hoe hy doen spoorde zyn ghemoed/
Als zy onwilligh scheen: om moogh'lijck meerder zoet
Te rapen: want t ghebepns van deese schoone repnen
Toont zy begerich zyn g'lyck zy onwillich schijnen.
Da lodderlijcke kus! ick kent niet uytten/ Griet:
Maer speelnoot ick gheloof hier is in d' wereld niet
Ghelijckbaer hy die vzeughd/ het cpnd is zoet beginnen.
Waert wel Margriet, ick zoek doch waer ick mach verninnen.

MA.
Is 't waer t gheen Reynhert zepd? ontvlucht my het verstand?
De droefhepd is na by als blijdschap is in hand.
Beknelde boezem barst/ barst uyt dijn droeve zuchten/
Dit hert/ helacp/ moezeld door dit quaet gheruchte/
Gheruchtings galmtens vlym znoepd af dijn laeste dach
Nu hoop in stuur ghepzypl verkeert heur valsche lach/
Heur lach bedriechster/ lach! rabzaeckster myns ghedachten/
Nu zie ick dat van hoop gheen vzycht is te verwachten
Verwachten machmen niet vernits ghy hoope zyt/
Dievegh/ en roofter van de kostelijcke tyd:
De tyd/ helaes/ o tyd ghy wond' ren kunt beloben/
Maer al u gronds- best zand werd haestich wech ghestoben.
Waer is uw anker nu? waer is u Cabel touw?
Wat zyt ghy hoop? helaes! een wispeltuer ghe Vrouw.
Vermomde toberes/ een kunstighe bedriechster/
Een vzychtelooze schicht/ een voertighe znoos liechster.
Da minne wat bedryft ghy Godeloofse kuur/
Verkracht/ vermoordt/ de wet van d' Helyghe natuur.
Ziet wat de minne doet/ en hoe de nicker wozochte/
Ja dat ick wyzed'lyck na Oranaes leven zochte/
Om zo te raken tot het hebben mynes lust/
Op dat de heete tocht mijns wensch mocht zyn gheblust/
En dat de grill'ge kuur tot mings heur mocht geraken
Dreed minne dat ick veen/en Gode kost verzaeken:
En al gedaen/ zo ben ick zelven 't instrument
Van heur gheluck/ helaes/ en myn bedzoefde end/

101
Want d' Hemel zelfs dooz myn zyn wercken broecht te wege:
Dus zyn de menschen vaech hun zelve meeste tegen.
Dooz myne doent men nu de leugens loone ken/
Ick die bedriegen woud nu zelfs bedrogen ben.
Hoe woeght nu myn gemoed/ als ick te recht hebzoede
Hoe dat ick trachten na verstorving heures bloede?
Watabias ghewest te bang is vooz Margriet,
Helaes/ bedruckte vrouw/ schuwlt waer u niemant ziet.
Doch/ lach/ het ghemoede draeg ick zelven mede/
Het zy dan waer ick blucht/ ick blyve in onvrede:
Ten waer ick dooz 't berouw eens wpt de knaging quam/
En Gods ghenae weer geeft 't gheen ick my zelfs ontnam.
Soetbaerdelyck berouw verkright wel Goods genade/
Gods goedhepd is zo mild dat niemant komt te spade.

HEEREMAN, ZEEGHEER, VREDERYCK,
EELHERT, ROEMERT, REYNHERT,
ADRIAEN, GEDEON, WELHEM, CY-
PRIAEN, ORANIA, WOUDEHEER, THE-
ODORA.

CYP. 't Schijnt dat de vzeughd myn tongh dooz blyshpd spzaeckloos
mits d' heugelycke gloep die myn ziel geraeckte: (maeckte

Met zulcken zoet bedroch/ dat ick my zelfs niet ken!
Ja twyffel of ick ben de zelve die ick ben/
Ja twyffel of ick zie/ en voel myn waerde vrouwe.
't Gheluck is in die hooght dat ick van 't luck wantrouwe.
Doch als ick 't wel bedenck/ mijn leven heeft een aer:
Want 't leven dat ick had dat leeft nu gansch in haer.
O Heyl' ghe heple echt / die d' herten ken bergaren/
En maecht twee zielen een waer eerst twee wezens waren.
Niet zegghe kan ick/ lief/ mijn liefde en u waerd.

ORAN. Hoe groot de ulwen is/ myn d' ulwen ebenaert.
CYP. Niet ebenaren kan 't / mijn d' ulwen gaet te boben.
ORAN. Ick bid u Cypriaen ghy zulckx niet wilt ghelooven.
CYP. Ick weet uw liefd is groot/ maer niet zo groot als mijn.
ORAN. Hoe ken uw liefde grooter als de myne zyn?
CYP. Vermits ghy meer verdiend/ ORA. Och neen/ want ulwe waerde
Gheen g'lyckhepd heeft van alle liebers op de aerde.
Waent ghy in ons ghewest wel eenen is zo trou/
Die/ gh'lyck ghy deed/ zoud willen sterben vooz zyn vrou?
CYP. Och ja! ORA. Achhtans men nopt van zulke liefde hoorzen.
CYP. Zo lieven zy dan niet. ORA. Helaes/ alleen met woorden.
CYP. En niet dooz wercken? en deur trouwe daden? ORA. Neen.
Zoo dat ghy de triumphens kranse draeght alleen/

- En immer blijven zal ghegrift in staell' ghedachten.**
CYP. Orania niet anders mocht van my verwachten.
ORA. Verwacht ghy dan oock anders niet van uw Oraen,
 Als dat zy graegh wil doen het gheen ghy hebt ghedaen.
 Wyt lout re liefde wyt mijn herts midpunt gherezen/
En laet dees zielens kus mijn woordens zeghel wezen.
HEER. Den Hemel hoed u beyd. **ZB.** Ons wensch is nu gheluckt/
 De plaech nu stillen zal die langh ons heeft verdzucht/
En jammerlyck/ helaes! zo deerlyck heeft verdzooten.
't Is gansch volbrocht het gheen in d' Hemel was besloten.
HEER. Ick wensche u gheluck in 't luckelyck toeval.
EELH. Ick houd van toeval niet/ al wat God wil dat zal
HEER. En moet gheschieden. **OR.** Lief/waer is uw twerde Vader!
CYPR. Ick bid u maecht hem plaets. **OR.** Heer Vrederijck komt nader.
CYPR. Helaes gheen Heer Me vron. **OR.** Uw daden zyn zo goet
 Dat ick wyt danckbaerheyd u die naem gheben moet/
Ghy die langh zyt gheweest mijn Cypriaens behoeder.
CYPR. Schoeder niet alleen: maer Vader ende Moeder.
ORAN. Ick dancklyck u bedanck acht my uw dochter meed'
Ghy zult in will' ghe dienst my binden steets ghreed.
CYP. En my na plicht verepscht. **VR.** Ick wensch gheluck u beyden.
HEER. Ghelyck mijn liefde nimmer oock van u zal scheidn.
 Laet Vrederijck by my op dat ick hem betoon
De danckbaerheyd van 't goet' t gheen hy deed aen mijn zoon.

H Y M E N E U S .

Ick God der Wyplofts Feest van d' Hemel come spoedich
 Om tot uw waerde deighd/ mijn wezen heyl en goedich
 Te deelen/ mits uw echt/ in d' Hemel is ghemaecht/
 Zyt heugh'lyck/ want met recht/ ghy treuring nu verzaccht.
 De Hoeghe Goden steets zyn in welbaden groepende/
 Dus blijft ghy lieve twee/ te zaem In Liefde bloeyende.

E Y N D E .

't AMSTERDAM,
Ghedruckt by Paulus van Ravesteyn,
ANNO 1617.